म बनाउँछु मेरो छत्रेश्वरी

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व.२०८३/२०८४–२०८५/२०८६)

छत्रेश्वरी गाउँपालिका

कर्णाली प्रदेश, सल्यान

म बनाउँछु मेरो छत्रेश्वरी

मध्यमकालीन खर्च संरचना

(आ.व.२०८३/२०८४–२०८५/२०८६)

छत्रेश्वरी गाउँपालिका

कर्णाली प्रदेश, सल्यान

स्थानीय सरकार
Local Government
छत्रेश्वरी गाउँपालिका
Chhatreshwori Rural Municipality
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
Office Of The Rural Municipal Executive
भोटेचौर, सल्यान
Bhotechaur, salyan
कर्णाली प्रदेश, नेपाल
Karnali Province, Nepal
०८८५९०२०९

प.सं.(Letter No.):२०८२/०८३
च.न.(Ref. No.):

प्राक्कथन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषयक्षेत्रगत, मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १६ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र दफा १७ मा यस्तो विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

सोही अनुसार, छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले लिएको दीर्घकालीन सोच "दिगो विकास र सुशासनको लहर, छत्रेश्वरी बासीको रहर" तथा विषय क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्यहरू हासिल गर्न सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गर्न एवम् कुशलता र दक्षता पूर्वक कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी वित्तीय सुशासन स्थापित गर्ने उद्देश्यले यस त्रिवर्षीय मध्यमकालीन खर्च संरचना (आ.व.२०८३/२०८४–२०८५/२०८६) तयार गरेका छौं ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाको प्रमुख उद्देश्य प्राथमिकताका आधारमा सार्वजनिक स्रोतको बाँडफाँड गरी खर्चको प्रभावकारिता बढाउनु हो । यसले छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आवधिक योजनाको लक्षीत नतिजा हासिल गर्न स्रोत साधनको प्रभावकारी विनियोजन, रकम परिचालन, पारदर्शी र मितव्ययी खर्च प्रणाली, वित्तीय सुशासनजस्ता पक्षमा सुधार ल्याउन यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने कुरामा म विश्वस्त छु ।

अन्त्यमा यस मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माणका लागि विज्ञताकासाथ मेहनत गर्नु हुने मनकामना अध्ययन अनुसन्धान केन्द्र, सानोठिमी, भक्तपुरका विज्ञहरु, यस गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, विषयगत शाखाका प्रमुखहरु र सम्पुर्ण कर्मचारी साथीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

ओज बहादुर बुढाथोकी
अध्यक्ष
जेठ, २०८३

स्थानीय सरकार
Local Government
छत्रेश्वरी गाउँपालिका
Chhatreshwori Rural Municipality
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
Office Of The Rural Municipal Executive
भोटेचौर, सल्यान
Bhotechaur, salyan

०८८५९०२०९

प.सं.(Letter No.):२०८२/०८३
च.न.(Ref. No.):

कर्णाली प्रदेश, नेपाल
Karnali Province, Nepal

मन्तव्य

आवधिक योजनाले लिएका समष्टिगत तथा विषयक्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य हासिल गर्न सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ । विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासनजस्ता विषय सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका मुख्य अवयव हुन् । मध्यमकालीन खर्च संरचनाले आवधिक योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच अन्तरसम्बन्ध कायम गरी सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग गर्दछ ।

राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार भएको मध्यमकालीन खर्च संरचना दिग्दर्शनअनुसार सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको एक ओजारको रूपमा यो मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई लिइएको छ । पालिकामा उपलब्ध हुने सीमित स्रोत-साधनको वस्तुनिष्ठ आँकलन गर्ने र त्यसलाई योजनाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँड गर्ने दिग्दर्शनको मार्गदर्शनअनुसार यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आवधिक योजना अन्तर्गत मध्यमकालीन खर्च संरचना (आ.व.२०८३/२०८४–२०८५/२०८६) तयार गरिएको छ ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचनाले पालिकामा उपलब्ध स्रोत साधनलाई नीति, आवधिक योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच तालमेल गराई सार्वजनिक खर्च प्रणालीमा वित्तीय अनुशासन कायम गरी बजेट अनुमान र परिचालनलाई सहज, पारदर्शी र यथार्थपरक बनाउने कुरामा म विश्वस्त छु ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माणको लागि विज्ञताकासाथ मेहनत गर्नु हुने मनकामना अध्ययन अनुसन्धान केन्द्र, सानोठिमी, भक्तपुरका विज्ञहरु, यस गाउँपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरु, विषयगत शाखाका प्रमुखहरु र सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

बुद्ध कुमारी खत्री
उपाध्यक्ष
जेठ, २०८३

"म बनाउछु, मेरो छत्रेश्वरी"

chhatreshworimun@gmail.com www.chhatreshworimun.gov.np ito.chhatreshworimun@gmail.com ९८५७८४४४०० (प्र.प्र.अधिकृत)

स्थानीय सरकार

Local Government

छत्रेश्वरी गाउँपालिका

Chhatreshwori Rural Municipality

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

Office Of The Rural Municipal Executive

भोटेचौर, सल्यान

Bhotechaur, salyan

०८८५९०२०९

कर्णाली प्रदेश, नेपाल

Karnali Province, Nepal

प.सं.(Letter No.):२०८२/०८३

च.न.(Ref. No.):

मन्तव्य

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषयक्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन योजना बनाई लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १६ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र दफा १७ मा यस्तो विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

यसैगरी, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ७ मा राष्ट्रिय स्रोत अनुमान समितिले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कुल राष्ट्रिय स्रोत अनुमान गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । स्थानीय तह समेतको स्रोत अनुमानका आधारमा मात्र कुल राष्ट्रिय स्रोत अनुमान गर्न सकिने भएको हुँदा सबै गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न आवश्यक छ ।

यसै परिप्रेक्ष्यमा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले लिएका समष्टिगत तथा विषय क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्यहरू हासिल गर्न सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गर्न एवम् कुशलता र दक्षता पूर्वक कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी वित्तीय सुशासन स्थापित गर्ने विषयका लागि यस मध्ममकालीन खर्च संरचना (आ.व.२०८३/२०८४–२०८५/२०८६) तयार गरिएको छ ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माणका क्रममा अभिभावकत्व, मार्गदर्शन साथै महत्वपूर्ण सुझाव तथा सल्लाह प्रदान गर्नुहुने गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू, उपाध्यक्ष ज्यू प्रति कृतज्ञता सहित आभार प्रकट गर्दछु । विज्ञता सहित मेहनत गर्नुहुने मनकामना अध्ययन अनुसन्धान केन्द्र, सानोठिमी भक्तपुरका विज्ञहरु, विषयगता शाखाका प्रमुखहरु, वडाध्यक्षहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु र सम्पूर्ण कर्मचारी साथीहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

दिपक बुढाथोकी

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

जेठ, २०८३

बजेटको एक झलक

खर्च शीर्षक	आ.व. २०८१/०८२ यथार्थ	आधार वर्ष २०८२/०८३ को अनुमान	आ.व. २०८३/०८४ को अनुमान	आ.व. २०८४/०८५ को अनुमान	आ.व. २०८५/०८६ को अनुमान	जम्मा ३ वर्षको रु.
क. चालु खर्चतर्फ	३०३६२८२४२	३५३६४२०००	३६४२५१२६०	३७५१७८७९७.८	३८६४३४१६१.७	११२५८६४२२०
ख. पुँजीगत खर्चतर्फ (विकास खर्च क देखि चसम्म)	१४०४२९५६४	१७२७४६१९४	७९५००१२५०	९१२९७५०००	९५८९३४७५०	२६६६९११०००
क. आर्थिक विकास	१३११५०००	१३११५०००	८७६४१२५०	१३५९६००००	१००४७४७५०	३२४०७६०००
ख. सामाजिक विकास	२४४३४६९२	२७०२८०००	११९४१००००	१११०४००००	१३५७९००००	३६६२४००००
ग. सहरी विकास तथा पूर्वाधार	९५७४४०५२	१२८३६३१९४	५६६७०००००	६४२८०००००	६९७१०००००	१९०६६०००००
घ. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	१९९५००	१५००००	१८५००००	३१२५०००	४३७५०००	९३५००००
ङ. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	६९३६३२०	४०९००००	१५९०००००	१६५५००००	१७६९५०००	५०१४५०००
भैपरी आउँने योजनहरुका लागि	०	०	३५०००००	३५०००००	३५०००००	१०५०००००
क र ख को जोड (पालिकास्तर) रु.	४४४०५७८०६	५२६३८८१९४	**११५९२५२५१०**	**१२८८१५३७९८**	**१३४५३६८९१२**	**३७९२७७५२२०**
		योजनामा संघ र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य हुने रु.				
	आर्थिक विकास		५१९००००	५०२३००००	१२०२३००००	१७५६५००००
	सामाजिक विकास		२११५०००००	२१३०९००००	३४४७१००००	७६९३०००००
	पूर्वाधार विकास		३००००००००	३००००००००	४००००००००	१००००००००
	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन		१८५२४००००	१७४२९००००	१८५९७००००	५४५५०००००
	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन		१००००००००	१५००००००	१५००००००	४००००००००
जम्मा संघ र प्रदेश रु.			४४१९३००००	४८२६१००००	७०५९१००००	१६३०४५००००
पालिका तथा संघ र प्रदेशको समेत जम्मा आवश्यक बजेट			**१६०११८२५१०**	**१७७०७६३७९८**	**२०५१२७८९१२**	**५४२३२२५२२०**
३ वर्षका लागि पालिकाको खर्च गर्न सकिने बजेट रु. ००० मा			**५३७६७९०२३**	**५७७०५०१०५**	**६१९५२३८७२**	**१७३४२५३०००**
अपुग बजेट			**-१०६३५०३४८७**	**-११९३७१३६९३**	**-१४३१७५५०४०**	**-३६८८९७२२२०**

विषय सूची

बजेटको एक झलक i

परिच्छेद १ : छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय १

१.१ सामान्य परिचय १

१.२ आधारभूत विवरण २

१.३ घर तथा जनसङ्ख्या विवरण २

१.४ आर्थिक गतिविधि र रहन सहन ४

१.५ सिँचाइ ५

१.६ पर्यटन ६

१.७ सामाजिक अवस्था ६

१.८ पूर्वाधार तथा सेवा सुविधा तथा पूर्वाधारको अवस्थाः ९

१.९ वातावरण ११

परिच्छेद २ : मध्यकालीन खर्च संरचानको अवधारणा तथा तयारीको विधि प्रकिया १२

२.१ पृष्ठभूमि तथा कानुनी व्यवस्था १२

२.२ अवधारणा तथा उद्देश्य १३

२.३ संस्थागत व्यवस्था १४

२.४ मध्यमकालीन खर्च तर्जुमा प्रक्रिया १६

परिच्छेद ३ : सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र वित्त व्यवस्थापन १८

३.१ पृष्ठभूमि १८

३.२ सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीति १८

३.३ मध्यमकालीन आय खाका २५

३.४ मध्यमकालीन खर्च खाका २७

परिच्छेद ४: त्रि-वर्षीय क्षेत्रगत लक्ष्य तथा बजेट खाका २९

४.१ आर्थिक विकास २९

४.२ सामाजिक विकास क्षेत्र ५१

४.३ सहरी विकास तथा पूर्वाधार विकास ७४

४.४ वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन ८१

४.५ संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन ८८

परिच्छेद ५: त्रिवर्षीय आय व्यय प्रक्षेपण ९५

५.१ त्रिवर्षीय आय प्रक्षेपण ९५

५.२ त्रिवर्षीय व्यय प्रक्षेपण ९७

परिच्छेद ६ : समग्र खर्च विवरण ९९

६.१ विभिन्न कोणबाट हुने खर्च विश्लेषण ९९

६.२ खर्च र सारांश १००

६.३ तीन वर्षको क्षेत्र तथा सहक्षेत्रगत बजेट १०२

पच्छिेद ७: तीन वर्षे नतिजा अनुगमन खाका १०४

अनुसूची १२४

तालिकाहरुको सूची

तालिका १ छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आधरभूत विवरण २
तालिका २ वडागत घरपरिवार र जनसङ्ख्या विभाजन ३
तालिका ३ उमेर समूह अनुसारको जनसङ्ख्या ३
तालिका ४ मुख्य आर्थिक गतिविधिहरु ४
तालिका ५ आर्थिक रूपमा सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्या ४
तालिका ६ छानाको प्रकार अनुसारका घरहरुको सङ्ख्या ५
तालिका ७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको प्रतिशत ६
तालिका ८ साक्षरता विवरण ७
तालिका ९ खानेपानी उपभोगका आधारमा घर सङ्ख्या ८
तालिका १० शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरिवार ९
तालिका ११ खाना पकाउन इन्धन उपभोगका आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या ९
तालिका १२ बत्ती बाल्न प्रयोग भएको ऊर्जाका आधारमा घरपरिवार १०

अनुसूचीहरुको सूची

अनुसूची १ : संघ, प्रदेश तथा अन्य संघ संस्थाको सहकार्यमा सञ्चालन गरिने योजना १२५
अनुसूची २ : समग्र योजना बैंक १३२
अनुसूची ३ : अभिमुखीकरण तथा योजनाको परिष्करण कार्यक्रममा सहभागीको विवरण १५४
अनुसूची ४ : मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माणको सिलसिलामा लिइएका केही तस्विर १५९

परिच्छेद १ : छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

१.१ सामान्य परिचय

छत्रेश्वरी गाउँपालिका सल्यान जिल्लाको एक ग्रामीण स्थानीय तह हो, जुन कर्णाली प्रदेश अन्तर्गत पर्दछ। संघीय संरचना अनुसार २०७३ सालमा स्थापना भएको यस गाउँपालिकाले स्थानीय शासन, विकास र सेवा प्रवाहमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । यो पालिका ७ वटा वडामा विभाजन भई पालिकाको मुख्यालय भोटेचौरमा अवस्थित छ । पहाडी भूबनोट भएको यस गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल १५०.६९ वर्ग किलोमिटर रहेको छ ।

यो पालिकाको भौगोलिक अवस्थिति अक्षांश करिब २८ड्ड२०′ देखि २८ड्ड३०′ उत्तर र देशान्तर करिब ८२ड्ड०५′ देखि ८२ड्ड२०′ पूर्व मा पर्ने यो गाउँपालिकाको पूर्वमा रोल्पा जिल्ला, पश्चिममा शारदा नगरपालिका, उत्तरमा बागचौर नगरपालिका र दक्षिणमा त्रिवेणी र कपुरकोट गाउँपालिका पर्दछन् । यो पालिका समुद्र सतहबाट ८३९ देखि २८०० मिटरसम्मको उचाइमा पर्दछ ।

यो गाउँपालिकाको नाम ऐतिहासिक तथा धार्मिक महत्व बोकेको छत्रेश्वरी भगवती मन्दिरबाट राखिएको पाइन्छ जसले यस क्षेत्रको सांस्कृतिक पहिचान झल्काउँछ । यहाँ विभिन्न जातजाति, भाषा, धर्म र संस्कृतिको मिश्रण पाइन्छ जसले सामाजिक सद्भाव र विविधतालाई मजबुत बनाएको छ ।

भौगोलिक रूपमा यो गाउँपालिका पहाडी क्षेत्रमा पर्दछ र यहाँ उकालो ओरालो भूबनोटमा हरियाली वन, खोलानाला र प्राकृतिक स्रोतहरु भरिपूर्ण भएको वातावरण पाइन्छ । यहाँका मानिसको प्रमुख आय स्रोत कृषि र पशुपालन हो ।

यो गाउँपालिकामा पूर्वाधारका हिसावले सडक, पुलपुलेसा, शिक्षा, स्वास्थ्य र खानेपानी तथा सरसफाइ जस्ता आधारभूत सेवाहरु विस्तार हुँदै गएका छन् ।

समग्रमा, भौगोलिक कठिनाई र सीमित स्रोतका कारण विकासमा केही चुनौतीहरु भए पनि स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवालाहरुको सहकार्यमा यो गाउँपालिका दिगो विकासतर्फ अगाडि बढ्दै गरेको अवस्थामा छ ।

१.२ आधारभूत विवरण

तालिका १ छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आधरभूत विवरण

क्र.सं.	विवरण	तथ्याङ्क
१	प्रदेश	कर्णाली
२	जिल्ला	सल्यान
३	स्थानीय तहको प्रकार	गाउँपालिका
४	स्थापना भएको वर्ष	२०७३ साल
५	कुल वडा सङ्ख्या	७
६	क्षेत्रफल	१५०.६९ वर्ग कि.मि
७	भौगोलिक अवस्था	पहाड, उकालो ओरालो
८	अवस्थिति	अक्षांश करिब करिब २८°२०′ देखि २८°३०′ उत्तर र देशान्तर करिब ८२.१०° देखि **८२.२०°** पूर्व
९	धरधुरी सङ्ख्या	५१३९ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार)
१०	जनसङ्ख्या	२१,२४२ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार)
११	जातिगत संरचना	क्षेत्री ५२ प्रतिशत, मगर १५ प्रतिशत, कामी १२ प्रतिशत र बाँकी २१ प्रतिशत ठकुरी, ब्राह्मण र सार्की आदि
१२	साक्षरता दर	७७.७० प्रतिशत (राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार)
१३	प्रमुख भाषा	नेपाली
१४	प्रमुख धर्म	हिन्दु
१५	वर्तमान गाउँपालिका अध्यक्ष	श्री ओज बहादुर बुढाथोकी
१६	वर्तमान गाउँपालिका उपाअध्यक्ष	श्री बुद्ध कुमारी खत्री
१७	वर्तमान प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	श्री दिपक बुढाथोकी

१.३ घर तथा जनसङ्ख्या विवरण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाका ५१३९ घरधुरीमा २१,२४२ जनसङ्ख्या रहेको अवस्था छ, जसमा ११,२२३ महिला र १०,०१९ पुरुष रहेका छन् र पालिकाको लैङ्गिक अनुपात ८९.२७ रहेको छ । वडागत विवरण तल तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २ वडागत घरपरिवार र जनसङ्ख्या विभाजन

वडा नं.	घरपरिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्या			सरदर परिवारको आकार	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
सबै वडा	५१३९	२१२४२	१००१९	११२२३	४.१३	८९.२७
१	६२६	२६४४	१२८५	१३५९	४.२२	९४.५५
२	७३८	३००८	१३८९	१६१९	४.०८	८५.७९
३	६८५	२८०७	१२६५	१५४२	४.१	८२.०४
४	७३७	३४१२	१६५१	१७६१	४.६३	९३.७५
५	७७३	३३०६	१६०८	१६९८	४.२८	९४.७
६	८९१	३३५३	१५४७	१८०६	३.७६	८५.६६
७	६८९	२७१२	१२७४	१४३८	३.९४	८८.६

स्रोत राष्ट्रिय जनगणना २०७८

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाको जम्मा जनसङ्ख्या २१,२४२ मध्ये १० वर्ष देखि ६४ वर्षसम्मको जनसङ्ख्या १५८४१ रहेको छ र ५ वर्ष देखि ९ वर्षसम्मको जनसङ्ख्या २०३४ रहेको छ। विस्तृत तालिका ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३ उमेर समूह अनुसारको जनसङ्ख्या

उमेर समूह	जम्मा	पुरुष	महिला
सबै उमेर समूह	**२१२४२**	**१००१९**	**११२२३**
५ वर्षे उमेर समूह			
००-०४	२१६६	११३५	१०३१
०५-०९	२०३४	१०१३	१०२१
१०-१४	२१४३	११०६	१०३७
१५-१९	२४०३	११६३	१२४०
२०-२४	२१६५	९१४	१२५१
२५-२९	१६८६	७३९	९४७
३०-३४	१३६४	६०५	७५९
३५-३९	१२५६	५३०	७२६
४०-४४	११३५	४९०	६४५
४५-४९	१०९९	५०१	५९८
५०-५४	१०६६	५०६	५६०
५५-५९	८२३	३९३	४३०
६०-६४	७०१	३२३	३७८
६५-६९	५८८	२८७	३०१
७०-७४	३७४	१८२	१९२
७५-७९	१६६	९२	७४
८०-८४	४७	२५	२२
८५-८९	१४	१०	४
९०-९४	७	१	६
९५+	५	४	१

स्रोत राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.४ आर्थिक गतिविधि र रहन सहन

१.४.१ प्रमुख आर्थिक गतिविधि

छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको अर्थतन्त्र कृषि र अन्य विविध ग्रामीण जीविकोपार्जनमा आधारित छ। यहाँका प्रमुख आर्थिक गतिविधिहरु तालिका ४ मा दिइएको छ।

तालिका ४ मुख्य आर्थिक गतिविधिहरु

क्षेत्र	मुख्य गतिविधि
कृषि उपादन	धान, मकै, गहुँ, जस्ता खाद्यान्न उत्पादन ७००० मे.टन र तरकारी र फलफुल उत्पादन क्रमशः २६० र १२०० मे.टन रहेको अवस्था छ।
बागबानी	खास गरी सुन्तला र किवी
जडीबुटी	विशेषगरी टिमुर
पशुपक्षी	व्यावसायिक गाई भैंसी फार्म २१, व्यावसायिक बाखा फार्म ४२, व्यावसायिक हाँस, कुखुरापालन फार्म १५ र अन्य किसानहरुबाट पशुपक्षीपालनको कार्य भईरहेको।
सिँचाइ	जम्मा खेतीयोग्य जमिन हेक्टरको १३४४.१ मध्ये १०४८.३९ हेक्टर
उद्योग तथा वाणिज्य व्यापार र सेवा	लघु, घरेलु तथा साना उद्योग र वाणिज्य लगायत अटो रिक्सा सहित जम्मा ३३२ सङ्गठित उद्योग तथा वाणिज्य निकाय छन् र यो क्षेत्रले ४०२ रोजगारी सिर्जना गरेको अवस्था छ।
पर्यटन	सालाना आउँने पर्यटक ४००० र पर्यटन व्यवसायी १ छन्। यो क्षेत्रले ४ जनालाई रोजगारी प्रदान गर्दै आएको छ।
सहकारी	जम्मा सहकारी सङ्ख्या १५ सहकारी सदस्यहरु २७४५ र लगानी रु. २७४५५८३५
अन्य रोजगारी क्षेत्र	११३६७ रोजगार मध्ये कृषि तथा पशुपालनमा ८९५९ (८१.६७ प्रतिशत) रहेको र बाँकी अन्य सरकारी सेवा, शैक्षिक सेवा र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैह्रसरकारी संस्था, निजी क्षेत्रमा रहेको अवस्था
वैदेशिक रोजगारी	विशेष गरी खाडी मुलुक र भारत

१.४.२ आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्या

यस गाउँपालिकामा १० वर्ष माथिको जनसङ्ख्या १७०४२ रहेकामा केवल ६६०८ मात्र रोजगार रहेको अवस्था छ। विस्तृत तल तालिका ५ मा उल्लेख छ।

तालिका ५ आर्थिक रूपमा सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसङ्ख्या

लिङ्ग	१० वर्ष माथिको जम्मा जनसङ्ख्या	आर्थिक रूपमा सक्रिय			आर्थिक रूपले निष्क्रिय
		प्रायः सक्रिय		प्रायः निष्क्रिय	
		रोजगार	बेरोगार		
जम्मा	१७०४२	६६०८	३९५	४७६६	५२४१
पुरुष	७८७१	३४८९	२३८	१९३१	२२००
महिला	९१७१	३११९	१५७	२८३५	३०४१

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.४.३ बसोवासको अवस्था

मानिसको रहन सहनको मापन घरको वनोटले पनि झल्कन्छ। घरको स्तर मापनका विविध तरिकामध्ये छानाको प्रकारलाई लिएर हेर्दा **राष्ट्रिय जनगणना २०७८** अनुसार यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाभित्र रहेको ५१३९ घरधुरी मध्ये ४०१६ (७८.१५ प्रतिशत) घरधुरी कर्कटपाताले छाएको अवस्था छ भने अझै पनि ३४१ घर खर तथा परालले छाएको अवस्थामा रहेका छन्। विस्तृत विवरण तल तालिका ६ मा उल्लेख छ।

तालिका ६ छानाको प्रकार अनुसारका घरहरुको सङ्ख्या

वडाहरु	जम्मा	छानाको प्रकार							
		टिनको छाना भएको	ढलान छत भएको	खर तथा परालको छाना	टायल	ढुंगा तथा स्लेट	काठ तथा तखता	माटो	अन्य
सबै वडाहरु	५१३९	४०१६	२६३	३४१	६९	४४३	०	३	४
१	६२६	३६८	७	२५	६१	१६५	०	०	०
२	७३८	५५५	१३	३२	०	१३८	०	०	०
३	६८५	५४७	१३	९३	०	३१	०	१	०
४	७३७	५८५	८	७२	०	७२	०	०	०
५	७७३	६३३	२२	८६	७	२५	०	०	०
६	८९१	६९३	१६७	२१	०	१०	०	०	०
७	६८९	६३५	३३	१२	१	२	०	२	४

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.५ सिँचाइ

छत्रेश्वरी गाउँपालिका कृषि प्रधान क्षेत्र भएको हुँदा सिँचाइको सुविधा अपरिहार्य छ। भौगोलिक बनावट पहाडी र डाँडाकाँडा भएको हुँदा सिँचाइ सुविधा सहज भने छैन तापनि परम्परागत र केही आधुनिक उपायहरु अवलम्बन भई जम्मा खेती गरिएको १०४८.३९ हेक्टर जमिनमध्ये १२ महिना सिञ्चित २९० र १०० हेक्टर आंशिक अवस्थामा रहेको छ। पालिकाको धेरै जसो खेती मनसुन वर्षामा आधारित भएको तर अनियमित वर्षाका कारण उत्पादनमा असर परेको अवस्था छ।

समग्रमा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाभित्र सिँचाइका समस्या तथा चुनौतीहरु छन्। जस्तैः

- पहाडी भूभागका कारण नहर विस्तार गर्न कठिन,
- वर्षैभरीका लागि पानीको स्थायी स्रोतको अभाव
- आधुनिक सिँचाइ प्रविधिमा प्रचुर लगानी गर्न बजेटको अभाव।

यसका बाबजुद यस गाउँपालिकाभित्र निम्न प्रकारका सम्भावना तथा सिँचाइमा सुधारका उपायहरु रहेका छन्,

- भैरहेका मुहान संरक्षण गरी जलस्रोत व्यवस्थापन गर्न सकिने
- साना साना लिफ्ट तथा माइको इरिगेसन प्रणाली विस्तार गर्न सकिने
- वर्षाको पानी सङ्कलन विधि अपनाउँन सकिने

- आधुनिक प्रविधि जस्तैः थोपा सिँचाइ तथा स्प्रिङ्कलको प्रयोग गर्न सकिने

समग्रमा, छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा सिँचाइ सुविधा अझै विकासको चरणमा रहेको छ र अधिकांश खेती वर्षामा निर्भर छ। तर साना सिँचाइ आयोजना, आधुनिक प्रविधि र जलस्रोतको उचित व्यस्थापन गरेर कृषि उत्पादनमा उल्लेख्य सुधार गर्न सकिने छ।

१.६ पर्यटन

ग्रामीण पर्यटन स्थानीयको आयआर्जनको बलियो स्रोत हो। छत्रेश्वरीको प्रमुख पर्यटन क्षेत्र प्राकृतिक सौन्दर्य, धार्मिक स्थल, सांस्कृतिक सम्पदा र ग्रामीण जीवनशैलीमा आधारित रहेको छ। समग्रमाभन्दा छत्रेश्वरीमा निम्न प्रकारका पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ।

१.६.१. प्राकृतिक पर्यटनः जस्तैः हाईकिङ, पदयात्रा, ग्रामीण प्राकृतिक सौन्दर्य दृश्यावलोकन तथा जैविक विविधता अवलोकन।

१.६.२. धार्मिक पर्यटनः जस्तैः छत्रेश्वरी भगवती मन्दिर जस्ता धार्मिक स्थलहरु र स्थानीय मेलापर्व, जात्रा र परम्परागत संस्कृतिहरु।

१.६.३. ग्रामीण तथा सामुदायिक पर्यटनः जस्तैः स्थानीय रहनसहनमा आधारित जीवन शैली तथा स्थानीयसँगको बसोवासका लागि होमस्टे, स्थानीय खानपान र संस्कृतिको अनुभव आदि।

१.६.४. साहसिक पर्यटनः यहाँका डाँडाहरु, जंगल र भू-भाग ट्रेकिङ, जंगल भ्रमण जस्ता पर्यटनको विकास।

यति हुँदाहुँदै पनि लगानी तथा योजनाको अभाव, प्रचार प्रसारको कमी र सडक, होटल तथा अन्य पूर्वाधारको अभावले पर्यटन क्षेत्रलाई पछाडि पारेको अवस्था छ।

१.७ सामाजिक अवस्था

छत्रेश्वरी गाउँपालिका ग्रामीण तथा पहाडी भेगमा अवस्थित भएकाले यहाँको सामाजिक अवस्था परम्परागत संरचना, सांस्कृतिक विविधता सीमित पूर्वाधारको मिश्रणका रूपमा देखिन्छ र विभिन्न जात जातिको बसोवास भएको क्षेत्र हो। एक अनौपचारिक क्षेत्रबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार यहाँको जातीय संरचना निम्न तालिका ७ अनुसार रहेको छ।

तालिका ७ जातजाति अनुसार जनसंख्याको प्रतिशत

सि.नं.	जतजाति	अनुमानित प्रतिशत
१	ब्राह्मण	२८
२	क्षेत्री	३२
३	मगर	१८
४	कामी (दलित)	८
५	दमाई (दलित)	६
६	सार्की	४
७	अन्य जातजाति	४

१.७.१ शिक्षा

यस गाउँपालिकाभित्र जम्माजम्मी सरकारी तथा निजी गरेर ४३ वटा विभिन्न स्तरका विद्यालयहरु रहेका छन् र विद्यालयहरुको तह निम्न अनसुार रहेको छ:

१. बालविकास ४० वटा
२. आधारभूत २९ वटा
३. माध्यमिक ९ वटा
४. क्याम्पस १ वटा

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाभित्रको ५ वर्षभन्दा माथिको उमेर समूहको औसत साक्षरता दर ७७.७० छ जस्को विवरण तल तालिका ८ अनुसार रहेको छ।

तालिका ८ साक्षरता विवरण

वडा नं.	लिङ्ग	५ वर्ष र सो माथिको जनसङ्ख्या	जनसङ्ख्या जो			नभनेको	साक्षरता दर
			लेख्न र पढ्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	लेख्न र पढ्न नसक्ने		
सबै वडा	जम्मा	१९०७६	१४८२३	६४	४१७१	१८	७७.७०
	पुरुष	८८८४	७६२०	२९	१२२३	१२	८५.७७
	महिला	१०१९२	७२०३	३५	२९४८	६	७०.६७
१	जम्मा	२४२७	१९८६	२	४३४	५	८१.८३
	पुरुष	११६६	१०३२	२	१२९	३	८८.५१
	महिला	१२६१	९५४	०	३०५	२	७५.६५
२	जम्मा	२७१६	२२१४	१	५०१	०	८१.५२
	पुरुष	१२२८	१०७७	१	१५०	०	८७.७०
	महिला	१४८८	११३७	०	३५१	०	७६.४१
३	जम्मा	२४७७	१८६२	१४	६००	१	७५.१७
	पुरुष	११०४	९३०	५	१६८	१	८४.२४
	महिला	१३७३	९३२	९	४३२	०	६७.८८
४	जम्मा	३०८४	२३८८	२	६९४	०	७७.४३
	पुरुष	१४८१	१२०९	१	२७१	०	८१.६३
	महिला	१६०३	११७९	१	४२३	०	७३.५५
५	जम्मा	२९६०	२२२६	४०	६८५	९	७५.२०
	पुरुष	१४३१	११९८	१८	२०९	६	८३.७२
	महिला	१५२९	१०२८	२२	४७६	३	६७.२३
६	जम्मा	२९९८	२४०७	५	५८६	०	८०.२९
	पुरुष	१३५७	१२२८	२	१२७	०	९०.४९
	महिला	१६४१	११७९	३	४५९	०	७१.८५
७	जम्मा	२४१४	१७४०	०	६७१	३	७२.०८
	पुरुष	१११७	९४६	०	१६९	२	८४.६९
	महिला	१२९७	७९४	०	५०२	१	६१.२२

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.७.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी ३ वटा, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ३ वटा, गाउँघर क्लिनिक १९ वटा, खोप केन्द्र २२ वटा, बर्थिङ्ग सेन्टर ५ वटा र प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १ वटा रहेका छन् । यी संस्थामा पर्याप्त र उपयुक्त आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, उपकरण तथा सामग्रीको व्यवस्था भएर पनि कतिपय स्वास्थ्य सङ्स्थाहरुमा न्यूनतम पूर्वाधार र उपकरणहरु र आवश्यकताअनुसार दक्ष स्वास्थ्यकर्मीको पनि कमी रहेको अवस्था छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा विशेषगरी श्वासप्रश्वासजन्य रोग, पानीजन्य रोग, दमको बिरामी र महिलामा पाठेघरको समस्या रहेको पाइन्छ । गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखाका अनुसार पालिकाभरिमा ९६ जना बालबालिका कुपोषित रहेको अवस्था छ ।

१.७.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

खानेपानी उपभेगको आधारमा घरपरिवार:

खानेपानीको सुविधाका हिसाबले घरपरिवारले पाएको सुविधालाई ध्यानमा राखी २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको आँकडा लिँदा यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका ५१३९ घरपरिवारमध्ये सबैभन्दा धेरै ४८३५ परिवारको पाइपको पानीमा पहुँच रहेको छ । विस्तृत तल तालिका ९ मा उल्लेख छ ।

तालिका ९ खानेपानी उपभोगका आधारमा घर सङ्ख्या

वडाहरु	जम्मा	मूल स्रोत								
		घर कम्पाउन्ड भित्रै धारा तथा पाइप	धारा तथा पाइपको घर कम्पाउन्ड बाहिर	इनार तथा कल	ढाकिएको इनार तथा कुवा	नढाकिएको इनार तथा कुवा	सङ्कलित पानी	खोला तथा खोल्साको पानी	जार तथा बोतल	अन्य
सबै वडा	५१३९	१६६९	३१६६	०	९	६८	१९९	२५	०	३
वडा नं.										
१	६२६	१७८	४२१	०	०	३	२४	०	०	०
२	७३८	४९८	२०८	०	१	८	२०	३	०	०
३	६८५	३३४	२७९	०	२	१८	४६	५	०	१
४	७३७	२६८	४४३	०	०	१५	१०	१	०	०
५	७७३	७०	६२४	०	०	१	६५	१२	०	१
६	८९१	२४५	६०७	०	६	२१	९	३	०	०
७	६८९	७६	५८४	०	०	२	२५	१	०	१

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

शौचालय उपयोगका आधारमा घरपरिवार

शौचालय उपयोग स्थानीयको जीवनस्तर मापनका आधारहरूमध्ये एक हो । २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाका आधारमा निम्नलिखित तालिका १० को विश्लेषण गर्दा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका जम्मा ५१३९ घरपरिवारमध्ये केवल ११७ परिवारले ढलसहित फ्लस भएको शौचालय प्रयोग गरेको अवस्था छ भने जम्मा ४०४७ घरपरिवारले फ्लस भएको तर, सेफ्टी टंकी भएको शौचालय प्रयोग गर्छन् । जबकि ८९३ घरपरिवार खाल्टे चर्पीको भरमा छन्

र जम्मा १ परिवार सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्छन् । आजको युगमा पनि ८१ (१.५८ प्रतिशत) घरपरिवार शौचालयविहीन छन् । यो तथ्यलाई हेर्दा पालिकाले सरसफाइ क्षेत्रमा अझ बढी ध्यान दिनुपर्ने अवस्था छ ।

तालिका १० शौचालय प्रयोगका आधारमा घरपरिवार

वडा नं.	जम्मा	शौचालय उपयोगको प्रकार				शौचालय नभएका
		ढल सहित फ्लस भएको	फ्लस भएको (सेफ्टी टंकी)	खाल्टे चर्पी	सार्वजनिक शौचालय	
जम्मा सबै वडाको	५१३९	११७	४०४७	८९३	१	८१
१	६२६	१४	६०५	३	०	४
२	७३८	२०	६५६	५१	०	११
३	६८५	१०	३७३	२९६	१	५
४	७३७	५२	५४४	१३१	०	१०
५	७७३	६	५१९	२३७	०	११
६	८९१	६	७१२	१५४	०	१९
७	६८९	९	६३८	२१	०	२१

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

१.७.४ खाना पकाउने प्रयोग हुने इन्धन

खाना पकाउने इन्धनको उपयोगको आधारमा घरपरिवारको विश्लेषण गर्दा २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको आँकडाअनुसार जम्मा ५१३९ घरपरिवारमध्ये ३६३ परिवार मात्र खाना पकाउँन ग्याँस प्रयोग गर्दछन् भने अझैपनि पहिलो नम्बरमा ४७५६परिवार अर्थात् ९२.५५ प्रतिशत खाना पकाउन दाउरा प्रयोग गर्छन् । विस्तृत विवरण तल तालिका ११ मा दिइएको छ ।

तालिका ११ खाना पकाउन इन्धन उपभोगका आधारमा घरपरिवार सङ्ख्या

वडा नं.	जम्मा	इन्धनको प्रकार						
		दाउरा	ग्याँस	बिजुली	गुइठा	बायो ग्याँस	मट्टितेल	अन्य
जम्मा सबै वडाको	५१३९	४७५६	३६३	३	०	१२	४	१
१	६२६	६११	७	०	०	८	०	०
२	७३८	७३१	५	०	०	२	०	०
३	६८५	६५८	२५	०	०	२	०	०
४	७३७	७१३	२१	०	०	०	३	०
५	७७३	७५४	१८	१	०	०	०	०
६	८९१	६३५	२५३	२	०	०	०	१
७	६८९	६५४	३४	०	०	०	१	०

१.८ पूर्वाधार तथा सेवा सुविधा तथा पूर्वाधारको अवस्थाः

१.८.१ शिक्षाः यस गाउँपालिकाभित्र जम्माजम्मी सरकारी तथा निजी गरेर ४३ वटा विभिन्न स्तरका विद्यालयहरु रहेका छन् जसमा विद्यालयहरुको तह अनुसारः

१. बालविकास ४० वटा
२. आधारभूत २९ वटा (४० भित्र पर्ने)
३. माध्यमिक ९ वटा
४. क्याम्पस १

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकाभित्रको ५ वर्षभन्दा माथिको उमेर समूहको औसत साक्षरता दर ७७.७० छ ।

१.८.२ स्वाथ्यः यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी ३ वटा, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ३ वटा, गाउँघर क्लिनिक १९ वटा, खोप केन्द्र २२ वटा, बर्थिङ्ग सेन्टर ५ वटा र प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १ वटा रहेका छन् ।

१.८.३ खानेपानीः खानेपानीको सुविधाका हिसाबले घरपरिवारले पाएको सुविधालाई ध्यानमा राखी २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको आँकडा लिँदा यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका ५१३९ घरपरिवारमध्ये सबैभन्दा धेरै ४८३५ परिवारको पाइपको पानीमा पहुँच रहेको छ ।

१.८.४ सिँचाइः छत्रेश्वरी गाउँपालिका कृषि प्रधान क्षेत्र भएको हुँदा सिँचाइको सुविधा अपरिहार्य छ । भौगोलिक बनावट पहाडी र डाँडाकाँडा भएको हुँदा सिँचाइ सुविधा सहज भने छैन तापनि परम्परागत र केही आधुनिक उपाहरु अवलम्बन भई जम्मा खेती गरिएको १०४८.३९ हेक्टर जमिन मध्ये १२ महिना सिञ्चित २९० र १०० हेक्टर आंशिक अवस्थामा रहेको छ । पालिकाको धैरै जसो खेती मनसुन वर्षामा आधारित भएको तर अनियमित वर्षाका कारण उत्पादनमा असर परेको अवस्था छ ।

१.८.५ सडक सञ्जालः छत्रेश्वरी गाउँपालिका आधुनिक सडक, बस पार्क र आन्तरिक सडकको सञ्जाल भएको अवस्था छ । पालिकाभरिमा जम्माजम्मी ३.२ कि.मि कालोपत्रे सडक रहेको छ भने ७० कि.मि.भन्दा बढी कच्चीबाटो रहेको अवस्था छ ।

१.८.६ ऊर्जा : गाउँपालिकाका ५१३९ घर परिवारमध्ये मा करिब १३० घरपरिवारमा विद्युत् सेवा पुग्न बाँकी भएकोमा ती धरपरिवारलाई विद्युत् ऊर्जामा पहुँच वृद्धि गरी उज्यालो छत्रेश्वरी बनाइएको अवस्था छ ।

<u>बत्ती बाल्न प्रयोग हुने ऊर्जा</u>

यस पालिकामा विद्युतीकरणको अवस्था राम्रो छ । २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्याङ्क हेर्दा ५१३९ घरपरिवारमध्ये ३९५१ परिवारले उज्यालोको लागि बिजुली बत्तीको प्रयोग गर्छन् । विस्तृत तालिका १२ मा दिइएको छ ।

तालिका १२ बत्ती बाल्न प्रयोग भएको ऊर्जाका आधारमा घरपरिवार

वडा नं.	जम्मा	बत्ती बाल्न प्रयोग हुने ऊर्जाको प्रकार				
		बिजुली	सोलार	मट्टितेल	बायो ग्याँस	अन्य
जम्मा सबै वडाको	५१३९	३९५१	१०५८	४४	१	८५
१	६२६	५९०	२८	१	०	७
२	७३८	७०९	१३	५	१	१०
३	६८५	५४३	१२९	१	०	१२

४	७३७	२६३	४५४	२	०	१८
५	७७३	४०६	३४८	८	०	११
६	८९१	८३०	३५	१०	०	१६
७	६८९	६१०	५१	१७	०	११

१.८.७ अन्य सेवा सुविधाः

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार अन्य प्रकारको सेवा सुविधाका हिसावले विश्लेषण गर्दा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका ५१३९ घरधुरीमध्ये ४९९७ घरधुरी कुनै न कुनै सेवा सुविधामा आबद्ध छन् र टेलिभिजनमा १५८० घरधुरी तथा मोवाइल फोनमा ७९७१ जना तथा इण्टरनेटमा १०७५ घरधुरीको पहुँच पुगेको अवस्था छ ।

१.९ वातावरण

छत्रेश्वरी पर्यावरणीय दृष्टिले उल्लेखनीय सम्भावना बोकेको पालिका हो । यहाँको भौगोलिक बनावट, हरियालीयुक्त डाँडाकाँडा, समशीतोष्ण जलवायु, जैविक विविधतायुक्त वन तथा सामुदायिक वनहरु, मुहान, खेल्सा तथा साना नदीहरुका कारण जलस्रोत र प्राकृतिक सम्पदा वातावरणीय समृद्धिका आधार हुँन् । यहाँका नदी प्रणालीका जलस्रोतले पालिकालाई प्राकृतिक सुन्दरता दिनुका साथै खानेपानी र सिँचाइका स्रोत बनेका हुँदा पानीका मुहान संरक्षण र जैविक विविधताका रूपमा पालिका वरपरका जंगलमा वन्य जन्तु, चराचुरुङ्गी, औषधीजन्य वनस्पति रहेको अवस्था छ । तर अत्यधिक दाउराको प्रयोग, माटो कटान तथा पहिरो जोखिम, जलवायु परिवर्तनको असर र पानीका स्रोतहरु सुक्दै जानु यस पालिकाभित्रका केही वातावरणीय चुनौतीहरु पनि रहेका छन् ।

परिच्छेद २ : मध्यकालीन खर्च संरचानको अवधारणा तथा तयारीको विधि प्रक्रिया

२.१ पृष्ठभूमि तथा कानुनी व्यवस्था

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा गाउँ तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीय स्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषयक्षेत्रगत मध्यमकालीन तथा दीर्घकालीन योजना बनाई लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी, अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १६ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक खर्चको विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको र दफा १७ मा यस्तो विवरण तयार गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

यस्तो मध्यमकालीन खर्च संरचनामा देहायका विवरण खुलाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ :

- क) प्रस्तावित योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य,
- ख) प्रस्तावित योजनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गर्न वा खर्च छुट्याउन आवश्यकताको पुष्ट्याइँ,
- ग) प्रस्तावित योजना कार्यान्वयन हुन सक्ने आर्थिक वर्ष र त्यसपछिको दुई वर्ष आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धि,
- घ) प्रस्तावित योजना लागु गर्न आवश्यक पर्ने खर्चको विवरण,
- ङ) खर्च व्यहोर्ने स्रोत र खर्च गरिएको रकमबाट प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल र उपलब्धिको प्रक्षेपण,
- च) प्रस्तावित योजनाको मध्यम अवधिको खर्चको रणनीति र त्यसको वार्षिक खर्चसँगको तादात्म्य,
- छ) सञ्चालित योजना भए गत आ.व.मा छुट्याइएको खर्चअनुसार लक्ष्य हासिल भए नभएको यथार्थ विवरण ।

यसैगरी, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ७ मा राष्ट्रिय स्रोत अनुमान समितिले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कुल राष्ट्रिय स्रोत अनुमान गनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । स्थानीय तह समेतको स्रोत अनुमानका आधारमा मात्र कुल राष्ट्रिय स्रोत अनुमान गर्न सकिने भएको हुँदा सबै गाउँ तथा नगरपालिकाले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न आवश्यक छ ।

गाउँ तथा नगरपालिकाले लिएका समष्टिगत तथा विषय क्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्यहरु हासिल गर्न सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका लागि आवश्यक रकम विनियोजन गर्न एवम् कुशलता र दक्षतापूर्वक कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी वित्तीय सुशासन स्थापित गर्ने विषयका लागि यो मध्ममकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको छ ।

यस मध्ममकालीन खर्च संरचनाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच अन्तरसम्बन्ध कायम गरी सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग गर्ने लक्ष्य लिएको छ । यसले स्रोत व्यवस्थापन र अपेक्षित उपलब्धिको खाकासमेत प्रस्तुत गरेको छ । खर्च संरचनाको प्रमुख उद्देश्य प्राथमिकताका आधारमा सार्वजनिक स्रोतको बाँडफाँड गरी खर्चको प्रभावकारिता बढाउनु हो । यसले छत्रेश्वरी गाउँपालिकाले यो मध्यमकालीन खर्च संरचनाबाट विकास योजनाको लक्षित नतिजा हासिल गर्न स्रोत साधनको प्रभावकारी विनियोजन र परिचालन गर्दा पारदर्शी र मितव्ययी खर्च प्रणाली लागु गरी वित्तीय सुशासनजस्ता पक्षमा सुधार ल्याउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने अपेक्षा गरेको छ ।

अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ ले समेत स्थानीय तहले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न अनिवार्य गरेको सन्दर्भमा राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार भएको मध्ममकालीन खर्च संरचना दिग्दर्शन, २०७८लाई आधार मानी छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका लागि यो मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको छ ।

२.२ अवधारणा तथा उद्देश्य

२.२.१ अवधारणा

राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार भएको मध्ममकालीन खर्च संरचना दिग्दर्शनअनुसार सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनको एक औजारको रूपमा यो मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई लिइएको छ । पालिकामा उपलब्ध हुने सीमित स्रोत-साधनको वस्तुनिष्ठ आकलन गर्ने र त्यसलाई योजनाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा मध्यम अवधिको लागि बाँडफाँड गर्ने दिग्दर्शनको मार्गदर्शनअनुसार यस छत्रेश्वरी गाउँपालिका को मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको छ ।

प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रमको उपलब्धिको आधारमा उत्पादन, रोजगारी, आय र लगानीलगायत परिसूचक समावेश गरी समष्टिगत वित्तीय खाका (Medium Term Fiscal Framework (MTFF) निर्धारण गरी स्थानीय आर्थिक खाकाअनुसार समष्टिगत र विषय क्षेत्रगत नतिजा प्राप्त हुने गरी स्रोत तथा खर्चको प्रक्षेपण गरेर संघ तथा प्रदेशबाट यस नगरपालिकालाई विभिन्न शीर्षकमा प्राप्त हुने स्रोत, आन्तरिक आय, आन्तरिक ऋण तथा अन्य स्रोतसमेत आकलन तथा क्षेत्रगत प्राथमिकताअनुरूप विषयगत शाखा र अन्तर्गतका एकाइसँग सम्बन्धित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रम तथा आयोजनागत रूपमा खर्चको अनुमान र मध्यमकालीन बजेट खाका (Medium Term Budgetary Framework (MTBF)सहित यो समष्टिगत खाका तयार गरिएको हो । यसलाई तयार गर्दा बजेटको कार्यान्वयनबाट तीन वर्षमा प्राप्त हुने प्रतिफलको पनि अनुमान गरी मध्यमकालीन नतिजा खाका (Medium Term Result Framework (MTRF)समेत समावेश गरिएको छ ।

यस मध्यमकालीन खर्च संरचनामा पहिलो वर्षको बजेट कार्यान्वयन भएपछि उपलब्धि समीक्षा गरी बाँकी दुई वर्षको प्रक्षेपित अनुमान परिमार्जन एवम् थप एक वर्षको बजेट प्रक्षेपण गर्ने गरी यो मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिएको छ, जुन गाउँपालिकाले चक्रीय हिसाबले प्रत्येक वर्ष तीन वर्षको बजेटको आंकलन गर्नुपर्ने हुन्छ र जसबाट पालिकाको बजेट तर्जुमा प्रक्रियालाई बढी यथार्थपरक र वस्तुनिष्ठ बनाउन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्न मद्दत पुग्नेछ ।

२.२.२ उद्देश्य तथा विशेषता

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मुख्य उद्देश्य पालिकालाई उपलब्ध स्रोत साधनलाई नीति, योजना र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच तालमेल गराई सार्वजनिक खर्च प्रणालीमा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नु हो भने यसका अन्य उद्देश्य तथा विशेषताहरु देहायबमोजिम रहेका छन् :-

प्रमुख उद्देश्यहरु

- नीति, योजना र बजेटबीच समन्वय कायम गर्नु

- सीमित स्रोतलाई प्राथमिकताका क्षेत्रमा केन्द्रित गर्नु
- बजेटको यथार्थपरकता र पूर्वानुमान क्षमता बढाउँनु
- विकास कार्यक्रमहरुको निरन्तरता सुनिश्चित गर्नु

मुख्य विशेषताहरु

- ३ वर्षे रोलिङ योजना (Rolling Plan)
- कार्यक्रम तथा परियोजना अनुसार स्रोत विनियोजन
- परिणाममुखी (Result-oriented) बजेटिङ
- वित्तीय अनुशासन र पारदर्शिता

२.३ संस्थागत व्यवस्था

मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक बजेटबीच तादत्म्य कायम गर्ने औजार भएकाले वार्षिक बजेट निर्माणमा यसको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । यसका लागि स्थानीय तहमा देहायबमोजिमको संस्थागत व्यवस्था गर्नुपर्छः-

२.३.१ स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति

स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारणसम्बन्धी कार्य स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिमको समितिले गर्ने हुँदा यो देहायबमोजिमको काम, कर्तव्य र अधिकारसहित छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको समितिको रहेको छ :

स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति

१. श्री ओज बहादुर बुढाथोकी, संयोजक
२. श्री बुद्ध कुमारी खत्री, सदस्य
३. श्री तिला घर्ती, सदस्य
४. श्री पवित्रा डाङ्गी, सदस्य
५. श्री तुल्सा वि.क., सदस्य
६. श्री रेणु वि.क., सदस्य
७. श्री दिपक बुढाथोकी, सदस्य सचिव

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः-

(क) मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यको समग्र निर्देशन गर्ने,
(ख) आगामी तीन वर्षको कुल स्रोत र खर्चको प्रक्षेपण गर्ने,
(ग) प्रक्षेपित कुल स्रोत र खर्चको आधारमा विषय क्षेत्रगत खर्चको सीमा निर्धारण गर्ने,

२.३.२ मध्यमकालीन खर्च संरचना प्राविधिक समिति/कार्यदल

मध्यमकालीन खर्च संरचनाका प्रत्येक क्रियाकलापमा एकाइगत लागत आकलन, परिमार्जनका साथै, महाशाखा/शाखाअन्तर्गतका मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमासम्बन्धी कार्यमा समन्वय तथा सहजीकरण गर्ने तथा सो महाशाखा/शाखाहरुको विषयगत रूपमा एकीकृत बजेट मस्यौदा तयार यस पालिकाको मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीको लागि देहायबमोजिमको कार्यदल रहनेछ ।

१. श्री दिपक बुढाथोकी, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, संयोजक
२. श्री गोविन्द राज विष्ट, वरिष्ठ लेखा अधिकृत, सदस्य
३. श्री डा रुकेश घिमिरे, पशु सेवा अधिकृत, सदस्य
४. श्री राजाराम रिजाल, इन्जिनियर, सदस्य
५. श्री दिपन बस्याल, कृषि विकास अधिकृत
६. श्री गणेश न्यौपाने, शिक्षा अधिकृत, सदस्य
७. श्री गणेशमान डाङ्गी, सि.अ.हे.व., सदस्य
८. श्री अर्जुन शाह, सहायकस्तर पाचौं, सदस्य
९. श्री मनोज भण्डारी, योजना शाखा प्रमुख, सदस्य सचिव

कार्यदलले आवश्यकताअनुसार विषय विज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सक्नेछ । विषयगत रूपमा एकीकृत रूपमा बजेट तयारीका लागि कार्यदलले देहायबमोजिमका कार्यहरु सम्पन्न गर्नु पर्नेछः

(क) विषयगत समितिसँग आवश्यक समन्वय गर्ने,
(ख) मध्यमकालीन खर्च संरचनासम्बन्धी मार्गदर्शनको मस्यौदा तयार गरी कार्यपालिकामा पेस गर्ने,
(ग) मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मस्यौदा तयार गरी विषयगत समितिमा पेस गर्ने,
(घ) त्रिवर्षीय खर्चको प्रक्षेपणसहित बजेटको आकार र स्रोतको आकलन गरी स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिसमक्ष पेस गर्ने,
(ङ) मध्यमकालीन खर्च संरचनासम्बन्धी अन्य कार्य गर्ने ।

उक्त कार्यविवरणअनुसार मिति २०८३ वैशाख २८ गतेको निर्णयअनुसार स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले प्रक्षेपण गरेअनुसार आ.व. २०८३/०८४ रु.५३,७६,७९,०२३ आ.व. २०८४/०८५ रु ५७,७०,५०,१०५ र आ.व. २०८५/०८६ रु. ६१,९५,२३,८७२ को सीमामा रही मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माण गर्ने गरी सैद्धान्तिक सहमति प्रदान गरिएको छ ।

२.३.३ विषयगत योजना तर्जुमा समिति

छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको कार्यपालिकाबाट प्राप्त स्रोत सीमा तथा मार्गदर्शनभित्र रही विषयगत शाखाबाट प्राथमिकता निर्धारण भई बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा पेस भएका कार्यक्रम तथा आयोजनालाई विषयगत रूपमा छलफल, विश्लेषण र पुनः प्राथमिकता निर्धारण गरी पेस गर्ने कार्य वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा कार्यका लागि गठित विषयगत समितिले गर्नुपर्ने प्रावधानअनुसार देहायका कार्य गर्न साविकका विषयगत समितिलाई परिचालन योजना तर्जुमा गर्दा गरिएको थियो,

(क) कार्यदलबाट प्रस्तावित कार्यक्रम तथा आयोजनाको त्रिवर्षीय खर्च प्रक्षेपणसहितको मध्यमकालीन खर्च संरचना र आगामी आर्थिक वर्षको बजेट उपर छलफल र विश्लेषण गर्ने ।

(ख) विषयगत रूपमा कार्यक्रम तथा आयोजनाको प्राथमिकीकरणको आधार तयार गर्ने ।

(ग) कार्यक्रम तथा आयोजनाको विषयगत रूपमा प्राथमिकता निर्धारण गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा पेस गर्ने ।

विषयगत समिति

क. आर्थिक विकास समिति
ख. सामाजिक विकास समिति
ग. पूर्वाधार विकास समिति
घ. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति
ङ. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन समिति

२.४ मध्यमकालीन खर्च तर्जुमा प्रक्रिया

यो मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी गर्न निम्न प्रक्रियागत चरणहरु अपनाइएका थिए:

२.४.१ अभिमुखीकरण

यस क्रममा पालिकाको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, विकासको रणनीति तथा कार्यनीति र तीन वर्षे योजनाको पहिचान र परिष्करण गरियो । मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमासम्बन्धी कार्य स्थानीय तहका लागि नवीन अभ्यास भएका कारण सर्वप्रथम संरचनागत आवश्यकता, महत्व र प्रक्रियागत चरणबारे कार्यपालिकाका पदाधिकारी, सदस्य तथा पालिका शाखा र एकाइ प्रमुखहरुलाई मिति २०८३ वैशाख २८ का दिन एक दिने अभिमुखीकरण गरिएको थियो ।

२.४.२ बजेट सीमा निर्धारण तथा बाँडफाँट

स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारणसम्बन्धी समितिबाट २०८३ वैशाख २८ कै दिन आगामी ३ वर्षको आय प्रक्षेपण निम्नअनुसारको खर्च गर्ने गरी सैद्धान्तिक सहमति प्रदान गरेको थियो,

आ.व. २०८३/०८४ रु. ५३,७६,७९,०२३
आ.व. २०८४/०८५ रु. ५७,७०,५०,१०५
आ.व. २०८५/०८६ रु. ६१,९५,२३,८७२

२.४.३ बजेट सीमा र मार्गदर्शन स्वीकृति तथा सम्प्रेषण

स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले तयार गरेको आगामी तीन वर्षको कुल स्रोत तथा खर्चको अनुमान र प्रक्षेपण, विषय क्षेत्र/उपक्षेत्रगत बजेट सीमा र मार्गदर्शनउपर कार्यपालिकाले मिति २०८३ ..... मा छलफल गरी स्वीकृत गरेको अवस्था छ । आय व्यय प्रक्षेपण तल उल्लेख गरेअनुसार छ ।

आयतर्फ

विगत १ आ.व.को याथार्थ र चालु आ.व.को अनुमान गरिएको बजेट तथा सोलाई आधार मानी गरिएको अनुमानका आधारमा निम्नअनुसार आय प्रक्षेपण गरिएको हो :

आ.व. २०८३/०८४ रु. ५३,७६,७९,०२३
आ.व. २०८४/०८५ रु. ५७,७०,५०,१०५
आ.व. २०८५/०८६ रु. ६१,९५,२३,८७२

२.४.४ योजनाको छनोट र प्राथमिकीकरण

तत्पश्चात् मध्यमकालीन खर्च संरचना प्राविधिक समिति/कार्यदलले मिति २०८३ वैशाख २८ गतेका दिन स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले प्रक्षेपण गरेअनुसार आ.व. २०८३/०८४ को रु. ५३,७६,७९,०२३ आ.व. २०८४/०८५ को रु ५७,७०,५०,१०५ र आ.व. २०८५/०८६ को रु. ६१,९५,२३,८७२ सीमाभित्र रही मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माण गर्ने गरी कार्यपालिका र विषयगत समितिसँग मिलेर आगामी तीन वर्षका लागि योजनाको छनोट र प्राथमिकीकरण गरेको थियो ।

२.४.५ योजनाको परिष्करण र नतिजा खाका तयारी

२०८३ वैशाख २९ का दिन छनोट र प्राथमिकीकरण भएको योजनाको विश्लेषण गरी तीन वर्षको लक्ष्य निर्धारण गरी प्राविधिक टोलीको सहयोगमा पेस भएको योजनालाई मध्यमकालीन खर्च संरचना प्राविधिक समिति/कार्यदलले २०८३ वैशाख २९ गतेका दिन योजनाको परिमार्जन र उक्त योजनाको कार्यान्वयनपश्चात् निस्कन सक्ने नतिजा खाका तयारी गरी मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई अन्तिम रूप दिई तीन दिनभित्र पेस गर्न प्राविधिक टोलीलाई निर्देशित गरेको थियो ।

२.४.६ व्यय अनुमान

मध्यमकालीन खर्च संरचना प्राविधिक समिति/कार्यदलले मिति २०८३ वैशाख २८ गतेका दिन बजेट सीमाभित्र रही मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माण गर्ने गरी कार्यपालिका र विषयगत समितिसँग मिलेर आगामी तीन वर्षका लागि योजनाको छनोट र प्राथमिकीकरण गरिएकामध्ये आगामी ३ आ.व.का लागि छानिएका योजना र चालु खर्चका लागि तीन वर्षका लागि बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट २०८३ वैशाख २८ का दिन अनुमानित आयको अनुपातमा व्यय गर्ने सङ्केत गरेको थियो । तर, योजनाको माग र संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा अन्य संघ संस्थाबाट पनि लगानी जुट्ने सम्भावनाका आधारमा प्रत्येक योजनाको लागत अनुमानका आधारमा लागत अनुमान निर्धारित सीमाभन्दा केही फरक पर्न गएको अवस्था छ ।

परिच्छेद ३ : सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र वित्त व्यवस्थापन

३.१ पृष्ठभूमि

पालिकाले अगाडि बढाउन लागेका समष्टिगत तथा विषयक्षेत्रगत लक्ष्य र उद्देश्य हासिल गर्न सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ। विनियोजन कुशलता, कार्यान्वयन दक्षता र वित्तीय सुशासनजस्ता विषय सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनका मुख्य अवयव हुन्। मध्ममकालीन खर्च संरचनाले आवधिक योजना भए सो र वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमबीच अन्तरसम्बन्ध कायम गरी सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सहयोग गर्दछ। यसले स्रोत व्यवस्थापन र अपेक्षित उपलब्धिको खाकासमेत प्रस्तुत गर्दछ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाको प्रमुख उद्देश्य प्राथमिकताका आधारमा सार्वजनिक स्रोतको बाँडफाँड गरी खर्चको प्रभावकारिता बढाउनु हो। मध्यमकालीन खर्च संरचनाले स्थानीय तहमा विकास योजनाको लक्षित नतिजा हासिल गर्न स्रोत साधनको प्रभावकारी विनियोजन, रकम परिचालन, पारदर्शी र मितव्ययी खर्च प्रणाली, वित्तीय सुशासनजस्ता पक्षमा सुधार ल्याउन महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दछ। अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लेसमेत स्थानीय तहले मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरी कार्यान्वयन गर्न अनिवार्य गरेको सन्दर्भमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले यस प्रयोजनार्थ दिग्दर्शन जारी गरेको छ। उक्त दिग्दर्शनले स्थानीय तहलाई ढाँचा र प्रक्रियामा एकरूपता कायम गरी मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्न सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ। यसै पृष्ठभूमिमा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको यो मध्यमकालीन खर्च संरचना (२०८३/२०८४-२०८५/२०८६) तयार गरिएको छ।

३.२ सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा रणनीति

सोचः राष्ट्रिय, प्रदेशगत तथा पालिकाको आवश्यकता, स्थानीय चाहना र स्थानीय यथार्थतामा आधारित भै भविष्यमा हासिल गर्न खोजिएको विकास र समृद्धिको आकांक्षालई व्यक्त गर्ने कल्पनाशील वाक्यलाई दीर्घकालीन सोच भनिन्छ। दीर्घकालीन सोचले हालको अवस्थाबाट समयान्तरमा प्राप्त हुने धेरै गुणा समुन्नत अवस्थालाई जाहेर गर्दछ र त्यसैमा लय र ताल मिलाएर लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीति र कार्यक्रमको रूपरेखा तयार गर्न निर्देशित गर्दछ।

३.२.१ नेपाल सरकारको सोचः

नेपाल सरकारले आफ्नो पन्धौं योजनामार्फत **"समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"** भनि राखिएको दीर्घकालीन सोच (बि.सं २१००को) तय गरेको छ। समुन्नत, स्वाधीन र समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र सहितको समान अवसर प्राप्त, स्वस्थ, शिक्षित, मर्यादित र उच्च जीवनस्तर भएका सुखी नागरिक बसोवास गर्ने मुलुकको रूपमा उक्त दीर्घकालीन सोचको व्याख्या गरिएको छ भने १६औं आवधिक योजनाले **सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि** भनी सोच कायम गरेको अवस्था छ।

सोह्रौं योजनाको लक्ष्यः

सोह्रौं योजनाले लिएको सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धिको सोच अनुसार रूपान्तरणकारी रणनीति र प्रमुख हस्तक्षेपकारी कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न सो योजनाले सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धिका विभिन्न राष्ट्रिय लक्ष्यहरु लिएको छ । (विस्तृत १६ औं योजना २०८१/८२-२०८५/२०८६)

सोह्रौं योजनाको उद्देश्य

आम नागरिकले आफ्नो जीवनमा अनुभूति गर्न सक्ने विकास र सुशासन हासिल गर्नु सोह्रौं योजनाको मूल उद्देश्य हो ।

यसको सोच अनुकूलको क्षेत्रगत योजनाहरुको प्रमुख उद्देश्यहरु,

१. राजनीतिक, प्रशासनिक, न्यायिक, निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम गर्नु
२. स्वाास्थ्य, शिक्षा, रोजगारी, आवास, सुरक्षा तथा सार्बजनिक सेवा प्रवाहमा सामाजिक न्याय स्थापित गर्नु
३. मानवीय जीवन र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा समृद्धि हासिल गर्नु ।

समग्र रणनीति र रूपान्तरणका क्षेत्रहरु

सोह्रौं योजनाले विभिन्न चार वटा समग्र रणनीति र विभिन्न १३ वटा संरचनात्मक रूपान्तरणका प्रमुख क्षेत्र पहिचान गरेको छ । (विस्तृतस् सोह्रौं योजना **२०८१/८२-२०८५/२०८६)**

३.३.२ कर्णाली प्रदेशको योजनाको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य तथा प्राथमिकता

कर्णाली प्रदेशको प्रथम आवधिक योजनाले परिकल्पना गरेको सोच २१०० (वि.सं.):

समृद्ध कर्णाली, सुखारी कर्णाली

दोस्रो आवधिक योजनाको (२०८१/८२-२०८५/२०८६) को सोचः

सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्ध कर्णाली

कर्णाली प्रदेशको लक्ष्यः

नव प्रवर्तन, प्रविधि तथा मानव पुँजी प्रवर्द्धन, उत्पादनशील र रोजगारमूलक अर्थतन्त्र निर्माण, सामाजिक न्याय र सुशासन मार्फत समाजबाद उन्मुख समुन्नत कर्णाली निर्माण गर्ने

कर्णाली प्रदेशको उद्देश्यः

१. उत्पादन, रोजगारी र आय वृद्धि तथा गरिवी न्यूनीकरण गर्नु
२. सहज तथा सर्वसुलभ पहुँच र सघन आबद्धता कायम गर्नु
३. सिर्जनशील, सम्मानित तथा न्यायपूर्ण समाज प्रवर्द्धन गर्नु

४. सुशासन प्रवर्द्धन तथा विकासको प्रतिफल जनता साम् पुऱ्याउँनु

कर्णाली प्रदेशको विकासको प्राथमिकताः

१. पूर्वाधार तथा अन्तर आबद्धता
२. नवप्रवर्तन, उत्पादन र रोजगारी
३. उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण
४. मानव पुँजी तथा सामाजिक विकास
५. डिजिटल कर्णाली तथा सुशासन

कर्णाली प्रदेशले माथि उल्लेखित सोच, लक्ष्य, उद्देश्यहरु र विकासको प्राथमिकता पुरा गर्न विभिन्न ९ वटा समग्र रणनीतिहरु निर्धारण गरेको छ। **(विस्तृत-कर्णाली प्रदेशको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना २०८१/८२-२०८५/२०८६)**

३.२.३ छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच

स्थानीय तहले योजना बनाउँदा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकुल हुने गरी बनाउनुपर्ने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ (२) ले स्थानीय तहलाई मार्गनिर्देश गरेको छ। यस सन्दर्भमा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच तय गर्दा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका दीर्घकालीन सोचकाबीच अन्तरसम्बन्ध कायम राख्नुपर्ने भएको हुँदा छत्रेश्वरी गाउँपालिकाले पनि आफ्नो दीर्घकालीन सोच तय गरेको छ।

छत्रेश्वरी गाउँपालिका, स्रोत र साधनले सम्पन्न भएर पनि उपयोगको पर्खाइमा गरिबीको शिकार रहेको, जनशक्ति भएर पनि बेरोजगारीको समस्याको अवस्थामा भएको हुँदा यहाँका बासिन्दाको आर्थिक समृद्धिका लागि कृषिको अधुनिकीकरणसहित सिँचाइ र आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास प्रतिबद्धताका साथ आवधिक योजनाका आधारहरु जस्तैः राष्ट्रिय तथा यस गाउँपालिकाको आवश्यकता, स्थानीय चाहना र स्थानीय यथार्थताका साथै पालिकाको मूल मन्त्र **म बनाउँछु मेरो छत्रेश्वरी** भन्ने मूल नारा सोतको आधार र मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारीका लागि अनुशिक्षण गोष्ठीका सहभागीहरुबीच भएको छलफल र मस्तिष्क मन्थनका आधारमा सबै सहभागीको मत ऐक्यताका आधारमा यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको दीर्घकालीन सोच प्रथम आवधिक योजनामा तय भएकैलाई निरन्तरता दिने निधो गरिएको छः

"दिगो विकास र सुशासनको लहर, छत्रेश्वरी बासीको रहर"

सोच पूरा गर्ने प्रमुख चालकहरुः

चालक १. सुशासनः सुशासन भनेको पालिकाको कार्य सम्पादनको गतिमा असल शासनका विशेषता प्रतिविम्बित हुनु हो। सरकारले जनतालाई प्रदान गर्ने सेवा सुविधा समयका हिसाबले शीघ्र, गतिका हिसाबले तीव्र, स्तरका हिसाबले उत्कृष्ट, प्रक्रियाका हिसाबले सरल र लागतका हिसाबले सुलभ हुने कुराको नीति, कानुन, कार्यविधि र व्यवहारद्वारा प्रत्याभूत गर्नुपर्दछ। सुशासन स्थापित गर्नुको उद्देश्य पनि यही हो।

स्थानीय सरकारबाट स्थानीय जनताको समृद्धिका लागि प्रवाह हुने संस्थागत सेवालाई चुस्त, छिटो, सरल, कम झन्झटिलो तथा पारदर्शी बनाउनु आजको आवश्यकता हो।

नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई प्रशस्त विधायिकी, न्यायिक र कार्यकारी अधिकार प्रदान गरेको हुँदा सबै स्थानीय तहहरु संस्थागत रूपमा सवल, पूर्ण प्रजातिन्त्रक, कुशल नेतृत्व र पूर्ण जिम्मेवारीका साथ प्रभावकारी ढङ्गले सेवा प्रवाह गर्न सक्षम हुनु जरुरी छ। स्थानीय तह संस्थागत रूपमा स्थापित सरकार भएर मात्र पुग्दैन । प्रजातिन्त्रक मूल्य र मान्यता स्थापित गर्दै नागरिकको जीवनस्तर सुधारका लागि सुशासन सहित विकास र सेवा प्रवाहको वातावरण तयार गरी सबैले महसुस गर्ने गरी विकास सेवा प्रवाहको वातावरण तयार गरी सबैले महसुस गर्नेगरी विकास र समृद्धिको यात्रालाई गाउँपालिकाले अगाडि बढाउनुपर्ने हुन्छ । पालिकाका काम गराइहरुलाई सुशासनले सजाउँनु पर्ने हुँदा यो क्षेत्र अरु सरह नै बढी महत्वपूर्ण छ ।

संविधानको प्रस्तावनामै सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पूरा गर्ने अठोट व्यक्त भएको छ । सुशासनको अनुभूतिले मात्र सरकार जनताको साथमा र जनता सरकारको काखमा भएको महसुस हुन्छ । विधिको शासन, पारदर्शिता, जिम्मेवारी बहन, जवाफदेहिता, सहभागीता, समावेशिता, समानता जस्ता विशेषताहरुले शासनलाई असल शासन वा सुशासनको रूपमा स्थापित गर्ने हुँदा सुशासनलाई छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको सोचको प्रमुख चालकको रूपमा लिइएको छ ।

चालक २. उत्पादन सहितको रोजगारी (कृषि तथा पशु र स्थानीय स्रोत साधन र सिपमा आधारित उद्योग व्यवसायमा आधारित) छत्रेश्वरीका जनताको समृद्धिको यात्रा खेतबारीबाट सुरु भइरहेकोमा कसैको दुई मत छैन । कृषि र पशुपक्षी उत्पादन एक अर्कामा अन्तर सम्बन्धित रहेका हुँदा यी दुवैको व्यवसायीकरण र तिनीहरुको प्रशोधन तथा व्यवसायीकरण गर्न स्थानीय स्रोत साधनमा आधारित उद्यम तथा व्यवसायको विकास गरी थप उत्पादन वृद्धि गर्दै रोजगारी सिर्जना र स्थानीय जनताको आय वृद्धिमा यो क्षेत्र तथा यससँग जोडिएका सहक्षेत्रहरु बढी महत्वपूर्ण रहन्छन् । पालिकामा कृषि तथा पशुपक्षी र व्यावसायिक क्षेत्रले पालिकाभित्रको पेशाको क्षेत्रमा ७० प्रतिशत माथि स्थान ओगटेको अवस्था छ भने नागरिकको प्रयासलाई प्रवर्द्धन गर्दै उत्पादन वृद्धि तथा रोजगारी सिर्जना यप गाउँपालिकाको आजको बढी नै आवश्यक विषय बनेको छ ।

चालक ३ पर्यटनः पर्यटनको क्षेत्र तथा संस्कृति कुनै पनि स्थानको गौरव हो । बाहिरी संसारसँग जोडिने एक कडी र स्थानीय स्रोत साधनको उपयोग गरी स्थानीयले आय आर्जन गर्ने सुअवसर दिने यही क्षेत्र हो । यो गाउँपालिकामा रहेको प्रसिद्ध शङ्खमूल पार्क, छाया क्षेत्र ....यो गाउँपालिकाको गौरव हो विभिन्न जातजातिको उत्कृष्ट संस्कृति र धार्मिक तथा पर्यटकीय महत्वका स्थानहरु यो गाउँपालिकाका पर्यटन विकासका सम्भावनाहरु हुन् ।

चालक ४.पूर्वाधारः पूर्वाधार भनेको नागरिकको जीवन सहज बनाउने सरलरेखा हो । खासमा कृषिको विकास गर्न, सडक निर्माण गरी यातायात व्यवस्था सहज बनाउन र यातायातमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्न, सडकलाई व्यवस्थित बनाउन पुल पुलेसा तथा ढल जस्ता पूर्वाधार आजको खाचो । यी क्रियाकलापको विस्तार र विकासबाट पालिकाभित्रका आर्थिक र्गािविधिहरु चलायमान बनाई आर्थिक विकासका थप ढोकाहरु समेत खोल्न सकिन्छ ।

समग्र ३ वर्षे मध्यमकालीन खर्च संरचनाअन्तर्गतका योजनाको लक्ष्य

समावेशिता, सहभागीता र सामाजिक न्यायमा आधारित समाजवाद उन्मुख स्थानीय अर्थतन्त्रमा सरिक गराउँदै सुरक्षित रूपमा छत्रेशरी गाउँपालिकाका बासिन्दाको सुविधायुक्त सामाजिक रूपान्तरण र आर्थिक हैसियत उत्थान गर्नु यस प्रथम मध्यमकालीन खर्च संरचनाअन्तर्गतका योजनाको प्रमुख लक्ष्य हुनेछ। आर्थिक समृद्धि र सामाजिक

सुसम्पन्नतासँगसँगै भन्ने मान्यताका साथ यो मध्यमकालीन खर्च संरचनाको मूल लक्ष्य **समावेशिता, सहभागीता र सामाजिक न्यायमा आधारित समाजवाद उन्मुख स्थानीय अर्थतन्त्रमा सरिक गराउँदै सुरक्षित, सुविधायुक्त र छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका बासिन्दाको सामाजिक रूपान्तरण र आर्थिक हैसियत उत्थान गर्नु** यस प्रथम मध्यमकालीन खर्च संरचनाका योजनाको प्रमुख लक्ष्य हुनेछ। यसअन्तर्गत सम्बोधन हुने प्रमुख विषय निम्नलिखित रहेका छन्:

- समृद्ध समाजको सिर्जना गर्न उच्च आर्थिक वृद्धि । यसका लागि कृषि, पशुपक्षी, उद्यम व्यवसाय तथा पर्यटन विकास लगायतबाट रोजगारी वृद्धि ।
- गाउँपालिकाबाट प्रवाह हुने सेवा सुशासनसहित सर्वसुलभ बनाउने ।
- सामाजिक न्यायसहितको शिक्षित, स्वस्थ तथा समृद्ध र विभेदरहित समाजको सिर्जना ।
- आवश्यकताका आधारमा सामाजिक तथा आर्थिक पूर्वाधारहरुको विकास ।
- जलवायु परिवर्तनको न्यूनीकरण र विपद्मुक्त तथा विपद् सतर्कताको अवस्थाको व्यवस्थापन ।

उद्देश्य

छत्रेश्वरी गाउँपालकि बासीको समृद्धिको मूल यात्रा खेतबारी गर्ने यो मध्यमकालीन खर्च संचरनाको मूल उद्देश्य हो र यसका निहित उद्देश्यमा,

- रोजगारी सिर्जना, आर्थिक विकास र गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको व्यवसायीकरण र स्थानीय स्रोतसाधन र बजारले मागेको औद्योगिक उत्पादन तथा उत्पादनशील सेवा तथा सुविधाको उपलब्धता र उपयोग र बजारीकरणमा वृद्धि गर्ने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सामाजिक सेवाहरुको उपलब्धता र उपयोगमा वृद्धि गर्ने ।
- धार्मिक तथा सांस्कृतिक पूर्वाधारको संरक्षण र विकास गर्दै र संस्कृतिमैत्री पर्यटनको विकास गर्ने ।
- नागरिकको जीवन र जीविकोपार्जन सहज बनाउन स्थानीय पूर्वाधार दिगो बनाई व्यवस्थित गर्ने ।
- सूचना प्रविधिको विकास र उपयोग व्यापक बनाउने ।
- विपद् प्रतिकार्यहरुको उचित व्यवस्था गर्दै जैविक विविधता र वातावरणीय स्रोतको संरक्षण र दिगो उपयोगलाई बढावा दिने ।
- गाउँपालिकाको कार्यसम्पादनलाई जनताले महसुस गर्ने गरी सुशासित बनाउने ।

समग्र रणनीति तथा कार्यनीति

रणनीति	कार्यनीति
रणनीति १: आर्थिक विकासलाई सर्वोपरि प्राथमिकतामा राख्दै सबैले प्रत्याभूति गर्ने गरी स्वरोजगारी र आर्थिक विकासलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर स्थानीय उत्पादन, रोजगारी र आय आर्जनका अवसरमा वृद्धि गर्दै उद्यमशीलता व्यापक रूपमा विस्तार गर्दै जाने । **(चालक २. उत्पादनसहितको रोजगारी**)	• कृषि तथा पशुपक्षी विकासलाई निर्वाहमुखीबाट **कृषि एक उद्यम**को रूपमा विकास गरिनेछ (Agriculture as Enterprise) • कृषि तथा पशु उत्पादनमा पकेट क्षेत्रको अवधारणा र व्यवसायीकरण गर्ने । यसका लागि तालिम, लागत सहभागीता, बिउ पुँजी, उत्पादन तथा बाली संरक्षणमा आधारित अनुदान प्रदान गर्ने । • पशुहरुको गोठ/खोर सुधार र मूत्र सङ्कलन तथा प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादीका रूपमा उपयोग गर्न कृषकलाई सहजीकरण गरिने । • कृषिको व्यवसायीकरणलाई मद्दत पुग्ने गरी विभिन्न विकल्पबाट सिँचाइ सुविधा वृद्धि गरी हाल सिँचाइ सुविधा भएको जमिनको प्रतिशत बढाइने । • कृषिमा यान्त्रीकरण गर्न लागत सहभागीतामा लगानी बढाइने र यो सुविधा व्यावसायिक किसानलाई मात्र प्रदान गरिनेछ । • ग्रामीण श्रमको उपयोग वृद्धि गरिने । • कृषि तथा पशु सेवा कार्यकर्ता तयारी र परिचालन । • निर्माण कार्य पनि उत्पादन वृद्धि तथा बजारीकरणलाई सहज पार्नेमा विशेष ध्यान दिइनेछ र उत्पादन क्षेत्रदेखि बजार जोड्ने सडकहरुलाई कृषि सडकका रूपमा प्राथमिकता दिइनेछ । • **"हाम्रो लागि हाम्रै उत्पादन"** अभियान सञ्चालन गर्ने र यसका लागि बजारमा माग भएका र छत्रेश्वरीको माटोमा उत्पादन हुने वस्तु छत्रेश्वरीमै उत्पादन प्रवर्द्धन गर्ने । • स्थानीय र बाह्य बजार प्रवर्द्धन गर्न कृषि सङ्कलन केन्द्रको स्थापना गर्ने । • उत्पादन क्षेत्रदेखि ……… हुँदै ठूला बजारसम्म किसानका उत्पादन आपूर्ति सञ्जाल स्थापना गरिने । • युवामा उद्यमशीलताको संस्कारको विकास गरी स्थानीय स्रोत, साधन र बजारको सम्भावना भएका वस्तु तथा सेवा उत्पादन र बजारीकरणमा जोड दिइने । • ग्रामीण अर्थतन्त्र चलायमान बनाउन गुणस्तरीय सहकारीको स्थापना र भएकालाई सशक्त सहकारीको रूपमा विकास गर्न जोड दिइने । • बैंकहरुसँग सहकार्य बढाइ उत्पादक किसान तथा व्यवसायीहरुलाई सरल कर्जामा पहुँच वृद्धि गरिने । • कृषि बजार सूचना प्रणालीको विकास गरिने ।

रणनीति २ सम्पदा मैत्री पर्यटनको विकस **(चालक ३)**	● सम्पदामैत्री पर्यटन प्रवर्द्धन गरी स्वरोजगारीको अवसर प्रदान गरिने । ● यसका लागि पर्यटन स्थलको थप पहिचान तथा सुधार गरी, प्राचीन संस्कृति र सम्पदाको संरक्षण र पर्यटन सुविधामा वृद्धि गरिने । ● पालिकाभित्र रहेका ऐतिहासिक स्थलहरुको संरक्षण र पर्यटकहरुको गन्तव्यको रूपमा विकास गरी स्थानीयको रोजगारी सिर्जना र आय वृद्धिमा सहयोग गरिने ।
रणनीति ३ सामाजिक सुसम्पन्नतालाई अगाडि बढाउन विद्यालय जाने उमेर समूहका सबै बालबालिकालाई माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा प्रदान गरी योग्य, दक्ष र उद्यमशील बनाउँदै जनतामा रोग नलाग्ने चेतना व्यक्ति व्यक्तिमा र रोगको उपचार बस्ती बस्तीमा पुऱ्याएर स्थानीय जनताको स्वास्थ्य सवल बनाउने ।	● शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक भौतिक संरचनाको विकास गर्ने । ● आवश्यक शिक्षक दरबन्दीको व्यवस्था गर्ने । ● ICT, विज्ञान प्रयोगशाला तथा पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने ● खेलकुद सामग्री उपलब्ध गराइने । ● स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधार गर्ने भौतिक क्षमताको विकास गरिने । ● आवश्यक स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्थापन । ● स्वास्थ्य सेवालाई बढी सहज बनाई उपलब्ध सेवाहरुको स्तरोन्नति गर्ने । ● शुद्ध खानेपानीलाई सबैको पहुँचमा पुऱ्याउने । ● सरसफाइलाई जनताको बानीको रूपमा विकास गर्ने । ● खेलकुदको विकासलाई जोड दिन एक वडा एक भलिबल मैदान र एक वडा एक कभर्ड हल निर्माण र उपयुक्त स्थानमा समग्र खेलकुद सुहाउँदो खेल मैदान निर्माण गरिने । ● खेलकुद शिक्षकको व्यवस्थापन र खेलकुद प्रतियोगिताहरुको आयोजना गरिने । ● विद्यालय छाडेको विपन्न वर्गका किशोरीहरुको सीप विकास गरिने । ● असहाय र ज्येष्ठ नागरिकको जीवनयापनलाई सहज बनाइने । ● सामाजिक, लैङ्गिक तथा जातीय विभेद अन्त्य गर्न सो अनुकूलका योजना गतिविधि अगाडि बढाइने । ● आर्थिक र सामाजिक सुसम्पन्नताको विकासलाई सँगसँगै लगिने । ● लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण व्यवहारमै ल्याउन नीतिगत तह तथा योजनाका प्रत्येक चरणमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई व्यवहार मै उतारिने । ● विकासको केन्द्रविन्दुमा बहिष्कृत तथा सीमान्तकृत हुने
रणनीति ४: विकास निजी तथा सामुदायिक साझेदारीमा	ज्ञान, सीप तथा अनुभव र विकासमा स्वामित्व बोधका हिसाबले पनि विकास साझेदार बढाउँदा बढी नतिजा निकाल्न सकिने र सहकार्य पनि बढ्ने हुँदा **"फेरि पनि सबैको विकास सबैसँग"** भन्ने मान्यताअनुरूप यो गाउँपालिका जनताको सामाजिक तथा आर्थिक विकासलगायत वातावरण

	तथा पूर्वाधार विकासमा स्थानीय संघ, संस्था तथा निजी क्षेत्रसँगको हातेमालो र सहकार्यलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
रणनीति ५: आर्थिक विकास र सामाजिक रूपान्तरणलाई सघाउ पुग्ने गरी गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्दै जाने । **(चालक ४)**	● मानवीयताको आधारमा सबै बस्तीमा १२ महिना भरपर्दो र सुरक्षित यात्रा सुनिश्चित गर्न मोटरबाटोको व्यवस्था हुने गरी सडकहरुको निर्माण, कालोपत्रे तथा स्तरोन्नति र ढल तथा पुल-पुलेसाहरुको निर्माण गरिनेछ । ● उत्पादन क्षेत्रलाई जोड्ने गरी सडकलाई आर्थिक पूर्वाधारको रूपमा विकास गरिनेछ । ● सडक निर्माण गर्दा वातावरणीय संवेदनशीलतालाई ध्यान दिई वातावरणमैत्री बनाइनेछ । ● यस्ता पूर्वाधार निर्माण गर्दा बोटविरुवामा हुने क्षति को परिपूर्तिको लागि सडकको दायाँबायाँ तथा तलमाथि वृक्षरोपण (बायोइन्जिनियरिङ) गरिनेछ । ● विद्युतीय प्रविधिको उपयोगलाई विस्तार गर्ने । ● अत्यावश्यक सामुदायिक सेवाका लागि भवनको निर्माण गरिनेछ । ● भवनलाई अशक्तमैत्री बनाइनेछ ।
रणनीति ६: विपद् व्यवस्थापन, वातावरणीय संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न वन, वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवाला क्रियाशील रहने ।	● हराभरा छत्रेश्वरी बनाउन वृक्षरोपण, वनको हैसियत तथा वनले ढाकेको क्षेत्रको वृद्धि गरिने । ● विपद् व्यवस्थापनका प्रतिकार्य गरिने । ● खाली रहेका सार्वजनिक स्थानहरुको संरक्षण गरिने । ● जलवायु अनुकूलनका उपाय अवलम्बन गर्दै प्रतिकार्य गरिने ।
रणनीति ७ शीघ्र सेवा, तीव्र विकासको संवाहकको रूपमा स्थानीय सरकार क्रियाशील हुने गरी मानव संसाधनको विकास र परिचालनका साथै, सुशासनसहितको सेवा प्रवाह चुस्त बनाइनेछ । **(चालक १)**	● सेवा प्रवाहमा चुस्तता ल्याउन गाउँपालिकाभित्रको संस्थागत तथा मानव संसाधन विकास गरिने । ● प्रविधिको स्थापना र उपयोग बढाउने । ● आवश्यक ऐन तथा नीतिनियमको सुधार गर्न तयारी गर्ने । ● वित्तीय जवाफदेहिता कायम राख्न वित्तीय अनुशासनलाई कडाइका साथ पालना गरिने । ● वित्तीय जवाफदेहिता र मितव्ययिता कायम गरिने ।

३.३ मध्यमकालीन आय खाका

यस पालिकामा आगामी ३ आ.व.मा उपलब्ध हुन सक्ने आन्तरिक तथा अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरणको अनुमान तल देखाएअनुसार रु १८५०३७९२८१ हुन आएको अवस्था छ ।

छत्रेश्वरी गाउँपालिका, (आयतर्फ)						
शीर्षक स्रोत	आ.व. २०८१/०८२ यथार्थ	आ.व. २०८२/०८३ संशोधित अनुमान	आ.व. २०८३/०८४ को अनुमान	आ.व. २०८४/०८५ को अनुमान	आ.व. २०८५/०८६ को अनुमान	जम्मा ३ वर्ष रु
नेपाल सरकार	**२९१८२७८०५**	**३५६७०००००**	**३८४४०००००**	**४११३०८०००**	**४४००९९५६०**	**१२३५८०७५६०**
समानीकरण अनुदान	८४०५२१६०	९३७०००००	९६२०००००	१०२९३४०००	११०१३९३८०	३०९२७३३८०
ससर्त अनुदान चालु	१८३७९०८३१	२१९३०००००	२२७३०००००	२४३२११०००	२६०२३५७७०	७३०७४६७७०
ससर्त पुँजीगत अनुदान	१४८३४०२७	९८०००००	१५६०००००	१६६९२०००	१७८६०४४०	५०१५२४४०
विशेष अनुदान पुँजीगत	०	५६०००००	१८००००००	१९२६००००	२०६०८२००	५७८६८२००
समपुरक अनुदान पुँजीगत	९११५०७८७	२८३०००००	२७३०००००	२९२११०००	३१२५५७७०	८७७६६७७०
प्रदेश सरकार	**३९२७७५६६**	**५०००२०००**	**४२४६९०००**	**४५४४१८३०**	**४८६२२७५८**	**१३६५३३५८८.१**
समानीकरण अनुदान	१००२९०००	११६८२०००	१२४१७०००	१३२८६११०	१४२१६२२३	३९९१९४१३
ससर्त अनुदान चालु	१५८५११०	११२००००	१५५२०००	१६६०६४०	१७७६८८५	४९८९५२५
ससर्त पुँजीगत अनुदान	१८९१००८२	२४००००००	१८००००००	१९२६००००	२०६०८२००	५७८६८२००
विशेष अनुदान पुँजीगत	५००००००	५९०००००	५५०००००	५८८५०००	६२९६९५०	१७६८१९५०
समपूरक अनुदान पुँजिगत	३७५३३७४	७३०००००	५००००००	५३५००००	५७२४५००	१६०७४५००
राजश्व बाँडफाँड	**८३८१८८९६**	**९४१३४१९४**	**९७४७५०२३**	**१०४२९८२७५**	**१११५९९१५४**	**३१३३७२४५१**
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मू.अ.कर	६१६५१२४५	६८०१५९३९	६५९०४०००	७०५१७२८०	७५४५३४९०	२११८७४७७०
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने घरजग्गा रजिस्ट्रेशन	०	४५००००	०	०	०	०
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	२०९६२८५२	२२६७१९८०	२८२४५०००	३०२२२१५०	३२३३७७०१	९०८०४८५१
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१२०४७९९	१८९६२७५	१८२१०००	१९४८४७०	२०८४८६३	५८५४३३३
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने वन रोयल्टी	०	0	०	०	०	०
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने दहत्तरबहत्तरको बिकीबाट प्राप्त हुने	०	६०००००	११०५०००	११८२३५०	१२६५११५	३५५२४६५
अन्य बाँडफाँड भई प्राप्त हुने राजस्व संकलन	०	५०००००	४०००२३	४२८०२४.६१	४५७९८६.३३२७	१२८६०३४
आन्तरिक स्रोत	**३१७९५५८४**	**२५५५२०००**	**१३३३५०००**	**१६००२०००**	**१९२०२४००**	**४८५३९४००**
आन्तरिक राजश्व	३१७९५५८४	२५५५२०००	१३३३५०००	१६००२०००	१९२०२४००	४८५३९४००
जम्मा आय रु	**४४६७१९८५१**	**५२६३८८१९४**	**५३७६७९०२३**	**५७७०५०१०५**	**६१९५२३८७२**	**१७३४२५३०००**

३.४ मध्यमकालीन खर्च खाका

बजेट सीमा निर्धारण समितिबाट निर्धारित सीमाभित्र रहेर तयार गरिएका योजना आगामी तीन वर्षभित्रको अधिकतम बजेट सीमा रु १,७३,४२,५३,००० र संघ तथा प्रदेशको स्रोतबाट कार्यान्वयन गर्न विशेष पहल गर्नुपर्ने योजना समेत मध्यमकालीन खर्च संरचना सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यशाला २०८३ वैशाख २८ मा उपस्थित सबै कार्यपालिकाका पदाधिकारी, विषयगत समिति समेतले छनोट गरी आगामी तीन वर्षका लागि प्राथमिकीकरण गरको योजनाको मूल्याङ्कन गर्दा बाह्य सहयोग समेतको सम्भावनालाई ध्यानमा राखेर निम्नअनुसारको खर्च खाका तयार भएको छ :

खर्च शीर्षक	आ.व. २०८१/०८२ यथार्थ	आधार वर्ष २०८२/०८३ को अनुमान	आ.व. २०८३/०८४ को अनुमान	आ.व. २०८४/०८५ को अनुमान	आ.व. २०८५/०८६ को अनुमान	जम्मा ३ वर्षको रु.
क. चालु खर्चतर्फ	**३०३६२८२४२**	**३५३६४२०००**	**३६४२५१२६०**	**३७५१७८७९७.८**	**३८६४३४१६१.७**	**११२५८६४२२०**
ख. पुँजीगत खर्चतर्फ (विकास खर्च क देखि चसम्म)	**१४०४२९५६४**	**१७२७४६१९४**	**७९५००१२५०**	**९१२९७५०००**	**९५८९३४७५०**	**२६६६९११०००**
क. आर्थिक विकास	१३११५०००	१३११५०००	८७६४१२५०	१३५९६००००	१००४७४७५०	३२४०७६०००
ख. सामाजिक विकास	२४४३४६९२	२७०२८०००	११९४१००००	१११०४००००	१३५७९००००	३६६२४००००
ग. सहरी विकास तथा पूर्वाधार	९५७४४०५२	१२८३६३१९४	५६६७०००००	६४२८०००००	६९७१०००००	१९०६६०००००
घ. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	१९९५००	१५००००	१८५००००	३१२५०००	४३७५०००	९३५००००
ङ. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	६९३६३२०	४०९००००	१५९०००००	१६५५००००	१७६९५०००	५०१४५०००
भैपरी आउँने योजनाहरुका लागि	०	०	३५०००००	३५०००००	३५०००००	१०५०००००
क र ख को जोड (पालिकास्तर) रु.	४४४०५७८०६	५२६३८८१९४	**११५९२५२५१०**	**१२८८१५३७९८**	**१३४५३६८९१२**	**३७९२७७५२२०**
योजनामा संघ र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य हुने रु.						
		आर्थिक विकास	५१९००००	५०२३००००	१२०२३००००	१७५६५००००
		सामाजिक विकास	२११५०००००	२१३०९००००	३४४७१००००	७६९३०००००
		पूर्वाधार विकास	३०००००००	३०००००००	४०००००००	१००००००००
		वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	१८५२४००००	१७४२९००००	१८५९७००००	५४५५०००००
		संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	१०००००००	१५००००००	१५००००००	४०००००००
जम्मा संघ र प्रदेश रु.			**४४१९३००००**	**४८२६१००००**	**७०५९१००००**	**१६३०४५००००**
पालिका तथा संघ र प्रदेशको समेत जम्मा आवश्यक बजेट			**१६०११८२५१०**	**१७७०७६३७९८**	**२०५१२७८९१२**	**५४२३२२५२२०**
३ वर्षका लागि पालिकाको खर्च गर्न सकिने बजेट रु. ००० मा			**५३७६७९०२३**	**५७७०५०१०५**	**६१९५२३८७२**	**१७३४२५३०००**
अपुग बजेट			**-१०६३५०३४८७**	**-११९३७१३६९३**	**-१४३१७५५०४०**	**-३६८८९७२२२०**

नोटः माथिका खर्चहरु योजनाहरुको आकार अनुसारका भएका हुँदा अपुग बढि देखिन्छ। यसलाई सम्भावित आयको आधारमा वार्षिक योजना तर्जुमामा हेक्का राख्नुपर्ने हुन्छ।

आगामी तीन वर्षको आय व्यय तुलना

विवरण	आ.व. २०८३/०८४ अनुमान	आ.व. २०८४/०८५ अनुमान	आ.व. २०८५/०८६ अनुमान	जम्मा ३ वर्षको अनुमान रु.०००मा
आय रु.	५३७६७९०२३	५७७०५०१०४.६	६१९५२३८७१.९	१७३४२५३०००
आन्तरिक व्यय रु.	१६०११८२५१०	१७७०७६३७९८	२०५१२७८९१२	५४२३२२५२२०
पुग वा अपुग रु.	**-१०६३५०३४८७**	**-११९३७१३६९३**	**-१४३१७५५०४०**	**-३६८८९७२२२०**

परिच्छेद ४: त्रि-वर्षीय क्षेत्रगत लक्ष्य तथा बजेट खाका

४.१ आर्थिक विकास

४.१.१ कृषि तथा पशुपक्षी विकास क्षेत्र

सम्भावना र अवसर

पहाडी भेगमा अवस्थित छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा हराभरा केही विशाल ज्यूलाहरु र केही भाग भिरालो रहेकाले कृषि र पशुपालनको प्रचुर सम्भावना रहेको छ। जम्मा खेतीयोग्य जमिन १३४४.१ हेक्टरमध्ये १०४८.३९ हेक्टर (७८ प्रतिशत) मा खेती गरिएको छ । पालिकाभरिमा व्यावसायिक पशुपालक कृषक सङ्ख्या ८३ छन् र व्यावसायिक पशुपक्षी फर्म पनि ८३ नै छन्। तर आफ्नो घरकालागि प्राय सबै परिवारले केही पशुपक्षी पालेकै छन् । घाँस तथा चरनको उपलब्धताका कारण व्यावसायिक बाख्रा पालन, बंगुर पालनका साथै, बजारको उपलब्धताका कारण व्यावसायिक रूपमा हाँस तथा कुखुरा पालनको सम्भावना पनि प्रशस्त छ। प्रशस्त जङ्गल क्षेत्र भएको हुँदा घाँस पात तथा चरिचराउमा सहजता छ । यस गाउँपालिकामा कृषि तथा पशुपालनका थप सम्भावना निम्नअनुसार छनः

- परम्परागत कृषि प्रणालीमा परिवर्तन गरी कृषिमा यान्त्रीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन सकिने
- कृषि र पशुपक्षी पालनलाई उद्यमको रूपमा विकास गर्न सकिने
- बाटोघाटोको सुविधा भएको हुँदा कषि तथा पशुजन्य उत्पादनको बजारीकरण गर्न सहज हुने
- कृषिलाई आवश्यक सिँचाइको लागि स्यालो ट्युबवेल तथा डिप बोरिङको व्यवस्थाबाट सहज हुने ।

समस्या तथा चुनौतीः

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाभित्र कृषि विकासका प्रचुर सम्भावना हुँदाहुँदै पनि यहाँ केही समस्या विद्यमान छन,

- युवा जनशक्ति विदेश पलायन भएर कृषिकार्य तथा पशुपालनमा जनशक्तिमा कमी हुनु
- कृषकले कृषिलाई अझै निर्वाहमुखी प्रणालीमा अगाडि बढाइ रहेको अवस्था
- कृषिमा प्रचुर मात्रामा यान्त्रीकरण गरी बढीनै व्यवसायीकरण गर्न नसकिएको अवस्था
- जङ्गल क्षेत्रमा जङ्गली जनावरहरुको आतङ्कबाट बाली नाश हुने

लक्ष्यः कृषि तथा पशुपक्षीको उत्पादन र उत्पदकत्व वृद्धि

उद्देश्यः

- कृषिमा यान्त्रीकरण र व्यवसायीकरण गरी कुनै पनि कृषकको परिवार भोकै नरहने व्यवस्था गर्ने
- कृषि र पशुपक्षी जन्य उत्पादनको बजारीकरण सहज बनाउने
- कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा रोजगारी र आय वृद्धि गर्ने ।

<u>रणनीति तथा कार्यनीतिः</u> आर्थिक विकासलाई सर्वोपरि प्राथमिकतामा राख्दै सबैले प्रत्याभूति गर्ने गरी स्वरोजगारी र आर्थिक विकासलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर स्थानीय कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन, रोजगारीबाट आय आर्जनका अवसरमा वृद्धि गर्ने ।

- कृषि तथा पशुपक्षी विकासलाई निर्वाहमुखीबाट **<u>कृषि एक उद्यम</u>**को रूपमा विकास गरिनेछ (Agriculture as Enterprise)
- कृषि तथा पशुपक्षी उत्पादनमा पकेट क्षेत्रको अवधारणा र व्यवसायीकरण गर्ने । यसका लागि तालिम, लागत सहभागीता, बिउ पुँजी, उत्पादन तथा बाली संरक्षणमा आधारित अनुदान प्रदान गर्ने ।
- पशुहरुको गोठ/खोर सुधार र मूत्र सङ्कलन तथा प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादीका रूपमा उपयोग गर्न कृषकलाई सहजीकरण गरिने ।
- **<u>"हाम्रो लागि हाम्रै उत्पादन"</u>** अभियान सञ्चालन गर्ने र यसका लागि बजारमा माग भएका र छत्रेश्वरीको माटोमा उत्पादन हुने वस्तु छत्रेश्वरीमै उत्पादन प्रवर्द्धन गर्ने ।

कृषि तथा पशुपक्षी विकासका प्रमुख कार्यक्रम -पालिकास्तर

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
१	**कृषि**									
१.१	फलफुलका विरुवा वितरण कार्यक्रम	वडा नं. १	विरुवा	१००००	३००	३००	४००	१०००		१,२
	बजेट	**रु**			१२०००	१२०००	१६०००	४००००	पालिका र कृषक	
१.२	५० प्रतिशत लगानीमा बिउ उत्पादन कार्यक्रम	वडा नं. १	टोल	८	२	३	३	८		१,२
	बजेट	**रु**			२०००००	३०००००	३०००००	८०००००	पालिका र कृषक	
१.३	कृषकहरुलाई मिनिटेलर वितरण	वडा नं. १	सङ्ख्या	४०	१३	१३	१४	४०		१,२
	बजेट	**रु**			९१००००	९१००००	९८००००	२८०००००	पालिका र कृषक	
१.४	सुन्तला नर्सरी स्थापना	वडा नं. १, २ र ५	वटा	३	१	१	१	३		१,२
	बजेट	**रु**			१५००००	१५००००	१५००००	४५००००	पालिका र कृषक	
१.५	सुन्तला बगैंचा विस्तार	वडा नं. १, २ र ५	वटा	१५	५	५	५	१५		१,२
	बजेट	**रु**			१००००००	१००००००	१००००००	३००००००	पालिका र कृषक	
१.६	आलु भण्डारण घर/रष्टिक स्टोर निर्माण	वडा नं. २ र ५	वटा	२	०	१	१	२		१,२
	बजेट	**रु**			०	१००००००	१००००००	२००००००	पालिका र कृषक	
१.७	तरकारी क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम	वडा नं. ३ र ४	रोपनी	६०	१५	२०	२५	६०		१,२

	बजेट	रु			१२५२५०	१६७०००	२०८७५०	५०१०००	पालिका र कृषक	१,२
१.८	वेमौसमी तरकारी बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. ४	रोपनी	२०	६	६	८	२०		१,२
	बजेट	रु			३०००००	३०००००	४०००००	१००००००	पालिका र कृषक	
१.९	कागती खेती प्रवर्द्धन	वडा नं. ४ र ७	रोपनी	२०	५	६	९	२०		
	बजेट	रु			१५००००	१८००००	२७००००	६०००००	पालिका र कृषक	
१.१०	मौरीपालन प्रवर्द्धन	वडा नं. १, २, ३, ४, ५ र ७	घार	२००	६०	७०	७०	२००		१,२
	बजेट	रु			४८००००	५६००००	५६००००	१६०००००	पालिका र कृषक	
१.११	चैते धान प्रवर्द्धन	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	३०	१०	१०	१०	३०		१,२
	बजेट	रु			५००००	५००००	५००००	१५००००	पालिका र कृषक	
१.१२	मकै बिउ उत्पादन प्रवर्द्धन	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	१५	४	५	६	१५		१,२
	बजेट	रु			६००००	७५०००	९००००	२२५०००	पालिका र कृषक	
१.१३	करेसाबारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १ र २	घरधुरी	१००	३०	३०	४०	१००		१,२
	बजेट	रु			४५०००	४५०००	६००००	१५००००	पालिका र कृषक	
१.१४	उष्ण फलफुल प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	२५	५	६	१४	२५		१,२
	बजेट	रु			५००००	६००००	१४००००	२५००००	पालिका र कृषक	
१.१५	चिस्यानकेन्द्र निर्माण	वडा नं. २	वटा	१	०	०	१	१		१,२

	बजेट	रु			०	०	५०००००००	५०००००००	पालिका र कृषक	
१.१६	तरकारी सङ्कलन केन्द्र निर्माण	वडा नं. ४ र ५	वटा	२	१	०	१	२		१,२
	बजेट	रु			५००००	०	५००००	१०००००	पालिका र कृषक	
१.१७	हाटबजार निर्माण	वडा नं. ६	वटा	१	१	०	०	१		१,२
	बजेट	रु			२०००००	०	०	२०००००	पालिका र कृषक	
१.१८	च्याउ खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम (च्याउ घर)	वडा नं. ३, ६ र ७	च्याउघर सङ्ख्या	१०००	३००	३००	४००	१०००		१,२
	बजेट	रु			१८००००	१८००००	२४००००	६०००००	पालिका र कृषक	
१.१९	अदुवा बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४ र ५	रोपनी	३०	८	९	१३	३०		१,२
	बजेट	रु			१२००००	१३५०००	१९५०००	४५००००	पालिका र कृषक	
१.२०	किवी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. २	रोपनी	१५	०	१५	०	१५		१,२
	बजेट	रु			०	१५०००००	०	१५०००००	पालिका र कृषक	
१.२१	आकाशे पानी सङ्कलनको लागि प्लास्टिक पोखरी निर्माण	सबै वडा	वटा	७०	२०	२५	२५	७०		१,२
	बजेट	रु			१००००००	१२५००००	१२५००००	३५०००००	पालिका र कृषक	
१.२२	पुष्प प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सबै वडा	रोपनी	१५	५	५	५	१५		१,२
	बजेट	रु			४००००	४००००	४००००	१२००००	पालिका र कृषक	
१.२३	कृषि यन्त्र सहयोग कार्यक्रम	सबै वडा		७	७	७	७	७		१,२
	बजेट	रु			२००००००	२००००००	२००००००	६००००००	पालिका र कृषक	

१.२४	आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम	सबै वडा			७	७	७	७		१,२
	बजेट	**रु**			१००००००	१००००००	१००००००	३००००००	पालिका	
१.२५	ढैंचा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	१००	३०	३०	४०	१००		१,२
	बजेट	**रु**			९००००	९००००	१२००००	३०००००	पालिका र कृषक	
१.२६	रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४, ५ र ७	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१,२
	बजेट	**रु**			५००००	५००००	५००००	१५००००	पालिका र कृषक	
१.२७	उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		१,२
	बजेट	**रु**			५००००	५००००	५००००	१५००००	पालिका र कृषक	
१.२८	उत्पादन/प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		१,२
	बजेट	**रु**			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	पालिका र कृषक	
	जम्मा बजेट कृषि	**रु**			**८४१२२५०**	**११२०४०००**	**१५३१९७५०**	**३४९३६०००**		१,२
२	**पशुपन्छी**							०		
२.१	भैंसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, २ र ४	घरधुरी	७५	२५	२५	२५	७५		१,२
	बजेट	**रु**			१८७५०००	१८७५०००	१८७५०००	५६२५०००	संघ, प्रदेश, स्थानीय तह	
२.२	मासु उत्पादनका लागि पाडा पालन	वडा नं. १, २ र ४	घरधुरी	२०	६	६	८	२०		१,२
	बजेट	**रु**			३०००००	३०००००	४०००००	१००००००	स्थानीय तह	
२.३	घाँसेबाली स्रोत केन्द्र स्थापना	वडा नं. ४	घरधुरी	२५	६	९	१०	२५		१,२
	बजेट	**रु**			२४०००	३६०००	४००००	१०००००	स्थानीय तह	
२.४	बाखा पकेट/स्रोत केन्द्र स्थापना	सबै वडा	घरधुरी	१०५	३०	३५	४०	१०५		१,२

	बजेट	**रु**			२०१००००	२३४५०००	२६८००००	७०३५०००	प्रदेश र स्थानीय तह	
२.५	खसी बाखा सङ्कलन केन्द्र निर्माण	वडा नं. ६	घरधुरी	१०	२	४	४	१०		१,२
	बजेट	**रु**			४०००००	८०००००	८०००००	२००००००	स्थानीय तह	
२.६	भकारो सुधार/निर्माण कार्यक्रम	वडा नं. १, २ र ४	घरधुरी	७५	२०	२५	३०	७५		१,२
	बजेट	**रु**			१००००००	१२५००००	१५०००००	३७५००००	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह	
२.७	खोर सुधार/निर्माण कार्यक्रम	सबै वडा	घरधुरी	१०५	३०	३५	४०	१०५		१,२
	बजेट	**रु**			१५०००००	१७५००००	२००००००	५२५००००	प्रदेश र स्थानीय तह	
२.८	पशुपन्छी यान्त्रीकरण अनुदान	सबै वडा	घरधुरी	७०	२०	२५	२५	७०		१,२
	बजेट	**रु**			१००००००	१२५००००	१२५००००	३५०००००	प्रदेश र स्थानीय तह	
२.९	खोप तथा आकस्मिक उपचार	सबै वडा	घरधुरी	१५००	५००	५००	५००	१५००		१,२
	बजेट	**रु**			१००००००	१००००००	१००००००	३००००००	स्थानीय तह	
२.१०	भौगोलिक हिसाबले टाढा रहेका बस्तीहरुमा पशु स्वास्थ्य शिविर	वडा नं. १, २, ४, ५ र ७	घरधुरी	१८००	६००	६००	६००	१८००		१,२
	बजेट	**रु**			६०००००	६०००००	६०००००	१८०००००	स्थानीय तह	
२.११	व्यावसायिक फर्म सुधार/निर्माण अनुदान	सबै वडा	घरधुरी	१४	४	४	६	१४		१,२
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	३०००००	७०००००	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह	१,२
२.१२	नियमित उपचार तथा खोप सेवा	पशु सेवा शाखा	घरधुरी	२४००	८००	८००	८००	२४००		
	बजेट	**रु**			१४४००००	१४४००००	१४४००००	४३२००००	स्थानीय तह	१,२

२.१३	कृषक क्षमता अभिवृद्धि तालिम	सबै वडा	घरधुरी	१४०	४०	४५	५५	१४०		
	बजेट	रु			२०००००	२२५०००	२७५०००	७०००००	स्थानीय तह	१,२
२.१४	कृषक समूह गठन तथा परिचालन	सबै वडा	घरधुरी	१०५	३०	३५	४०	१०५		
	बजेट	रु			९००००	१०५०००	१२००००	३१५०००	स्थानीय तह	१,२
२.१५	कृषक समूहमा उत्पादन सामग्री तथा उपचार सेवा	सबै वडा	घरधुरी	१०५	३०	३५	४०	१०५		
	बजेट	रु			१८००००	२१००००	२४००००	६३००००	स्थानीय तह	१,२
२.१६	लंकिनिखोलामा रेन्बोट्राउट माछापालनको संभाव्यता अध्ययन गरी माछापालन पूर्वाधार निर्माणमा अनुदान	वडा नं. ४	कि.मि.	३	१	१	१	३		१,२
	बजेट	रु			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००		
	जम्मा बजेट पशुपन्छी	रु.			११९१९०००	१३४८६०००	१४६२००००	४००२५०००		
	जम्मा कृषि र पशुपक्षी विकास	रु			२०३३१२५०	२४६९००००	२९९३९७५०	७४९६१०००		

कृषि तथा पशुपक्षी कार्यक्रम (संघ र प्रदेशस्तर)

संघ र प्रदेशसँग माग गरिने योजनाहरु										
सि.नं.	**योजना तथा कार्यक्रमको नाम**	**कार्यान्वियन हुने वडा र स्थान**	**अव आवश्यक एकाइ (नाप)**	**आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)**	**आ.व. २०८३/८४**	**आ.व. २०८४/८५**	**आ.व. २०८५/८६**	**जम्मा ३ वर्षको बजेट रु**	**खर्च स्रोत**	**दि.बि.ल.नं**
१	**कृषि**									
१.१	दमाचौर बजारमा कोल्ड स्टोर निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		१,२

	बजेट	**रु**			०	०	३००००००००	३००००००००	प्रदेश सरकार	
१.२	कोल्ड स्टोर भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	१	१	२		१,२
	बजेट	**रु**			०	५००००००००	५००००००००	१०००००००००	संघ तथा प्रदेश	
	जम्मा बजेट कृषि	**रु**			**०**	**५००००००००**	**८००००००००**	**१३००००००००**		
२	**पशुपन्छी**									
२.१	पशुपन्छी वधशाला निर्माण अनुदान	वडा नं. ६	घरधुरी	५	१	२	२	५		१,२
	बजेट	**रु**			४००००	८००००	८००००	२०००००	संघ र प्रदेश	
२.२	डेरी पसल प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, ४ र ६	घरधुरी	३	१	१	१	३		१,२
	बजेट	**रु**			१५००००	१५००००	१५००००	४५००००	संघ र प्रदेश	
२.३	पशु अस्पताल निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		१,२
	बजेट	**रु**			०	०	३००००००००	३००००००००	संघ, प्रदेश	
	जम्मा बजेट पशुपन्छी	**रु**			**१९००००**	**२३००००**	**३०२३००००**	**३०६५००००**		

४.१.२ सिँचाइ

सम्भावना र अवसर

बग्ने पानी तथा भूमिगत जलस्रोत प्रशस्त भएको हुँदा कुलो तथा लिफ्ट प्रविधि र स्यालो ट्युवेलको माध्यमबाट सिँचाइ क्षेत्रको विकास गर्न सकिने सम्भावना यस गाउँपालिका क्षेत्रमा प्रशस्त छ ।

समस्या तथा चुनौतीः

बढ्दो माग र सीमित स्रोतका कारण विकास गर्न सकिने सम्भावना भएका कतिपय सिँचाइ योजनाको विकास गर्न यस गाउँपालिका क्षेत्रमा चुनौती रहेको अवस्था छ । यस अवथाले गर्दा केही खेतहरु आकासे तथा वर्षे पानीको भरमा सिँचाइ गर्नुपरेको अवस्था छ ।

लक्ष्यः पर्याप्त सिँचाइ योजनाको विकास र कृषिको उत्पदकत्व वृद्धि

उद्देश्यः

- कृषकले धान्न सक्ने हदसम्मको लागत सहभागीता जुट्ने प्रकारका सिँचाइ योजनाको पहिचान, निर्माण गर्ने
- सिँचाइलाई कृषकको जीवन रेखाको रूपमा विकास गर्ने

रणनीति तथा कार्यनीतिः कृषिको व्यवसायीकरणलाई मद्दत पुग्ने गरी विभिन्न विकल्पबाट सिँचाइ सुविधा वृद्धि गरी हाल सिँचाइ सुविधा भएको जमिनको प्रतिशत बढाइने ।

सिँचाइ विकासका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
३	**सिँचाइ**									
३.१	वडा नं. ७ मा विभिन्न ९ वटा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	कि.मि.	५.२	१.२	२	२	५.२		११
	बजेट	रु			१८०००००	३००००००	३००००००	७८०००००	पालिका र कृषक	
३.२	वडा नं. ६ मा विभिन्न १३ कुलो निर्माण	वडा नं. ६	कि. मि.	८	२	३	३	८		११
	बजेट	रु			४००००००	६००००००	६००००००	१६००००००	पालिका र कृषक	
३.३	वडा नं. ३ मा विभिन्न ९ वटा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	कि.मि.	७.४२	२	३	२.४२	७.४२		११
	बजेट	रु			३००००००	४५०००००	३६३००००	११९३००००	पालिका र कृषक	
३.४	वडा नं. ४ मा विभिन्न ११ सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	कि.मि.	४.६५	१	१.६५	२	४.६५		११
	बजेट	रु			१५०००००	२४७५०००	३००००००	६९७५०००	पालिका र कृषक	
३.५	वडा नं. २ मा विभिन्न ७ वटा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	कि.मि.	४.९	१	१.९	२	४.९		११
	बजेट	रु			१५०००००	२८५००००	३००००००	७३५००००	पालिका र कृषक	
३.६	वडा नं. २ मा ११ वटा सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	४४२	१००	१४२	२००	४४२		११
	बजेट	रु			१००००००	१४२००००	२००००००	४४२००००	पालिका र कृषक	
३.७	जम्मुखोला लिफ्ट सिँचाइ नयाँ निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		११
	बजेट	रु			०	२००००००००	०	२००००००००	पालिका र कृषक	

३.८	गर्ज्याङ्ग खोला लिफ्ट सिँचाइ	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		११
	बजेट	रु			१००००००००	०	०	१००००००००	पालिका र कृषक	
३.९	विभिन्न ८ वटा सिँचाइ योजना	वडा नं. १	सङ्ख्या	८	२	३	३	८		११
	बजेट	रु			२००००००००	३००००००००	३००००००००	८००००००००	पालिका र कृषक	
३.१०	वडा नं. ५ मा ३ वटा सिँचाइ कुलो निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	३	१	१	१	३		११
	बजेट	रु			१५०००००	१५०००००	१५०००००	४५०००००	पालिका र कृषक	
३.११	चौरपानी सिँचाइ पोखरी निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		११
	बजेट	रु			१५०००००	०	०	१५०००००	पालिका र कृषक	
३.१२	दियार गाउँ लिफ्टिङ सिँचाइ योजना	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		११
	बजेट	रु			०	२००००००	०	२००००००	पालिका र कृषक	
३.१३	महानेटा लिफ्टिङ सिँचाइ योजना	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		११
	बजेट	रु			०	०	२५०००००	२५०००००	पालिका र कृषक	
	जम्मा बजेट सिँचाइ	रु			**४५८०००००**	**७३७४५०००**	**५४६३००००**	**१७४१७५०००**		

४.१.३ उद्योग तथा वाणिज्य र आपूर्ति

सम्भावना र अवसर

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा हालसम्म उद्योग र वाणिज्य गरी ३३२ वटा उद्यम व्यवसायी सङ्ख्या मात्र रहेको र लघु, घरेलु तथा साना उद्यम विकास स्थानीय स्रोत साधन, बजारको माग र उद्यमीको तत्परतामा भर पर्ने भएको हुँदा यो गाउँपालिकामा प्रशस्त कृषि तथा पशुजन्य स्रोत-साधन भएको र उद्यमशीलता विकासका लागि जनशक्ति पनि भएको हुँदा बजारीकरणको सम्भावनालाई हेरेर उद्यम विकास गरी स्थानीय तहमा रोजगारी सिर्जना र आय वृद्धि गर्न सकिने सम्भावना यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाभित्र रहेको अवस्था छ ।

समस्या तथा चुनौतीः

समान प्रकृतिका उपादन चोरी पैठारी भई भारतबाट आएर नेपाली बजारमाथि अतिक्रमण हुने क्रमले गर्दा उद्यम विकास यस पालिकाभित्र पनि चुनौतीको रूपमा रही आएको छ ।

लक्ष्यः विशेषगरी कृषि उद्यममा आधारित लघु, घरेलु तथा साना उद्यमको विकास, रोजगारी सिर्जना र जनताको आय वृद्धि ।

उद्देश्यः यस गाउँपालिकाभित्र उपलब्ध स्रोत-साधन, सिप, प्रविधि र बजारको मागको आधारमा विशेषगरी कृषि उद्यममा आधारित लघु, घरेलु तथा साना उद्यमको विकास, स्तरोन्नति, संरक्षण गर्दै जनताको आय वृद्धि गरी जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः स्थानीय उत्पादन, रोजगारी र आय आर्जनका अवसरमा वृद्धि गर्दै उद्यमशीलता व्यापक रूपमा विस्तार गर्दै जाने ।

उद्योग तथा वाणिज्य सह क्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
४	**उद्योग तथा वाणिज्य**									
४.१	सिलाइ मेसिन मर्मत तालिम	वडा नं. ५, ६ र ७	जना	७०	२०	२०	३०	७०		१,२
	बजेट	**रु**			३४००००	३४००००	५१००००	११९००००	संघ र स्थानीय तह	
४.२	गुडिया सीप विकास तालिम	वडा नं. १, २, ६ र ७	जना	७०	२०	२५	२५	७०		१,२
	बजेट	**रु**			३८००००	४७५०००	४७५०००	१३३००००	संघ र स्थानीय तह	
४.३	फ्रिज मर्मत तालिम	वडा नं. १, २, ३ र ४	जना	४०	०	२०	२०	४०		१,२
	बजेट	**रु**			०	३०००००	३०००००	६०००००	संघ र स्थानीय तह	
४.४	उद्यमशीलता विकास तालिम	वडा नं. ३, ४, ५, ६	जना	७५	२५	२५	२५	७५		१,२
	बजेट	**रु**			२५००००	२५००००	२५००००	७५००००	संघ र स्थानीय तह	
४.५	बजारीकरण सम्बन्धी तालिम	वडा नं. ३, ५ र ६	जना	६०	२०	२०	२०	६०		१,२
	बजेट	**रु**			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	संघ र स्थानीय तह	
४.६	कोशेली घर निर्माण	वडा नं. १, ४ र ६	वटा	३	१	१	१	३		१,२
	बजेट	**रु**			३०००००	३०००००	३०००००	९०००००	संघ र स्थानीय तह	
४.७	महिला तथा युवा लक्षित सीप विकास तालिम	वडा नं. २, ६ र ७	जना	४०	०	२०	२०	४०		१,२

	बजेट	**रु**			०	२०००००	२०००००	४०००००	संघ र स्थानीय तह	
४.८	स्थानीय उत्पादनु प्रवर्द्धन सम्बन्धी कृषि उद्यमशीलता र सीप विकास तालिम	विभिन्न वडा	जना	५०	२५	२५	०	५०		१,२
	बजेट	**रु**			६२५०००	६२५०००	०	१२५००००	संघ र स्थानीय तह	
४.९	उद्यमीलाई प्रविधि हस्तान्तरण	वडा नं. १, ५ र ६	जना	२०	१०	१०	०	२०		१,२
	बजेट	**रु**			७५००००	७५००००	०	१५०००००	संघ र स्थानीय तह	
४.१०	व्यवसाय सम्बन्धी परामर्श	वडा नं. ४, ५ र ६	जना	५०	१५	१५	२०	५०		१,२
	बजेट	**रु**			१०५०००	१०५०००	१४००००	३५००००	संघ र स्थानीय तह	
४.११	उद्यमीलाई स्केल अप तालिम	वडा नं. २, ३, ४ र ६	जना	११०	३०	४०	४०	११०		१,२
	बजेट	**रु**			५१००००	६८००००	६८००००	१८७००००	संघ र स्थानीय तह	
४.१२	दुध सङ्कलन केन्द्र स्थापना	वडा नं. २, ३, ४ र ६	जना	४	१	१	२	४		१,२
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	४०००००	८०००००	संघ र स्थानीय तह	
४.१३	सुन्तलाको जुस बनाउने तालिम प्रदान	वडा नं. १, २ र ५	जना	११०	३०	४०	४०	११०		१,२
	बजेट	**रु**			३०००००	४०००००	४०००००	११०००००	संघ र स्थानीय तह	
	जम्मा बजेट उद्योग तथा वाणिज्य	रु			**३८६००००**	**४७२५०००**	**३७५५०००**	**१२३४००००**		

४.१.४ पर्यटन विकास

सम्भावना र अवसर

छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा सम्पदामैत्री पर्यटकीय सम्भावना बोकेका खड्कदेवी मन्दिर छायाक्षेत्र, शङ्खपार्क, पाथीभरा र चौधरी लेक, लसुने लेक, युद्ध पर्यटन क्षेत्र लगायतको सम्पदाहरुमा आधारित भई सो क्षेत्रको विकासको माध्यमबाट धार्मिक तथा साहसिक पर्यटनजन्य व्यवसायहरु र रोजगारी सिर्जना गर्न सकिने सम्भावनाहरु रहेको अवस्था छ ।

समस्या तथा चुनौती

यी माथिका सम्पदाहरुलाई सबैको आकर्षणका रूपमा विकास गरी पर्यटकको बसोवासलाई सहज बनाउन पालिकाको मात्र एक्लो प्रयासबाट सम्भव नरहेको हुँदा अन्य तहका सरकार र संघसंस्थाबाट पहिचान जोगाउने तत्परता नहुनु यस क्षेत्रको पर्यटन विकासका चुनौती हुन् ।

लक्ष्यः सम्पदामैत्री पर्यटनलाई रोजगारी र आयमा जोड्ने ।

उद्देश्यः

- पालिकाभित्रको पर्यटन क्षेत्रको विकास गर्ने
- खास गरी लोपोन्मुख समुदायलाई होमस्टेमा जोडी उनीहरुको संस्कृति संरक्षणका साथै, आयआर्जनको बाटो खुलाउने
- पर्यटन प्रवर्द्धनको कार्यबाट स्थानीय संस्कृति, रहन-सहन र कलाको प्रवर्द्धन गर्ने ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः सम्पदामैत्री पर्यटन प्रवर्द्धन गरी स्वरोजगारीको अवसर प्रदान गरिनेछ । यसका लागि,

- पर्यटन स्थलको थप पहिचान तथा सुधार गरी, प्राचीन संस्कृति र सम्पदाको संरक्षण र पर्यटन सुविधामा वृद्धि गरिनेछ ।
- पालिकाभित्र रहेका ऐतिहासिक स्थलको संरक्षण र पर्यटकको गन्तव्यका रूपमा विकास गरी स्थानीयको रोजगारी सिर्जना र आय वृद्धिमा सहयोग गरिनेछ ।

पर्यटन सहक्षेत्रको विकासका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
५	**पर्यटन**							०		
५.१	छत्रेश्वरी मन्दिरमा रेस्टपोइन्ट निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		८
	बजेट	**रु**			०	१००००००	०	१००००००	पालिका	
५.२	विभिन्न ६ वटा मन्दिर निर्माण तथा मर्मत	वडा नं. ५,४, ७,६,२, र १	सङ्ख्या	६	२	२	२	६		८
	बजेट	**रु**			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	पालिका	
५.३	साँघार चमेरेगुफा पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ५ र ६	कि.मि.	१	०	१	०	१		८
	बजेट	**रु**			०	५०००००	०	५०००००	पालिका	
५.४	शङ्खपार्कमा पूर्वाधार निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		८
	बजेट	**रु**			०	०	२५०००००	२५०००००	पालिका	
५.५	युद्ध पर्यटन पार्क निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		८
	बजेट	**रु**			८००००००	०	०	८००००००	पालिका	
५.६	चाँदनी गुफा ढकढके लेकमा जिपलाइन निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		८
	बजेट	**रु**			०	१५००००००	०	१५००००००	पालिका	
५.७	खड्क देवी मन्दिर छायाक्षेत्र, शङ्खपार्क, पाथीभरा र चौधरी लेक, लसुने लेक, युद्ध पर्यटन क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण र प्रचारप्रसार गर्ने	गाउँपालिका	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		८
	बजेट	**रु**			२००००००	०	०	२००००००	पालिका	
५.८	काप्रेचौर शिवगुफामा भौतिक पूर्वाधार निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		८

	बजेट	**रु**			०	१००००००	०	१००००००	पालिका	
५.९	छत्रेश्वरी पर्यटकीय सर्किट निर्माण	गाउँपालिका	कि.मि.	१६	५	५	६	१६		८
	बजेट	**रु**			३००००००	३००००००	३६०००००	९६०००००	पालिका	
५.१०	सिद्धले फालेको ढुङ्गा मन्दिरमा सिँढी निर्माण	वडा नं. २	मि.	७००	०	७००	०	७००		८
	बजेट	**रु**			०	७५०००००	०	७५०००००	पलिका	
५.११	पालेखोला पुजारीगेल पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	७००	०	०	७००	७००		८
	बजेट	**रु**			०	०	३००००००	३००००००	पालिका	
५.१२	खड्क देवी मन्दिरमा पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१०००	५००	५००	०	१०००		८
	बजेट	**रु**			१७०००००	१८०००००	०	३५०००००	पालिका	
५.१३	पाँचतले गुफा पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१५००	५००	५००	५००	१५००		८
	बजेट	**रु**			८०००००	८०००००	९०००००	२५०००००	पालिका	
५.१४	लैसे बौद्धस्तम्भ सिगारिकोट पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१०००	०	५००	५००	१०००		८
	बजेट	**रु**			०	२००००००	२००००००	४००००००	पालिका	
५.१५	लसुने पार्क निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		८
	बजेट	**रु**			२००००००	०	०	२००००००	पालिका	
५.१६	ढाँराचौर पिकनिक स्पोट, काल्चे निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		८
	बजेट	**रु**			०	५००००	०	५००००	पालिका	
	जम्मा बजेट पर्यटन	**रु**			**१७६०००००**	**३२७५००००**	**१२१०००००**	**६२४५००००**		

संघ तथा प्रदेश सहयोग पर्यटन विकास

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
३	**पर्यटन**									
३.१	चमेरागुफा संरचना निर्माण	वडा नं. २	पटक	१	०	०	१	१		८
	बजेट	रु			०	०	१००००००	१००००००	प्रदेश	
३.२	पाथीभरा पार्क निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		८
	बजेट	रु			५००००००	०	०	५००००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट पर्यटन	रु			**५००००००**	**०**	**१०००००००**	**१५००००००**		

४.१.५ श्रम तथा रोजगारी

<u>सम्भावना तथा अवसर</u>

यो छत्रेश्वरी गाउँपालिका कृषि र व्यापार क्षेत्रको सम्भावना बोकेको पालिका हो र पशुपक्षी पालनमा पनि प्रशस्त सम्भावना रहेको छ । साथै, पालिकाभित्र सानातिना बजार छन् श्रीनगर, खलंगा, तुलसिपुर, धोराही जस्ता आसपासका बजारहरुसँग पनि जोडिएको अवस्था छ । बजारहरु वस्तुहरुको अतिरिक्त सीप पनि बिक्ने क्षेत्रहरु भएका हुँदा बजारमा बिक्ने प्रकारका सिपहरुको विकास गरी लक्षित समुदायका जनताको सीप विकास गरी रोजगारी सिर्जना गर्न सकिने सम्भावना यस नगरपाकिामा प्रशस्तै रहेका छन् ।

<u>समस्या तथा चुनौती</u>

युवा जनशक्ति पलायन र Labour Market सर्भेको अभावमा आसपासका बजारले माग गरेको सीप पहिचान हुन नसकोको अवस्था छ तथापि सामान्य कृषि तथा प्लम्बिङ, बिजुलीको काम, सिकर्मी तथा डकर्मी जस्ता सीप विकास गरेको रोजगारी सिर्जना गर्न जरुरी देखिन्छ ।

<u>लक्ष्यः</u> सबै व्यक्तिको हातमा सीप र रोजगारी ।

<u>उद्देश्यः</u> जहाँ गए पनि जता गए पनि छत्रेश्वरीवासी सिपसहितको रोजगारीमा भन्ने मूल नाराका साथ लक्षित समुदायका युवाको बजारमैत्री सीप विकास गरी रोजगार बनाउने ।

<u>रणनीति तथा कार्यनीतिः</u> लक्षित समुदायका व्यक्तिको सीप विकास गरी रोजगार बनाउने । यसका लागि,

- बजारमा माग भएको सिपको आकलन गर्ने
- मागमा आधारित सीप विकास गर्ने
- रोजगार भए/नभएको अनुगमन र तथ्याङ्क व्यवस्थापन गर्ने ।

श्रम तथा रोजगारी सहक्षेत्रको प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
६	**श्रम तथा रोजगारी**									
६.१	युवा युवतीलाई रोजगार तथा सीपमूलक तालिम	सबै वडा	सहभागी सङ्ख्या	३०	१०	१०	१०	३०		१०
	बजेट	रु			५००००	५००००	५००००	१५००००	पालिका	
	जम्मा श्रम तथा रोजगारी	रु			**५००००**	**५००००**	**५००००**	**१५००००**		

बजेट सारांश: आर्थिक विकासको क्षेत्र

खर्च सारांश आर्थिक विकास	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.
पलिका				
कृषि	८४१२२५०	११२०४०००	१५३१९७५०	३४९३६०००
पशुपन्छी	११९१९०००	१३४८६०००	१४६२००००	४००२५०००
सिँचाइ	४५८०००००	७३७४५०००	५४६३००००	१७४१७५०००
उद्योग तथा वाणिज्य	३८६००००	४७२५०००	३७५५०००	१२३४००००
पर्यटन	१७६०००००	३२७५००००	१२१०००००	६२४५००००
श्रम तथा रोजगारी	५००००	५००००	५००००	१५००००
जम्मा पालिका	**८७६४१२५०**	**१३५९६००००**	**१००४७४७५०**	**३२४०७६०००**
संघ र प्रदेश				
कृषि	०	५००००००००	८०००००००	१३००००००००
पशुपन्छी	१९००००	२३००००	३०२३००००	३०६५००००
पर्यटन	५००००००	०	१००००००००	१५०००००००
जम्मा संघ र प्रदेश	**५१९००००**	**५०२३००००**	**१२०२३००००**	**१७५६५००००**

४.२ सामाजिक विकास क्षेत्र

४.२.१ शिक्षा

सम्भावना र अवसर

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिका क्षेत्रभरिमा जम्मा ४३ वटा विद्यालय सञ्चालनमा रहेका छन् जसमध्ये आधारभूत विद्यालय ४०, माध्यमिक तहका विद्यालय ९, उच्च शिक्षा अध्ययन गराउने क्याम्पस १ रहेका छन् र यिनीमध्ये बालमैत्री सिकाइ विधि अवलम्बन गर्ने विद्यालय सङ्ख्या ४० छन् । २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाअनुसार यस पालिकाका बासिन्दाको सरदर साक्षरता दर ७७.७० प्रतिशत रहेको छ र महिलाको साक्षरता दर अलिक कम देखिन्छ । यो परिप्रेक्षमा यो पालिकामा विद्यालय थप गर्नुभन्दा विद्यालयको स्तर सुधार गरी आधुनिक प्रविधिबाट पठनपाठन अगाडि बढाउन सकिने सम्भावना प्रशस्त छ ।

समस्या तथा चुनौती

विद्यालय समय सापेक्ष प्रविधिमैत्री भइनसकेका र सबै ५० वटै शैक्षिक संस्थालाई एकै पटक प्रविधिमैत्री गराउन उपलब्ध बजेटबाट मात्र सम्भव नभएको हुने सम्भावनाका बाबजुद पनि गर्नुपर्ने जति गर्न नसकिने अवस्था छ ।

लक्ष्यः सामाजिक सुसम्पन्नताका लागि गुणस्तरीय शिक्षामा जोड

उद्देश्यः गुणस्तरीय शिक्षाका लागि,

- विद्यालयको भौतिक संरचनामा सुधार गर्ने
- सबै स्तरका विद्यालयलाई प्रविधिमैत्री बनाउने
- शिक्षकहरुको क्षमता विकास
- गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति व्यवस्था ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः सामाजिक सुसम्पन्नतालाई अगाडि बढाउन विद्यालय जाने उमेर समूहका सबै बालबालिकालाई माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा प्रदान गरी योग्य, दक्ष बनाइनेछ । यसका लागि,

- शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक भौतिक संरचनाको विकास गर्ने
- आवश्यक शिक्षक दरबन्दीको व्यवस्था गर्ने
- ICT, विज्ञान प्रयोगशाला तथा पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने
- खेलकुद सामग्री उपलब्ध गराइने ।

शिक्षा सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
१	**शिक्षा**									
१.२	विद्यालय हरुमा ICT जडान	सबै वडा/विद्यालय	विद्यालय सङ्ख्या	२०	६	६	८	२०		४
	बजेट	**रु**			६०००००	६०००००	८०००००	२००००००	पालिका	
१.३	मा.वि. विद्यालयमा Smart Board जडान	सबै वडा	मा.वि. विद्यालय	९	३	३	३	९		४
	बजेट	**रु**			३०००००	३०००००	३०००००	९०००००	पालिका	
१.४	दरबन्दी मिलान र विद्यालय मर्ज	सबै वडा	विद्यालय सङ्ख्या	४०	१३	१३	१४	४०		४
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
१.६	मा.वि. विद्यालयमा १ विद्यालय १ नर्स कार्यक्रम लागु गर्ने अथवा मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्था गर्ने	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९	३	३	३	९		४
	बजेट	**रु**			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
१.७	अपाङ्गता मैत्री शौचालय निर्माण	सबै वडा	सङ्ख्या	४२	१४	१४	१४	४२		४
	बजेट	**रु**			२८०००००	२८०००००	२८०००००	८४०००००	पालिका	
१.८	शिक्षकहरुलाई पेशागत क्षमता विकास तालिम प्रदान	सबै वडा	सहभागी सङ्ख्या	६०	२०	२०	२०	६०		४
	बजेट	**रु**			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	पालिका	
१.९	आवासीय विद्यालय स्थापना	वडा नं. ५	वटा	१	०	०	१	१		४
	बजेट	**रु**			०	०	२००००००	२००००००	पालिका	
१.१०	सबै विद्यालयमा निःशुल्क विद्युत् र पानीको व्यवस्था	सबै वडा/विद्यालय	सङ्ख्या		०	०	०	०		४

	बजेट	**रु**			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
१.११	सबै सामुदायिक विद्यालयमा अङ्ग्रेजी माध्यमबाट पढाइ र सिकाइ सञ्चालन	सबै वडा/विद्यालय	सङ्ख्या	४०	१३	१३	१४	४०		४
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
१.१२	मा.वि. विद्यालयमा पढ्दै कमाउदै अवधारणा लागु गर्ने	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९	३	३	३	९		४
	बजेट	**रु**			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
१.१३	१ विद्यालय १ उत्पादन कार्यक्रम	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९	३	३	३	९		४
	बजेट	**रु**			६०००००	६०००००	६०००००	१८०००००	पालिका	
१.१४	सबै विद्यालय निरीक्षण र अनुगमन	सबै वडा	सङ्ख्या	४०	४०	४०	४०	४०		४
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
१.१५	स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित पाठ्यपुस्तक निर्माण	सबै वडा	सङ्ख्या	४०	१३	१३	१४	४०		४
	बजेट	**रु**			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
१.१६	पालिकास्तरीय शैक्षिक मेला	पालिकास्तरीय	पटक	१	०	१	०	१		४
	बजेट	**रु**			०	५०००००	०	५०००००	पालिका	
१.१७	बाल क्लव/किशोरी क्लवलाई तालिमको व्यवस्था	सबै वडा	सहभागी सङ्ख्या	३०	१०	१०	१०	३०		४
	बजेट	**रु**			४००००	४००००	४००००	१२००००	पालिका	
१.१८	किशोरीहरुलाई आत्मरक्षा तालिमको व्यवस्था	सबै वडा/विद्यालय	जना	२००	६५	७०	७०	२०५		४
	बजेट	**रु**			२६००००	२८००००	२८००००	८२००००	पालिका	
१.१९	दृष्टिविहीनको लागि विशेष शिक्षा सञ्चालन		वटा	१	१	१	१	१		४
	बजेट	**रु**			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	पालिका	

१.२०	AI शिक्षा	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९	३	३	३	९		४
	बजेट	**रु**			२०००००	३०००००	३०००००	८०००००	पालिका	
२.२१	विभिन्न १७ विद्यालयहरुको भवन निर्माण	विभिन्न वडा	कोठा सङ्ख्या	७६	२५	२५	२६	७६		४
	बजेट	**रु**			३०००००००	३०००००००	३१२०००००	९१२०००००	पालिका	
२.३१	वडा नं. १ को विभिन्न आधारभूत विद्यालयमा भौतिक पूर्वाधार निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	३	१	१	१	३		४
	बजेट	**रु**			२५०००००	२५०००००	२५०००००	७५०००००	पालिका	
२.३६	महेन्द्र मा.वि.को कम्पाउन्ड निर्माण	वडा नं. ५	मि.	१५०	०	१५०	०	१५०		४
	बजेट	**रु**			०	३०००००	०	३०००००	पालिका	
२.३७	महेन्द्र मा.वि.को चौर निर्माण	वडा नं. ५	क्षेत्रफल	४००	०	०	४००	४००		४
	बजेट	**रु**			०	०	५००००	५००००	पालिका	
२.३८	त्रिभुवन जनता मा.वि. रंगरोगन	वडा नं. ५	भवन	५	१	२	२	५		४
	बजेट	**रु**			५००००	१०००००	१०००००	२५००००	पालिका	
२.४०	त्रिभुवन जनता मा.वि. को जग्गा घेराबार	वडा नं. ५	रोपनी	४१	०	०	४१	४१		४
	बजेट	**रु**			०	०	२०००००	२०००००	पालिका	
२.४२	सरस्वती आ.वि.को भवन रंगरोगन	वडा नं. ५	भवन	४	१	२	१	४		४
	बजेट	**रु**			५००००	१०००००	५००००	२०००००	पालिका	
२.४३	सरस्वती आ.वि.को फिल्ड निर्माण	वडा नं. ५	क्षेत्रफल	४००	४००	०	०	४००		४
	बजेट	**रु**			५००००	०	०	५००००	पालिका	
	जम्मा बजेट शिक्षा	**रु**			**४०२५००००**	**४१२२००००**	**४४०२००००**	**१२५४९००००**		

४.२.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

सम्भावना र अवसर

छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा स्वास्थ्य चौकी ३ वटा, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र ३ वटा, गाउँघर क्लिनिक १९ वटा, खोप केन्द्र २२ वटा, बर्थिङ्ग सेन्टर ५ वटा र प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र १ वटा रहेका छन् । यसैगरी, पालिकाभित्र एउटा पनि अस्पताल नभएको अवस्था छ । साथै, पालिकाभरि सबै गरी ३८ स्वास्थ्य कर्मचारी र महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका ३६ जना रहेका छन् । भइरहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्तर वृद्धि गर्दै स्वास्थ्य सचेतनाका माध्यमबाट स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधार गर्ने सम्भावना प्रचुर रहेको अवस्था छ ।

समस्या तथा चुनौती

अझै पनि ५ वर्षमुनिका कुपोषणमा रहेका बालबालिकाको सङ्ख्या ९६ (शीघ्र कडा २९ र मध्यम कडा ६७) रहेको छ । घरमै प्रसूती हुने केही महिला हुँनु, श्वास प्रश्वासको संक्रमण दर (ARI) कायम रहनु, मूल तथा खोलाको खानेपानीमा भर पर्ने परिवार २५ हुनु स्वास्थ्य क्षेत्रका चुनौती हुन् ।

लक्ष्यः भरपर्दो स्वास्थ्यमा सबैको पहुँच

उद्देश्यः सबैको स्वास्थ्यमा पहुँच वृद्धि गरिनेछ । यसका लागि,

- स्वास्थ्य सेवाको सुधार गर्ने
- एम्बुलेन्सको २४ घण्टा व्यवस्था
- २४ घण्टा स्वास्थ्यकर्मीको उपस्थितिका साथ आधारभूत अस्पताल सञ्चालन
- खानेपानीमा पहुँच वृद्धि
- सरसफाइको सुनिश्चितताका लागि सबैको घरमा सफा शौचालय
- फेहोर व्यवस्थापन ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः जनतामा रोग नलाग्ने चेतना वृद्धि गर्दै व्यक्ति व्यक्तिमा र रोगको उपचार बस्ती बस्तीमा पुऱ्याएर स्थानीय जनताको स्वास्थ्य सवल बनाउने । यसका लागि,

- स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधार गर्ने भौतिक क्षमताको विकास गरिने
- आवश्यक स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्थापन
- स्वास्थ्य सेवालाई बढी सहज बनाई उपलब्ध सेवाहरुको स्तरोन्नति गर्ने ।

स्वास्थ्य तथा पोषण सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रम

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
२	**स्वास्थ्य**									
२.५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा दरबन्दी निर्धारण	वडा नं. २, ३ र ७	सङ्ख्या	९	३	३	३	९		३
	बजेट	रु			चालु खर्च	चालु खर्च	चालु खर्च	चालु खर्च	पालिका	
२.६	आवश्यकता अनुसार औषधी व्यवस्थापन	सबै वडा	वटा	८	८	८	८	८		३
	बजेट	रु			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
२.७	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा आवश्यक औजार व्यवस्थापन (Digital X-ray, USG, Endoscopy)	वडा नं. ५	वटा	३	१	१	१	३		३
	बजेट	रु			२०००००००	२०००००००	२०००००००	६०००००००	पालिका	
२.१०	मानसिक स्वास्थ्यको लागि मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्थापन	सबै वडा	जना	७	२	२	३	७		३
	बजेट	रु			चालु खर्च	चालु खर्च	चालु खर्च	चालु खर्च	पालिका	
२.११	पोषण सुधार कार्यक्रम	सबै वडा	वटा	७	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		३
	बजेट	रु			२५००००	२५००००	२५००००	७५००००	पालिका	
२.१२	१००० दिने आमा लक्षित कार्यक्रम	सबै वडा	वटा	७	७	७	७	७		३
	बजेट	रु			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	पालिका	
२.१३	स्वास्थ्य संस्था घेराबार	वडा नं. ६ र ७	वटा	२	०	१	१	२		३
	बजेट	रु			०	५००००	५००००	१०००००	पालिका	
२.१४	आयुर्वेद औषधालय भवन निर्माण	वडा नं. ५ र ६	वटा	२	१	०	१	२		३
	बजेट	रु			५००००००	०	५००००००	१००००००००	पालिका	

२.१५	आयुर्वेदिक औषधी व्यवस्थापन	वडा नं. ६ र ७	वटा	२	२	२	२	२		३
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
२.१६	आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मी दरबन्दी निर्धारण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	२	२	०		२		३
	बजेट	**रु**			चालु खर्च	चालु खर्च	चालु खर्च	चालु खर्च	पालिका	
२.१८	पञ्चकर्म कार्यक्रम सेवा विस्तार	वडा नं. ६	वटा	१	१	१	१	३		३
	बजेट	**रु**			५०००	५०००	५०००	१५०००	पालिका	
२.१९	नियमित आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	सबै वडा	वटा	७	७	७	७	७		३
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
२.२०	योग, ध्यान केन्द्र निर्माण	वडा नं. १, ३, ४, ५ र ७	वटा	६	२	२	२	६		३
	बजेट	**रु**			४०००००	४०००००	४०००००	१२०००००	पालिका	
२.२२	स्वास्थ्य आमा समूहको भवन निर्माण	वडा नं. ७	सङ्ख्या	७	२	२	३	७		३
	बजेट	**रु**			३००००००	३००००००	४५०००००	१०५०००००	पालिका	
२.२३	बालमैत्री/पोषणमैत्री गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम	पालिकास्तरीय	पटक	१	०	१	०	१		३
	बजेट	**रु**			०	२५००००	०	२५००००	पालिका	
२.२४	अपुरो आधारभूत स्वास्थ्य एकाइलाई सम्पन्न गर्ने	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		३
	बजेट	**रु**			५००००००	०	०	५००००००	पालिका	
२.२५	आधारभूत स्वास्थ्य एकाइको भवन निर्माण	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		३
	बजेट	**रु**			०	०	१५००००००	१५००००००	पालिका	
	मापदण्ड अनुसारको दमाचौर स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		३
	बजेट	**रु**			२०००००००	०	०	२०००००००	पालिका	
	दमाचौर स्वास्थ्य चौकीको फिल्ड निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		३

	बजेट	रु			०	५००००	०	५००००	पालिका	
	सबै वनका पदाधिकारीहरुलाई आयुर्वेदिक जडीबुटी सम्बन्धी परिचयात्मक कार्यक्रम	वडा नं. १	जना	२००	६०	७०	७०	२००		३
	बजेट	रु			६००००	७००००	७००००	२०००००	पालिका	
	जम्मा बजेट स्वास्थ्य	रु			५४७१५०००	२५०७५०००	४६२७५०००	१२६०६५०००		

संघ र प्रदेशसँग माग गरिने योजनाहरु										
सि.नं.	**योजना तथा कार्यक्रमको नाम**	**कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान**	**अव आवश्यक एकाइ (नाप)**	**आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)**	**आ.व. २०८३/८४**	**आ.व. २०८४/८५**	**आ.व. २०८५/८६**	**जम्मा ३ वर्षको बजेट रु**	**खर्च स्रोत**	**दि.बि.ल.नं**
१	**स्वास्थ्य**									
१.१	पालिकास्तरीय आधारभूत अस्पताल निर्माण	वडा नं. ५, लेखपोखरा	वटा	१	सुरु	चालु	सम्पन्न	सम्पन्न		
	बजेट	रु			५०००००००	७०००००००	१५०००००००	२७०००००००	संघ	
१.२	वर्थिङ सेन्टर निर्माण	वडा नं. ३ र ७	वटा	२	०	१	१	२		
	बजेट	रु			०	५००००००	५००००००	१००००००००	संघ र प्रदेश	
१.३	एम्बुलेन्स सेवा	वडा नं. २, ३, ४, ५, ६ र ७	वटा	६	२	२	२	६		
	बजेट	रु			७००००००	७००००००	७००००००	२१००००००	संघ र प्रदेश	
१.४	मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण	वडा नं. ३, ४ र ७	वटा	४	१	१	२	४		
	बजेट	रु			१००००००००	१००००००००	२००००००००	४००००००००	संघ र प्रदेश	
१.५	स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिम व्यवस्थापन	वडा नं. १, २, ३, ५ र ७	जना	६	०	०	६	६		

	(SBA, USG, MA)									
	बजेट	**रु**			०	०	१२००००	१२००००	संघ र प्रदेश	
१.६	स्वयम् सेविकाहरुलाई आधारभूत र पुनःताजगी तालिमको व्यवस्था	सबै वडा	जना	३६	०	१८	१८	३६		
	बजेट	**रु**			०	९००००	९००००	१८००००	संघ र प्रदेश	
	जम्मा बजेट स्वास्थ्य	**रु**			६७००००००	९२०९००००	१८२२१००००	३४१३००००००		

४.२.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

<u>सम्भावना र अवसर</u>

छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा खानेपानीको सुविधाका हिसाबले घरपरिवारले पाएको सुविधालाई ध्यानमा राखी २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको आँकडा लिँदा ५१३९ घरपरिवारमध्ये सबैभन्दा धेरै ४८३५ घर पाइपको पानीमा निर्भर छन् ।

त्यसैगरी, सरसफाइको कोणबाट हेर्दा शौचालय उपयोग स्थानीयको जीवनस्तर मापनका आधारमध्ये एक हो । २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाका आधारमा गाउँपालिकाका जम्मा ५१३९ घरपरिवारमध्ये केवल ११७ घरधुरीले ढलसहित फ्लस भएको शौचालय प्रयोग गरेको अवस्था छ भने जम्मा ४०४७ घरपरिवारले फ्लस भएको तर, सेफ्टी ट्यांकी भएको शौचालय प्रयोग गर्छन् । जबकि ८९३ (१७.३८ प्रतिशत) घरपरिवार खाल्टे चर्पीको भरमा छन् र जम्मा १ परिवार सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्छन् । आजको युगमा पनि ८१ घरधुरी (१.५८ प्रतिशत) घरपरिवार शौचालयविहीन छन् । यो तथ्यलाई हेर्दा पालिकाले सरसफाइ क्षेत्रमा अझ बढी ध्यान दिनुपर्ने अवस्था छ ।

सचेतना कार्यक्रम तथा खानेपानी योजनाको विस्तारबाट खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा सुधार गर्न सकिने सम्भावना प्रचुर रहेको छ ।

<u>समस्या तथा चुनौती</u>

सीमित स्रोत साधनका कारणबाट प्रत्येक घरमा धारा पुऱ्याउन जटिल छ र जनतामा स्वास्थ्य चेतनाको अभाव पनि यो क्षेत्रको विकासमा चुनौतीको रूपमा देखिएको छ ।

<u>लक्ष्य:</u> स्वच्छ खानेपानीमा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

<u>उद्देश्य:</u> खानेपानी तथा सरसफाइ एक अर्काका पूरकको रूपमा विकास गर्ने र यसका लागि,

- खानेपानी नपुगेका क्षेत्रमा खनेपानी विस्तार गर्ने
- एक घर, एक धाराको अभियानलाई निरन्तरता दिने
- जीर्ण भएका योजनाको स्तरोन्नति गर्ने
- एक घर, एक सफा चर्पीको अवधारणालाई पूर्णता दिने ।

<u>रणनीति तथा कार्यनीति:</u> खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रको सुधार गरी नागरिकको स्वास्थ्य सचेतना वृद्धि गर्ने ।

- शुद्ध खानेपानीलाई सबैको पहुँचमा पुऱ्याउने
- सरसफाइलाई जनताको बानीको रूपमा विकास गर्ने ।

खानेपानी तथा सरसफाइ सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
३	**खानेपानी तथा सरसफाइ**							०		
३.१	१ घर १ धारा कार्यक्रम	सबै वडा	घरधुरी	४०००	१०००	१०००	२०००	४०००		६
	बजेट	**रु**			५००००००	५००००००	१००००००००	२०००००००	पालिका	
	वडा नं. २मा खानेपानी योजनाहरु									६
३.२	मुलाखोला गोगनेरी र खानेपानी मर्मत	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		
	बजेट	रु			०	३००००००	०	३००००००	पालिका	६
	वडा नं. ३ मा खानेपानी योजनाहरु							०		
३.३	दुईवटा खानेपानी योजना निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	२	१	०	१	२		६
	बजेट	रु			१०००००००	०	१०००००००	२०००००००	पालिका	
३.४	लैसे डाँडागाउँ लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ३	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		६
	बजेट	रु			०	५००००००	०	५००००००	पालिका	
	वडा नं. ५ मा खानेपानी योजनाहरु									६
३.५	दुईवटा लिफ्टिङ खानेपानी योजना	वडा नं. ५	सङ्ख्या	२	०	१	१	२		
	बजेट	रु			०	५००००००	५००००००	१०००००००	पालिका	६
	वडा नं. ६ मा खानेपानी योजनाहरु									
३.६	दुईवटा खानेपानी योजना	वडा नं. ६	सङ्ख्या	२	०	१	१	२		६
	बजेट	रु			०	५००००००	५००००००	१०००००००	पालिका	
	वडा नं. ७ मा खानेपानी योजनाहरु									
३.७	सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम	सबै वडा	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		६

	बजेट	**रु**			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
३.८	पूर्ण सरसफाइ वडा/पालिका घोषणा कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	१	१	०	०	१		६
	बजेट	**रु**			१००००००	०	०	१००००००	पालिका	
३.९	खानेपानी मुहान संरक्षण	सबै वडा	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		६
	बजेट	**रु**			२५०००००	३००००००	४५०००००	१००००००००	पालिका	
३.१०	फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिङ साइटको व्यवस्थापन	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		६
	बजेट	**रु**			०	२५०००००	०	२५०००००	पालिका	
३.११	खानेपानी उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिम	सबै वडा	सहभागी सङ्ख्या	१९०	६०	६०	७०	१९०		६
	बजेट	**रु**			२४००००	२४००००	२८००००	७६००००	पालिका	
३.१२	वास एकाइमा नियमित कर्मचारीको व्यवस्थापन	पालिकाको वास एकाइ	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		६
	बजेट	**रु**			२००००००	२००००००	२००००००	६००००००	पालिका	
	जम्मा बजेट खानेपानी तथा सरसफाइ	**रु**			**२१२४००००**	**३१२४००००**	**३७२८००००**	**८९७६००००**		

संघ तथा प्रदेशबाट माग गरिने

सि.नं.	**योजना तथा कार्यक्रमको नाम**	**कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान**	**अव आवश्यक एकाइ (नाप)**	**आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)**	**आ.व. २०८३/०८४**	**आ.व. २०८४/०८५**	**आ.व. २०८५/०८६**	**जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.**	**खर्च स्रोत**	**दि.बि.ल.नं.**
	वडा नं. १ को खानेपानी योजनाहरु									
२.१	विभिन्न ३ खानेपानी योजना ५००० मिटर निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	३	१	१	१	३		६
	बजेट	**रु**			१०००००००	१०००००००	१०००००००	३०००००००	प्रदेश	
२.२	दमाचौर लिफ्ट खानेपानी (३५०० मिटर) निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		६

	बजेट	**रु**			०	०	३०००००००	३०००००००	संघ	
२.३	दुदिलेगैरी खानेपानी (९ कि.मि) मर्मत योजना	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		६
	बजेट	**रु**			१०००००००	०	०	१०००००००	प्रदेश	
	वडा नं. २ का खानेपानी योजनाहरु									
२.४	विभिन्न स्थानमा ५ वटा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २,	सङ्ख्या	५	१	२	२	५		६
	बजेट	**रु**			१३००००००	२७००००००	२८००००००	६८००००००	संघ र प्रदेश	
२.५	पाङ्ग्रेखोला दमाचौर खानेपानी मर्मत	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		६
	बजेट	रु			०	०	५००००००	५००००००	संघ	
	वडा नं. ४ का खानेपानी योजनाहरु									
२.६	झंखानी, आकाशी, खोलागाउँ लिफ्ट खानेपानी	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		६
	बजेट	रु			३०००००००	०	०	३०००००००	संघ र प्रदेश	
२.७	विभिन्न खानेपानी योजना	वडा नं. ४	सङ्ख्या	७	२	२	३	७		६
	बजेट	रु			११००००००	११००००००	१६५०००००	३८५०००००	संघ र प्रदेश	
	वडा नं. ६ का खानेपानी योजनाहरु									
२.८	ढोरासिम छायाक्षेत्र लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		६
	बजेट	रु			१०००००००	०	०	१०००००००	संघ र प्रदेश	
२.९	विभिन्न ८ वटा खानेपानी योजना	वडा नं. ७	सङ्ख्या	८	२	३	३	८		६

	बजेट	रु			३००००००	५२५०००००	५२५०००००	१३५००००००	संघ र प्रदेश	
२.१०	गोपी पधैँरा लामपाटा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ६ र ७	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		६
	बजेट	रु			०	१००००००	०	१००००००	संघ	
२.११	विभिन्न ४ लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ७	सङ्ख्या	४	१	१	२	४		६
	बजेट	रु			३००००००	१००००००	२०००००० ०	६००००००	संघ र प्रदेश	
२.१२	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तालिम	सबै वडा	सहभागी सङ्ख्या	१५०	५०	५०	५०	१५०		६
	बजेट	रु			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट खानेपानी तथा सरसफाइ	**रु.**			१४४५००००००	१२१००००००	१६२५००००००	४२८००००००		

४.२.४ युवा तथा खेलकुद

सम्भावना र अवसर

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा एउटा कभर्डहल रहेको छ भने ३ वटा खेलकुद क्लव छन् । साथै, वार्षिक रूपमा ५ वटा खेलकुद प्रतियोगिता हुने गरेको छ । यस गाउँपालिकामा युवा तथा खेलकुद क्षेत्रको विकासका लागि थप खेलमैदान तथा कभर्डहल बनाई खेल प्रशिक्षण तथा खेलकुद सामग्रीको उपलब्धताका माध्यमबाट विकास कमलाई अगाडि बढाउन सकिने अवस्था रहेको छ ।

समस्या तथा चुनौती

अपर्याप्त बजेट, अनुभवी खेलकुद प्रशिक्षक ल्याउन गाह्रो पर्ने र युवाको पलायन यस क्षेत्रको विकासका चुनौती रहँदै आएका छन् ।

लक्ष्य: स्वस्थ र ऊर्जाशील युवाको विकास ।

उद्देश्य: युवा जनशक्तिको विकास गर्ने । यसका लागि

- एक वडा एक खेलमैदान निर्माण गरिने ।
- केही कभर्डहलहरु निर्माण गर्ने ।
- खेलकुद शिक्षकको व्यवस्थापन र खेलकुद प्रतियोगिताहरुको आयोजना गरिने ।

रणनीति तथा कार्यनीति: खेलकुदको विकासको माध्यमबाट युवाहरुको शारीरिक तथा मानसिक विकासमा जोड दिइनेछ ।

युवा तथा खेलकुद सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
४	**युवा तथा खेलकुद**									
४.१	एक वडा एक खेलकुद मैदान निर्माण	सबै वडा	वटा	७	२	२	३	७		३
	बजेट	**रु**			२००००००	२००००००	३००००००	७००००००	पालिका	
४.३	पालिका स्तरीय क्रिकेट/फुटबल मैदान निर्माण	गाउँपालिका	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		३
	बजेट	**रु**			०	१००००००००	०	१००००००००	पालिका	
४.५	युवा करियर काउन्सेलिङ कार्यक्रम	सबै वडा	ज्ना	२००	६०	७०	७०	२००		३
	बजेट	**रु**			६००००	७००००	७००००	२०००००	पालिका	
४.६	दमाचौर बजारमा कवर्डहल निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		३
	बजेट	**रु**			०	०	३००००००	३००००००	पालिका	
४.७	वडाभित्रका सबै खेलाडीहरुलाई प्रशिक्षण कार्यक्रम	वडा नं. १	ज्ना	५०	०	५०	०	५०		३
	बजेट	**रु**			०	२५००००	०	२५००००	पालिका	
	जम्मा बजेट युवा तथा खेलकुद	**रु**			२०६००००	१२३२००००	६०७००००	२०४५००००		

४.२.५ भाषा, कला तथा संस्कृति

सम्भावना र अवसर

छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा विविध जातजातिको बसोवास छ र यो पालिकामा बहुभाषी रहेका छन् । ब्राहमण, क्षेत्री, आदिवासी जनजाति, दलित, अल्पसङ्ख्यक, सीमान्तकृत सबै प्रकारको सम्मिश्रण रहेको छ । सबैका आ-आफ्ना रहन सहन्, चाडपर्व, संस्कार र रीति छन् । यस गाउँपालिकामा मातृभाषाको रूपमा नेपाली, र मगर भाषा प्रमुख हुँन । त्यस्तै, गाउँपालिकाभित्र हिन्दु, बौद्ध, इस्लाम, इसाई तथा अन्य धर्म मान्ने मानिसको बसोवास रहेको छ । यी जातजाति तथा भाषीले मानि आएका संस्कृति पनि विविध छन् ।

पालिकाभित्र धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलको सङ्ख्या १२ छन् भने यी सबै ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक घरोहर हुँन । यी विविधताको संरक्षण गर्दै यिनीहरुको प्रवर्द्धन गर्न सकिने सम्भावना यस पालिकामा प्रचुर मात्रामा रहेको छ ।

समस्या तथा चुनौती

धेरै नै सामाजिक विविधता र सीमित स्रोत साधनका कारण यो तीन वर्षकै अवधिमा सबैलाई सम्बोधन गरिसक्न कठिन देखिन्छ ।

लक्ष्य: पालिकाबासीको विविधता सहितको पहिचानलाई जीवन्तता दिने ।

उद्देश्य: जातीय तथा भाषिक विविधताको संरक्षण गर्ने । यसका लागि,

- पहिचान झल्कने सम्पदाहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने
- समयअनुकुलका चाड तथा उत्सवहरुमा सहभागीता जनाउने
- सबैले सबैको रीतिरिवाजकोसम्मान गर्ने परिपाटीको विकास गर्ने ।

रणनीति तथा कार्यनीति: सबै जातजाति र भाषा भाषीको पहिचानको विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

कला तथा संस्कृति सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
५	**कला तथा संस्कृति**									
५.१	झौकी निर्माण		सङ्ख्या	१	०	०	१	१		११
	बजेट	रु			०	०	१००००००	१००००००	पालिका	
५.२	कला संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम		नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		११
	बजेट	रु			५००००	५००००	५००००	१५००००	पालिका	
५.३	बाद्यवादन वितरण	वडा नं. २	पटक	१	०	१	०	१		११
	बजेट	रु			०	४००००	०	४००००	पालिका	
	जम्मा बजेट कला तथा संस्कृति	रु			**५००००**	**९००००**	**१०५००००**	**११९००००**		

४.२.६ महिला बालबालिका तथा लक्षित समूह विकास

सम्भावना र अवसर

छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका महिला अझै पनि घरबाहिर निस्केर सामाजिक कार्यमा सहभागी कमै हुन्छन् । पालिकालाई बालमैत्री बनाउने कोसिस छ । पालिकामा केही वडामा बालक्लब तथा किशोरी सञ्जाल गठन भएको अवस्था छ भने अपाङ्गता भएका व्यक्तिको छुट्टै सञ्जाल निर्माण भएको छ । गाउँपालिकाबाट निरन्तर लक्षित वर्गको क्षेत्रमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र न्यायिक समिति गठन भएको साथै, सामाजिक परिचालकद्वारा महिला समूहको सक्रियताका लागि निरन्तर कार्य भइरहेको अवस्था छ । रोजगार, पेशा तथा व्यवसायमा महिलाको उपस्थिति केवल न्यून रहेको, व्यावसायिक सीपमूलक तालिम पाउने महिलाको सङ्ख्या पनि कमै रहेको, महिला विरुद्धका हिंसाका घटना गत वष ६ वटा रहेको र ७३ जनाको बालविवाह भएको अवस्था छ । वडास्तरीय बालसञ्जाल समूह, क्लब गठन भएको, अपाङ्गता भई परिचयपत्र पाउने सङ्ख्या ३१८ रेहेको र उल्लेख्य मात्रामा विपन्न, दलित तथा असहाय वर्ग रहेको अवस्था छ । माथिका तथ्यको सुधारका लागि लक्षित वर्ग केन्द्रित कार्यक्रमबाट सुधार ल्याउँन सकिनेछ ।

समस्या तथा चुनौती

पालिकामा लक्षित समूहको खास तथ्याङ्क छैन । यिनीहरुको सामाजिक प्रतिष्ठा उच्च पार्न सचेतना, शिक्षा तथा रोजगारीमा वृद्धिका साथैसम्मानित जीवनको व्यवस्था गर्न विकासका विविध आयामहरुको आवश्यकता पर्छ, जसका लागि पालिकालाई उपलब्ध बजेटले धान्न गाह्रो पर्ने देखिन्छ ।

लक्ष्य: लक्षित वर्गका सम्मानित जीवनको सुनिश्चितता ।

उद्देश्य: समाजका सबै वर्ग र तप्काका मानिस बराबरसम्मानित हुन् भन्ने नजिर कायम गरिनेछ । यसका लागि,

- अवसरबाट वन्चितलाई पहिलो अवसर
- सामाजिक समावेशीकरणमा कसैसँग सम्झौता नहुने
- महिला, बालबालिका तथा अन्य लक्षित समूहका लागि अवस्थाअनुसारको व्यवस्था गरिने ।

रणनीति तथा कार्यनीति: सबैको विकाससँगसँगै गरिनेछ । यसका लागि,

- विद्यालय छाडेको विपन्न वर्गका किशोरीको सीप विकास गरिने
- असहाय र ज्येष्ठ नागरिकको जीवनयापनलाई सहज बनाइने
- सामाजिक, लैङ्गिक तथा जातीय विभेद अन्त्य गर्न सो अनुकूलका योजना गतिविधि अगाडि बढाइने
- आर्थिक र सामाजिक सुसम्पन्नताको विकासलाई सँगसँगै लगिने
- लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण व्यवहारमै ल्याउन नीतिगत तह तथा योजनाका प्रत्येक चरणमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई व्यवहारमै उतारिने ।
- विकासको केन्द्रविन्दुमा बहिष्कृत तथा सीमान्तकृत हुने ।

लक्षित समूह विकास सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
६	**लक्षित समूह विकास**									
६.१	लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्नका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			५0000	५0000	५0000	१५0000	पालिका	
६.२	महिला क्षमता विकास तथा नेतृत्व विकास तालिम	महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			२00000	२00000	२00000	६00000	पालिका	
६.३	युवायुवतीलाई कुलतबाट बचाउन सचेतना कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			१00000	१00000	१00000	३00000	पालिका	
६.४	बालविवाह, बहुविवाह न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			३0000	३0000	३0000	९0000	पालिका	
६.५	युवायुवतीलाई करियर काउन्सेलिङ कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			५0000	५0000	५0000	१५0000	पालिका	
६.६	विभिन्न क्षेत्रमा योगदान दिने महिलालाईसम्मान कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा	पटक	३	१	१	१	३		५

		बालबालिका शाखा								
	बजेट	रु			२००००	२००००	२००००	६००००	पालिका	
६.७	अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सीपमूलक तालिम	महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
६.८	अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा संरक्षकलाई उचित स्याहार सम्बन्धी अभिमुखीकरण	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			२००००	२००००	२००००	६००००	पालिका	
६.९	एकल महिलाहरुका लागि परिचयपत्र वितरण	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			१००००	१००००	१००००	३००००	पालिका	
६.१०	एकल महिलाहरुका लागि सीप विकास तालिम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			१०००००	१०००००	१०००००	३०००००	पालिका	
६.११	ज्येष्ठ नागरिकहरुको लागिसम्मान कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			२५०००	२५०००	२५०००	७५०००	पालिका	
६.१२	ज्येष्ठ नागरिकहरुको लागि दिवा सेवा सञ्चालन	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			४००००	४००००	४००००	१२००००	पालिका	
६.१३	बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा सूचक अनुगमन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			२५०००	२५०००	२५०००	७५०००	पालिका	
६.१४	लैङ्गिकमैत्री/बालमैत्री तथा अपाङ्गता मैत्री संरचना तथा कार्यवातावरण अनुगमन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	रु			२५०००	२५०००	२५०००	७५०००		

६.१५	किशोरीहरुका लागि सीप विकास तालिम	सबै वडा	पटक	३	१	१	१	३		५
	बजेट	**रु**			२०००००	२०००००	२०००००	६०००००	पालिका	
	जम्मा बजेट लक्षित समूह विकास	**रु**			**१०९५०००**	**१०९५०००**	**१०९५०००**	**३२८५०००**		

बजेट सारांश: ३.२ सामाजिक क्षेत्र

खर्च सारांश सामाजिक विकास	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.
पालिका				
शिक्षा	४०२५००००	४१२२००००	४४०२००००	१२५४९००००
स्वास्थ्य	५४७१५०००	२५०७५०००	४६२७५०००	१२६०६५०००
खानेपानी तथा सरसफाइ	२१२४००००	३१२४००००	३७२८००००	८९७६००००
युवा तथा खेलकुद	२०६००००	१२३२००००	६०७००००	२०४५००००
कला तथा संस्कृति	५००००	९००००	१०५००००	११९००००
लक्षित समूह विकास	१०९५०००	१०९५०००	१०९५०००	३२८५०००
जम्मा पालिका	**११९४१००००**	**१११०४००००**	**१३५७९००००**	**३६६२४००००**
संघ र प्रदेश				
स्वास्थ्य	६७००००००	९२०९००००	१८२२१००००	३४१३०००००
खानेपानी तथा सरसफाइ	१४४५०००००	१२१००००००	१६२५०००००	४२८००००००
जम्मा संघ र प्रदेश	**२११५०००००**	**२१३०९००००**	**३४४७१००००**	**७६९३०००००**

४.३ सहरी विकास तथा पूर्वाधार विकास

४.३.१ सडक, ढल तथा पुलपुलेसा निर्माण

सम्भावना र अवसर

आजका दिनमा छत्रेश्वरी जस्तो गाउँपालिकामा दिगो, भरपर्दो र सुरक्षित यातायता सेवामा पालिकाभित्रका सबै बस्तीको घुलेबाटोको पहुँच पुगेको छ रकमैको कालोपत्रे सडकमा पहुँच छ। कतिपय सडकको स्तरोन्नति तथा ग्राभेल गर्नुपर्ने अवस्था छ। पालिकाभरिको वर्तमानमा यातायात पूर्वाधारको विश्लेषण गर्दा कालोपत्रे सडक राप्ती राजमार्ग बाहेक केवल ३.२ कि.मि. ग्राभेल ० कि.मि, धुलो तथा कच्ची सडक ७० कि.मि, पक्की पुलको सङ्ख्या ३ र झोलुङ्गे पुलको सङ्ख्या ८ रहेको छ। यस्ता सडकको कालोपत्रे तथा स्तरोन्नति गर्न र ढल, पुलपुलेसाका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारमा समेत योजना पेस गर्ने गरी योजना तयार भएको हुँदा मागबमोजिमको बजेट उपलब्ध भएमा यो क्षेत्रको विकास सम्भव छ। त्यसैगरी, ढल तथा नाला निर्माण र साना-ठूला पुलपुलेसा पनि संघ, प्रदेश सरकार र नगरपालिका स्तरका योजना तयार भएका हुँदा उपलब्ध बजेटको आकारअनुरूप यी ३ वटै सहक्षेत्रको विकास सम्भव छ।

समस्या तथा चुनौती

आजको महगीका कारण प्रस्तुत योजना ठूलो लागतका भएका हुँदा यसमा निम्नलिखित चुनौतीहरु देखिन्छन्,

- ठूलो लागत जुटाउन कठिन
- धेरै प्रकारका योजनालाई प्राथमिकीकरण गरी अघिपछि गर्न तानातानको अवस्था रहने।

लक्ष्यः दिगो, सुरक्षित र भरपर्दो यातायात व्यवस्था।

उद्देश्यः सबैको लागि, सधैंको लागि यातायत सहज बनाउन दिगो र भरपर्दो यातायात प्रणालीको स्थापना गर्ने। यसका लागिः

- सडकको कालोपत्रे र स्तरोन्नति गर्ने
- आवश्यक स्थानमा ढल निकासको व्यवस्था गर्ने र
- १२ महिना यातायात चालु राख्ने रणनैतिक स्थानहरुमा आवश्यक पुलपुलेसाहरु निर्माण गर्ने।

रणनीति तथा कार्यनीति आर्थिक विकास र सामाजिक रूपान्तरणलाई सघाउ पुग्ने गरी गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्दै जाने। यसका लागि,

- मानवीयताको आधारमा सबै बस्तीमा १२ महिना भरपर्दो र सुरक्षित यात्रा सुनिश्चित गर्न मोटरबाटोको व्यवस्था हुनेगरी सडकहरु निर्माण, कालोपत्रे तथा स्तरोन्नति र ढल तथा पुलपुलेसाको निर्माण गरिनेछ।
- उत्पादन क्षेत्रलाई जोड्ने गरी सडकलाई आर्थिक पूर्वाधारको रूपमा विकास गरिनेछ।
- सडक निर्माण गर्दा वातावरणीय संवेदनशीलतालाई ध्यान दिई वातावरणमैत्री बनाइनेछ।
- यस्ता पूर्वाधार निर्माण गर्दा बोटबिरुवामा हुने क्षति परिपूर्तिका लागि सडकको दायाँबायाँ तथा तल माथि वृक्षरोपण (बायोइन्जिनियरिङ) गरिनेछ।

१. सडक, सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु क.१ संघ तथा प्रदेश सरकारसँग माग गरिने

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
१	**सडक**									
१.१	विभिन्न वडाका सडक कालोपत्रे गर्ने (**विस्तृत अनुसूची २ मा**)		कि.मि.	९५ कि.मि मध्ये ५० कि.मि	१५	१७	१८	५०		९
	बजेट	रु			२७००००००	३०६००००००	३२४००००००	९००००००००	संघमा १० करोड	
१.२	विभिन्न वडाका सडकहरु स्तरोन्नति गर्ने (**विस्तृत अनुसूची २ मा**)		कि.मि.	५९७ कि.मि मध्ये ३०० कि.मि	१००	१००	१००	३००		९
	बजेट	रु			१०००००००००	१०००००००००	१०००००००००	३०००००००००		
१.३	विभिन्न वडामा नयाँ निर्माण (**विस्तृत अनुसूची २ मा**)		कि.मि.	८५	२५	३०	३०	८५		९
	बजेट	रु			२५००००००	३०००००००	३०००००००	८५००००००		
	जम्म बजेट सडकतर्फ	रु			**३९५०००००००**	**४३६०००००००**	**४५४०००००००**	**१२८५०००००००**		
२	**ढल तथा नाली**									
२.१	पालिकाका विभिन्न बगरक्षेत्रमा नाला तथा ढल व्यवस्थापन	वडा नं. १, २, ३ र ६	मि.	९००	२००	३००	४००	९००		९
	बजेट	रु			२२००००००	३३००००००	४८००००००	१०३००००००		
	जम्मा बजेट ढल तथा नाली	रु			**२२०००००**	**३३०००००**	**४८०००००**	**१०३०००००**		
३	**पुल पुलेसा**									
३.१	विभिन्न स्थानमा पक्की पुल निर्माण (**विस्तृत अनुसूची २ मा**)	वडा २,३,६ र ७ मा ६ स्थनमा	मिटर	२०९	६०	७०	७९	२०९		९
	बजेट	रु			१५०००००००	१८५५०००००	२१३३०००००	५४८८०००००		

३.२	विभिन्न स्थानमा कलभर्ट निर्माण ((**विस्तृत अनुसूची २ मा**)	विभिन्न वडामका १३ स्थानमा	सङ्ख्या	१३	४	४	५	१३		९
	बजेट	**रु**			१००००००००	१००००००००	१२५०००००	३२५०००००		
३.३	विभिन्न स्थानमा झोलुङ्गे पुल निर्माण ((**विस्तृत अनुसूची २ मा**)	वडा नं. ६ र ७ का ३ स्थानमा	मिटर	७००	२००	२००	३००	७००		९
	बजेट	**रु**			५००००००	५००००००	६००००००	१६००००००		
	जम्मा बजेट पुल पुलेसा	**रु**			**१६५००००००**	**२००५०००००**	**२३१८०००००**	**५९७३०००००**		
	जम्मा सडक, नाली तथा पुल पुलेसा				**५६२२००००००**	**६३९८०००००**	**६९०६०००००**	**१८९२६००००००**		

४.३.२ आवास तथा भवन

सम्भावना र अवसर

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकाका बासिन्दाको आवासको अवस्था हेर्दा छानाको प्रकारअनुसार घरपरिवार सङ्ख्याको हिसाबले २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाअनुसार सबैभन्दा ४०१६ घर कर्कटपाताले छाएका, दोस्रोमा ४४३ घरका ढुंगा तथा स्लेटको छाना भएका छन, त्यसैगरी तेस्रोमा ३४१ घर खर तथा परालले छाएका, चौथोमा २६३ घर छत ढलान भएका र ६९ घर टायलले छाएका छन् । पालिकाभरिमा भूकम्प प्रतिरोधी विधि अपनाई निर्माण गरिएका सार्वजनिक भवन तथा संरचना थोरै मात्र छन् भने पालिकाबाट नक्सा पास गरी निजी भवन निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी विधि अपनाई निर्माण गर्न अनुमति दिने प्रवधान रहेको छ ।

समस्या तथा चुनौती

सीमित रूपमा प्राप्त हुने बजेटका कारण योजनामा भनिएजति बजेट उपलब्ध नभए योजना कार्यन्वयनमा समस्या पर्ने देखिन्छ ।

लक्ष्य: सबैको सुरक्षित भवन तथा आवास सुरक्षित जीवन ।

उद्देश्यः जुनसुकै बेला पनि आउन सक्ने विपत्तिको लागि पूर्व सतर्कता स्वरूप सुरक्षित आवास तथा भवन निर्माणमा जोडि दिइनेछ ।

रणनीति तथा कार्यनीति: सबैका लागि सुरक्षित आवास तथा कार्यथलोको व्यवस्था गरिनेछ । साथै, सेवा प्रवाहमा चुस्तता ल्याउन गाउँपालिकाभित्रको संस्थागत विकास अन्तर्गत आवश्यक पर्ने वृद्धिवृद्धा तथा अपाङ्गमैत्री भवनको निर्माण गरिनेछ ।

भवन आवास सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रम

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि. ल.नं.
४.१	सामुदायिक भवन निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		११
	बजेट	रु			०	२५०००००	०	२५०००००	पालिका	
४.२	४ कोठे सामुदायिक भवन/सभाहल निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		११
	बजेट	रु			०	०	६००००००	६००००००	पालिका	
४.३	दमाचौर बजारमा ४ कोठे सामुदायिक भवन निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		११
	बजेट	रु			४००००००	०	०	४००००००	पालिका	
	जम्मा बजेट आवास तथा भवन				४००००००	२५०००००	६००००००	१२५०००००		

४.३.३ विद्युत् तथा सञ्चार

सम्भावना र अवसर

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा विद्युतीकरणको अवस्था राम्रो छ । २०७८ को राष्ट्रिय जनगणनाको तथ्याङ्क हेर्दा ५१३९ घरपरिवारमध्ये ३९५१ घर अर्थात् ७६.८८ प्रतिशतले उज्यालोका लागि बिजुली बत्तीको प्रयोग गर्छन् भने १०५८ घरपरिवारले सोलार लाइट बाल्ने गर्छन् । १ घरपरिवारले मात्र बायो ग्यास प्रयोग गर्दछन् भने अझै पनि ४४ घर परिवार उज्यालेको लागि मट्टीतेल बाल्ने गर्छन् । त्यसैगरी, सञ्चारमा पनि २१२४२ जनसङ्ख्या मध्ये ७९७१ ले स्मार्ट मोबाइलको पहुँच छ । त्यस्तै, १०७५ घरपरिवारमा इन्टरनेट सेवाको पहुँच छ । तर्जुमा गरिए अनुकुल बजेट उपलब्ध भएमा यो सहक्षेको विकास गर्न प्रचुर सम्भावना छ ।

समस्या तथा चुनौती

अझै पनि १३० परिवारमा विद्युत्को पहुँच नपुग्नु र केही छरिएका गाउँबस्तीमा विद्युत् विस्तार गर्दा लागत अनुपातको प्रतिफल न्यून हुँन जाने अवस्था रहेको छ । त्यस्तै, सञ्चारमा ७९७१ को मात्र स्मार्ट मोबाइलको पहुँच हुँनु र १०७५ घरपरिवारमा मात्र इन्टरनेट सेवाको पहुँच पुग्नु समयको गतिभन्दा पछाडि भएको अवस्था हो । यी सबै अवस्थाको सुधार गर्न उपलब्ध बजेटले ३ वर्षभित्र पुरा गर्न कठिन रहेको अवस्था छ ।

लक्ष्यः विद्युत् र सञ्चार सुविधाविहीन केही नभएको अवस्थाको सिर्जना गर्ने ।

उद्देश्यः विद्युत् तथा सञ्चारमा सबैको पहुँन सुनिश्चित गर्ने । यसका लागि,

- विद्युत् विस्तार गर्ने
- संचारको पहुँच वृद्धि गर्न सरोकारवालहरुसँग पहल गर्ने ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः विद्युतीय प्रविधि र उपयोगलाई विस्तार गरिनेछ ।

विद्युत् तथा सञ्चारका प्रमुख कार्यक्रम

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
५	**विद्युत् तथा सञ्चार**									
५.१	सबै वडामा विद्युत् तथा सञ्चार विस्तार	सबै वडा								
	बजेट	रु			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	७
	जम्मा बजेट विद्युत् तथा सञ्चार	रु			**५०००००**	**५०००००**	**५०००००**	**१५०००००**		

बजेट सारांश: ४.३.३ पूर्वाधार क्षेत्र

खर्च सारांश पुर्वधार विकास	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.
सडकतर्फ	३९५०००००००	४३६०००००००	४५४०००००००	१२८५००००००
ढल तथा नाली	२२०००००	३३०००००	४८०००००	१०३०००००
पुल पुलेसा	१६५००००००	२००५०००००	२३१८०००००	५९७३०००००
आवास तथा भवन	४००००००	२५०००००	६००००००	१२५०००००
विद्युत् तथा सञ्चार	५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००
कुल जम्मा बजेट भौतिक पूर्वाधार	**५६६७००००००**	**६४२८०००००**	**६९७१०००००**	**१९०६६००००००**

४.४ वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

४.४.१ विपद् व्यवस्थापन

सम्भावना र अवसर

विपद् व्यवस्थापनका लागि विपद् सम्बोधन भएको अवस्था हुनुपर्ने हुन्छ र जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरणका लागि प्रतिकार्य भएको हुनुपर्ने हुन्छ । आ.व. २०८२/०८३ मात्रै बाढी, पहिरो र आगलागीबाट धन सम्पत्तिको परिवारको सम्पत्तिमा क्षति भएको छ । त्यसैगरी अझै पनि पालिकाभरि खर तथा परालले छाएका घर १०० जति परिवारको छ जो आगलागीको जोखिममा छन् । हालसम्म विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना भएको छैन, पालिका मातहतमा दमकल नरहेको स्वास्थ्य क्षेत्रका लागि एम्बुलेन्स तीन थान छन् र विपद् व्यवस्थापन गाउँ तथा वडा समिति पालिकाभरिमा नरहेको अवस्था छ ।

विपद् प्रतिकार्यका लागि जनशक्तिको विकास र व्यवस्थापनका लागि रकम विनियोजन गर्दै विपद् न्यूनीकरणका लागि तर्जुमा गरिएका योजना सञ्चालन गर्न सकिने सम्भावनाहरु रहेका छन् ।

समस्या तथा चुनौती

विपद् प्रतिकार्यका लागि तालिम प्राप्त स्वयंसेवका तयार नगरिनु, विपद् व्यवस्थापन पूर्व तयारी योजना बनेको भए पनि प्रभावकारी कार्यान्वयन नहुनु , हालसम्म विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम नहुनु, विपद् व्यवस्थापन गाउँ तथा वडा समिति पालिकाभरिमा नबन्नु र विपद्मा खुला क्षेत्रको व्यवस्थापन नहुनु यस क्षेत्रका समस्या रही आएका छन् ।

लक्ष्यः विपद्को पूर्वतयारी तथा रोकथाम र सशक्त प्रतिकार्य रहेको अवस्थाको सिर्जना गर्ने ।

उद्देश्यः आमजनतालाई विपद्का लागि पूर्व सतर्कता अपनाउन सचेत गराउँदै विपद् प्रतिकार्य र व्यवस्थापन चुस्त गराउनु ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः विपद् व्यवस्थापन, वातावरणीय संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवालासँग सहकार्य गरिने ।

- विपद् व्यवस्थापनका प्रतिकार्य गरिनेछ ।
- जलवायु अनुकूलनका उपाय अवलम्बन गर्दै प्रतिकार्य गरिनेछ ।
- खाली रहेका सार्वजनिक स्थानको संरक्षण गरिनेछ ।

विपद् व्यवस्थापनका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं
१	**विपद् व्यवस्थापन**									
१.१	विपद् जोखिम नक्साङ्कन	गाउँपालिका	पटक	१	०	१	०	१		१५
	बजेट	रु			०	५०००००	०	५०००००	पालिका	
१.२	आपतकालीन सेवा केन्द्र स्थापना	पालिकास्तरीय	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		१५
	बजेट	रु			०	०	१५०००००	१५०००००	पालिका	
१.३	सचेतनाको लागि होडिङ बोर्ड राख्ने	पालिकास्तरीय	वटा	३५	१०	१२	१३	३५		१५
	बजेट	रु			४२५०००	४७५०००	६०००००	१५०००००	पालिका	
	जम्मा बजेट विपद् व्यवस्थापन	रु			**५०००००**	**११५००००**	**२१७५०००**	**३८२५०००**		

संघ तथा प्रदेशसँग माग गरिने

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं
१	**विपद् व्यवस्थापन**									
१.१	भू-संरक्षण, पहिरो तथा नदी कटान नियन्त्रण योजना	पालिकाभरि	कि.मि.	१००	३३	३३	३४	१००		१५
	बजेट	रु			१६५००००००	१६५००००००	१७००००००	५००००००००	संघ गौरवको योजना	
१.२	प्रत्येक वडामा विपद् व्यवस्थापन सामग्री व्यवस्थापन	पालिकास्तरीय	पटक	१	१	१	१	१		१५
	बजेट	रु			२००००००	२००००००	२००००००	६००००००	संघ	
१.३	डढेलो तथा अन्य आगलागी नियन्त्रणका लागि दमकल	पालिकास्तरीय	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		१५

	बजेट	**रु**			१००००००००	०	०	१००००००००	संघ	
१.४	पालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना	सबै वडा	रु.	४०००००००	१३००००००	१३००००००	१४००००००	४०००००००	प्रदेश	१५
१.५	वन डढेलो रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रम	गाउँपालिका	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१५
	बजेट	**रु**			१००००००	१००००००	१००००००	३००००००	प्रदेश	
१.६	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य नमुना अभ्यास सञ्चालन	पालिकास्तरीय	पटक	१	१	०	०	१		१५
	बजेट	**रु**			१००००००	०	०	१००००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट विपद् व्यवस्थापन	**रु.**			**१८०३०००००**	**१६९३०००००**	**१७४४०००००**	**५२४००००००**		

४.४.२ वन तथा वातावरण विकास

सम्भावना र अवसर

छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफलको ९९४० हेक्टर क्षेत्रफल वनजङ्गलले ढाकेको छ । ६५३२.५० हेक्टर क्षेत्रफल रहेको जङ्गल ७१ वटा सामुदायिक वनको रूपमा उपभोक्ता समितिद्वारा संरक्षण र उपयोग हुँदै आएको छ । हराभरा छत्रेश्वरी कायम गर्न जम्मा ७१ वटा सामुदायिक वन सक्रिय छन् । त्यसैगरी, प्रस्तावित योजनामा पनि प्रशस्तै वृक्षरोपण र सडक किनारामा वृक्षरोपणका माध्यमबाट यस गाउँपालिकामा वन तथा वातावरणको विकास गर्ने प्रचुर सम्भावना रहेको अवस्था छ ।

समस्या तथा चुनौती

पशु चौपायको चरिचराउ तथा हेरचाहको अभावमा रोपिएका तथा अब रोपिने बिरुवा हुर्काउन चुनौती रहेको अवस्था छ ।

लक्ष्यः हराभरा छत्रेश्वरी बनाउने ।

उद्देश्यः पालिका क्षेत्रमा वन विकासका माध्यमबाट आसपास समेतको वातावरण संरक्षणमा योगदान पुऱ्याउने ।

रणनीति तथा कार्यनीतिः वातावरणीय संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न वन, वातावरण संरक्षणमा स्थानीय सरकार, समुदाय र सरोकारवाला क्रियाशील रहने र यसका लागि हराभरा छत्रेश्वरी बनाउन वृक्षरोपण, वनको हैसियत तथा वनले ढाकेको क्षेत्रको वृद्धि गरिनेछ ।

वन तथा वातावरण संरक्षण सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	एकाइ	लक्ष्य	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
२	**वन तथा वातावरण**									
२.१	वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण	गाउँपालिका	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१३
	बजेट	रु			१०००००	२०००००	२०००००	५०००००	पालिका	
२.२	वृक्षरोपण कार्यक्रम तथा नर्सरी स्थापना	पालिकाभरि	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१३
	बजेट	रु			४०००००	५०००००	६०००००	१५०००००	पालिका	
२.३	वातावरण शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम	पालिकास्तरीय	वटा	३	१	१	१	३		१३
	बजेट	रु			१५००००	१५००००	२०००००	५०००००	पालिका	
२.४	१ घर ५ विरुवा वृक्षरोपण कार्यक्रम	पालिकास्तरीय	घर सङ्ख्या	४०००	१०००	१२००	१८००	४०००		१३
	बजेट	रु			६२५०००	७५००००	११२५०००	२५०००००	पालिका	
२.५	सामुदायिक वन कार्ययोजना नवीकरण	पालिकास्तरीय	पटक	१	१	०	०	१		१३
	बजेट	रु			०	०	०	०	०	
२.६	वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीसँग अन्तरक्रिया गोष्ठी	पालिकास्तरीय	पटक	१	०	१	०	१		१३
	बजेट	रु			०	२०००००	०	२०००००	पालिका	
२.७	वडाभित्रका सबै सामुदायिक वनहरुमा वृक्षरोपण कार्यक्रम	वडा नं. १	विरुवा	३००००	१००००	१००००	१००००	३००००		१३
	बजेट	रु			७५०००	७५०००	७५०००	२२५०००	पालिका	
२.८	सबै वनहरुका सञ्चालक समितिहरुलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम	वडा नं. १	समिति	२०	०	२०	०	२०		१३
	बजेट	रु			०	१०००००	०	१०००००	पालिका	
	जम्मा बजेट वन तथा वातावरण संरक्षण	रु			**१३५००००**	**१९७५०००**	**२२०००००**	**५५२५०००**		

संघ तथा प्रदेशमा माग गरिने

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	एकाइ	लक्ष्य	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
२	**वन तथा वातावरण**									13
२.१	जडीबुटी खेती प्रोत्साहन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४ र ५	सङ्ख्या	४	१	१	२	४		
	बजेट	रु			६०००००	६०००००	१३०००००	२५०००००	संघ	
२.२	पार्क, बगैंचा निर्माण	सबै वडा	सङ्ख्या	७	२	२	३	७		१३
	बजेट	रु			५०००००	५५००००	९५००००	२००००००	संघ	
२.३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना तर्जुमा	पालिकास्तरीय	पटक	१	०	०	१	१		१३
	बजेट	रु			०	०	५००००००	५००००००	संघ	
२.४	नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत विद्युतीय चुलो वितरण	पालिकास्तरीय	वटा	१०००	३००	३००	४००	१०००		१३
	बजेट	रु			६०००००	६०००००	८०००००	२००००००	संघ	
२.५	सामुदायिक वनमा रिचार्ज पोखरी निर्माण	पालिकास्तरीय	वटा	१००	३३	३३	३४	१००		१३
	बजेट	रु			२६४००००	२६४००००	२७२००००	८००००००	संघ	
२.६	पानीको मुहान संरक्षण योजना	पालिकास्तरीय	वटा	५०	१५	१५	२०	५०		१३
	बजेट	रु			६०००००	६०००००	८०००००	२००००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट वन तथा वातावरण	रु			**४९४००००**	**४९९००००**	**११५७००००**	**२१५०००००**		

खर्च सारांश विपद् व्यवस्थापन, वन तथा वातावरण

सारांश	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु
पालिका				
विपद् व्यवस्थापन	४२५०००	९७५०००	२१०००००	३५०००००
वन तथा वातावरण	१३५००००	१९७५०००	२२०००००	५५२५०००
जम्मा पालिका	**१८५००००**	**३१२५०००**	**४३७५०००**	**९३५००००**
संघ र प्रदेश				
विपद् व्यवस्थापन	१८०३०००००	१६९३०००००	१७४४०००००	५२४००००००
वन तथा वातावरण	४९४००००	४९९००००	११५७००००	२१५०००००
जम्मा संघ र प्रदेश	**१८५२४००००**	**१७४२९००००**	**१८५९७००००**	**५४५५०००००**

४.५ संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

४.५.१. भौतिक संरचना तथा मानव संसाधन विकास

सम्भावना र अवसर

छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आफ्नै भवन रहेको र ७ मध्ये ४ वटा वडा कार्यालयका आफ्नै भवन छन् । आवश्यक जनशक्ति विद्यमान रहेको, ६५ वटा नीति, नियम तथा कानुन तयार भएका, आवश्यक मात्रामा सवारी साधान लगातय सेवा प्रवहका लागि आवश्यक औजार उपकरण तथा प्रविधिहरुको व्यवस्था भइसकोको हुँदा क्षमता विकास योजनाअनुरूप निर्वाचित प्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता विकास गरी व्यवस्था हुन बाँकी भौतिक संरचना तथा सामग्री र मानव संसाधनको विकास गरी यो सहक्षेत्रलाई चुस्त बनाउन सकिने सम्भावना रहेको छ ।

समस्या तथा चुनौती

उपलब्ध मानव स्रोत विभिन्न स्रोतबाट प्राप्त हुँदा उनीहरुको सोच र चिन्तनमा पृथक्ता तथा क्षमता विकासमा आवश्यक पर्ने जति बजेट उपलब्ध नहुनु यो सहक्षेत्रअन्तर्गतको समस्या रहेको छ ।

लक्ष्य: व्यवस्थित र चुस्त पालिका संगठन संरचना

उद्देश्य: पालिका तहको शासन सञ्चालनका अवयवहरु र संगठन संरचनालाई चुस्त तथा व्यवस्थित बनाई सुशासन सहितको सेवा प्रवाह गर्न सक्षम बनाइनेछ ।

रणनीति तथा कार्यनीति: शीघ्र सेवा, तीव्र विकासको संवाहकको रूपमा स्थानीय सरकार क्रियाशील हुने गरी मानव संसाधनको विकास र परिचालन गरिनेछ ।

संस्थागत क्षमता विकास सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्चको स्रोत	दि.बि.ल.नं.
१	**(क) भौतिक संरचना**									
१.१	कार्यालयमा गार्डेन निर्माण	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	२	३	३	८		
	बजेट	रु			१००००००	१५०००००	१५०००००	४००००००	पालिका	१६
१.२	पुस्तकालय स्थापना	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	३	३	२	८		
	बजेट	रु			१५०००००	१५०००००	१००००००	४००००००	पालिका	१६
१.३	वाटर फाउन्टेन निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		
	बजेट	रु			०	०	१००००००	१००००००	पालिका	
१.४	ईन्जिनियरिङ ल्याव निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		१६
	बजेट	रु			०	७०००००	०	७०००००	पालिका	
१.५	पालिका, वडा, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र बजार क्षेत्रमा सि.सि.टि.भि. जडान	पालिका, वडा, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र बजार क्षेत्र	सङ्ख्या	२०	६	६	८	२०		१६
	बजेट	रु			६०००००	६०००००	८०००००	२००००००	पालिका	
	जम्मा भौतिक संरचना	रु			३१०००००	४३०००००	४३०००००	११७०००००		
	(ख) नीति नियम तथा कानुन निर्माण									
१.७	क्षेत्रगत नीति तथा कार्यविधि निर्माण कार्यक्रम			नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			५०००००	६०००००	९०००००	२००००००	पालिका	
१.८	आवधिक योजना निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		१६
	बजेट	रु			१००००००	०	०	१००००००	पालिका	
१.९	डिजिटल प्रोफाइल निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		१६
	बजेट	रु		१००००००	१००००००	०	०	१००००००	पालिका	
१.१०	ऐन/कानुनको कार्यान्वयन विश्लेषण	पालिका	पटक	१	०	०	१	१		१६

	बजेट	रु			०	०	४०००००	४०००००	पालिका	
१.११	डिजिटल नागरिक वडापत्र निर्माण र व्यवस्थापन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	२	३	३	८		१६
	बजेट	रु			२०००००	३०००००	३०००००	८०००००	पालिका	
१.१२	संगठन संरचना तथा सर्भेक्षण	पालिका	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		१६
	बजेट	रु			५०००००	०	०	५०००००	पालिका	
१.१३	मौजुदा कानुन पुनरावलोकन	पालिका	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			२०००००	४०००००	४०००००	१००००००	पालिका	
	जम्मा बजेट नीति नियम तथा कानुन निर्माण	रु			**३४०००००**	**१३०००००**	**२०००००० ०**	**६७०००००**		
२	**मानव संसाधन विकास**									
२.१	कर्मचारी क्षमता विकास कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	१	१	१	३		१६
	बजेट	रु			४०००००	५०००००	६०००००	१५०००००	पालिका	
२.२	कार्यपालिका सदस्यहरुलाई क्षमता विकास कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	१	१	१	३		१६
	बजेट	रु			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
२.३	नगर प्रहरी विट स्थापना	पालिका	जना	६	२	२	२	६		१६
	बजेट	रु			३०००००	४०००००	५०००००	१२०००००	पालिका	
२.४	नगर प्रहरी तालिम	पालिका	पटक	१	०	१	०	१		१६
	बजेट	रु			०	५०००००	०	५०००००	पालिका	
२.५	खरिद प्रक्रिया सम्बन्धी तालिम	पालिका	पटक	३	१	१	१	३		१६
	बजेट	रु			३०००००	३०००००	४०००००	१००००००	पालिका	
२.६	अध्ययन, अवलोकन, भ्रमण तथा सिकाइ	पालिका	पटक	३	१	१	१	३		१६
	बजेट	रु			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	पालिका	
२.७	कार्यालय नियमित मर्मत सम्भार	पालिका र सबै वडा	सङ्ख्या	८	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			१२०००००	१३०००००	१५०००००	४००००००	पालिका	
२.८	उपभोक्ता समितिलाई तालिम		सङ्ख्या	९४५	३००	३००	३४५	९४५		१६
	बजेट	रु			३०००००	३०००००	३४५०००	९४५०००	पालिका	
	जम्मा मानव संसाधन विकास	रु			**३५०००००**	**४३०००००**	**४३४५०० ०**	**१२१४५०० ०**		
	जम्मा संस्थागत क्षमता विकास रु				**१००००००००**	**९९०००००**	**१०६४५०००**	**३०५४५०००**		

संघ र प्रदेशसँग माग गरिने योजनाहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्चको स्रोत	दि.बि.ल.नं.
१	**संस्थागत विकास**									
१.१	प्रशासकीय भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	शुरु	चालु	सम्पन्न	१		१६
	बजेट	रु			१००००००	१५०००००	१५०००००	४०००००००	संघ	
	जम्मा बजेट संस्थागत विकास	रु			१००००००	१५०००००	१५०००००	४०००००००		

४.५.२ सेवा प्रवाह तथा सुशासन

सम्भावना र अवसर

यस छत्रेश्वरी गाउँपालिकामा सेवा प्रवाह र सुशासनका लागि थुप्रै अभ्यासहरु गरिएका छन् जस्तैः लेखा परीक्षण तथा पालिकाको आयव्यय विवरण वेबसाइटमा समावेश गरी स्रोत साधनको परिचालन पारदर्शी पार्ने कार्य भएको छ । साथसाथै, सूचना प्राविधिको उपयोग जस्तैः सफ्टवेयर, एसएमएस, इमेल, इन्टरनेट, टेलिफोन आदि प्रभावकारिता बढाउने कार्य भइरहेको अवस्था, वर्षमा तीन पटक सार्वजनिक सुनुवाइ र सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रम संचलन हुने गरेको,

समस्या तथा चुनौती

स्थानीय सरकार जनता र भूगोलसँग प्रत्यक्ष जोडिएको हुँदा जनताको आशा र भरोसाका केन्द्रबिन्दु हुने गर्छ । तर अझै पनि पालिकाको भू-उपयोग योजना तयार नभएको भएको, नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणालीको स्थापना नभएको र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको स्थापना नभएको र आपत्कालीन कार्य सञ्चालनका लागि सूचना प्रवाहका लागि हट लाइनको व्यवस्था नभएको अवस्था रहेको छ ।

त्यसैले, जनताका बढी अपेक्षाको अनुपातमा साधन स्रोतको सीमितताले गर्दा जनतामा पूर्ण सन्तुष्टि प्रदान गर्न गाह्रो पर्न जानु यस सहक्षेत्रको चुनौती हो र यसलाई व्यवस्थापन गर्न चुनैतीपूर्ण छ ।

लक्ष्यः सेवाग्राहीले पालिकाको सेवाहरु पारदर्शी र सुशासन सहितको भएको महसुस गरेको अवस्था हुनेछ ।

उद्देश्यः जनसरोकारका सेवाहरु शीघ्र र चुस्त ढङ्गबाट प्रवाह भएको आवस्था कायम गर्ने

रणनीति तथा कार्यनीतिः पालिकाको सेवाप्रवाहलाई सुशासनसहितको र चुस्त बनाइनेछ ।

सेवा प्रवाह र सुशासन सहक्षेत्रका प्रमुख कार्यक्रमहरु

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्चको स्रोत	दि.बि.ल.नं.
३	**सुशासन**									
	(क) पारदर्शिता र जवफादेहिता									
३.१	विद्युतीय अनुगमन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			६०००००	७०००००	७०००००	२००००००	पालिका	
३.२	अफिस अटोमेसन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			६०००००	६५००००	७५००००	२००००००	पालिका	
३.३	एकीकृत सेवा प्रवा सञ्चालन केन्द्र	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			६०००००	७०००००	७०००००	२००००००	पालिका	
३.४	घुम्ती सेवा	सबै वडा	सङ्ख्या	७	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			४०००००	५०००००	५०००००	१४०००००	पालिका	
३.५	कार्यालय तथा अभिलेख व्यवस्थापन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			४०००००	५०००००	५०००००	१४०००००	पालिका	
३.६	सफ्टवेर तथा अन्य सेवा	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			६०००००	७०००००	७०००००	२००००००	पालिका	
३.७	सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	१	१	१	३		१६
	बजेट	रु			३०००००	३०००००	३०००००	९०००००	पालिका	
३.८	गुनासो सुनुवाइ संयन्त्र निर्माण	पालिका	नियमित		नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			३०००००	३०००००	३०००००	९०००००	पालिका	
३.९	वेवसाइट व्यवस्थापन	पालिका	नियमित		नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			९०००००	१००००००	११०००००	३००००००	पालिका	
३.१०	अनुगमन मूल्याङ्कन	पालिका	नियमित		नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		१६
	बजेट	रु			३०००००	३०००००	४०००००	१००००००	पालिका	
३.११	आधारभूत हार्डवयर र सफ्टवेर व्यवस्थापन	पालिका र सबै वडा	सङ्ख्या	८	२	३	३	८		१६
	बजेट	रु			९०००००	१००००००	११०००००	३००००००		
	जम्मा बजेट सुशासन	रु			**५९०००००**	**६६५००००**	**७०५००००**	**१९६०००००**	पालिका	

खर्च सारांश संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु
पलिका				
भौतिक संरचना	३१०००००	४३०००००	४३०००००	११७०००००
नीति नियम तथा कानुन निर्माण	३४०००००	१३०००००	२००००००	६७०००००
मानव संसाधन विकास	३५०००००	४३०००००	४३४५०००	१२१४५०००
सुशासन	५९०००००	६६५००००	७०५००००	१९६०००००
जम्मा पालिका	**१५९०००००**	**१६५५००००**	**१७६९५०००**	**५०१४५०००**
संघ र प्रदेश				
भौतिक संरचना	१०००००००	१५००००००	१५००००००	४०००००००
जम्मा संघ प्रदेश	**१०००००००**	**१५००००००**	**१५००००००**	**४०००००००**

परिच्छेद ५: त्रिवर्षीय आय व्यय प्रक्षेपण

५.१ त्रिवर्षीय आय प्रक्षेपण

छत्रेश्वरी गाउँपालिकाको आय प्रक्षेपणको आधारका रूपमा गतः वर्षको यथार्थ आयको प्रकृति, चालु आ.व. २०८२/२०८३ को अनुमानसमेतलाई अध्ययन गरिएको छ। आयको प्रवृत्तिमा उतार चढाव भई घट तथा बढ रहेको हुँदा सरदर वृद्धि अनुपातलाई आय प्रक्षेपणको आधार मान्न सकिएन । आयका निम्न स्रोतलाई आधार मानेर चालु आ.व. २०८२/२०८३ को अनुमानलाई आधार मानेर वार्षिक सरदर ७ प्रतिशतले वृद्धि हुने गरी तीन आ.व. २०८३/०८४ -२०८५/२०८६ को आय प्रक्षेपण गरिएको छ।

वर्तमान आयका स्रोतहरु

नेपाल सरकारबाट

- समानीकरण अनुदान
- सशर्त अनुदान
- समपूरक अनुदान
- विशेष अनुदान

प्रदेश सरकारबाट

- समानीकरण अनुदान
- सशर्त अनुदान
- समपूरक अनुदान
- विशेष अनुदान

राजस्व बाँडफाँड

- नेपाल सरकार
- प्रदेश सरकार

आन्तरिक स्रोत

- सञ्चित कोष
- आन्तरिक राजस्व
- कन्टिन्जेन्सी

आय प्रक्षेपण

छत्रेश्वरी गाउँपालिका, (आयतर्फ)						
शीर्षक स्रोत	आ.व. २०८१/०८२ यथार्थ	आ.व. २०८२/०८३ संशोधित अनुमान	आ.व. २०८३/०८४ को अनुमान	आ.व. २०८४/०८५ को अनुमान	आ.व. २०८५/०८६ को अनुमान	जम्मा ३ वर्ष रु
नेपाल सरकार	**२९१८२७८०५**	**३५६७०००००**	**३८४४०००००**	**४११३०८०००**	**४४००९९५६०**	**१२३५८०७५६०**
समानीकरण अनुदान	८४०५२१६०	९३७०००००	९६२०००००	१०२९३४०००	११०१३९३८०	३०९२७३३८०
ससर्त अनुदान चालु	१८३७९०८३१	२१९३०००००	२२७३०००००	२४३२११०००	२६०२३५७७०	७३०७४६७७०
ससर्त पुँजीगत अनुदान	१४८३४०२७	९८०००००	१५६०००००	१६६९२०००	१७८६०४४०	५०१५२४४०
विशेष अनुदान पुँजीगत	०	५६०००००	१८००००००	१९२६००००	२०६०८२००	५७८६८२००
समपूरक अनुदान पुँजीगत	९१५०७८७	२८३०००००	२७३०००००	२९२११०००	३१२५५७७०	८७७६६७७०
प्रदेश सरकार	**३९२७७५६६**	**५०००२०००**	**४२४६९०००**	**४५४४१८३०**	**४८६२२७५८**	**१३६५३३५८८.१**
समानीकरण अनुदान	१००२९०००	११६८२०००	१२४१७०००	१३२८६१९०	१४२१६२२३	३९९१९४१३
ससर्त अनुदान चालु	१५८५११०	११२००००	१५५२०००	१६६०६४०	१७७६८८५	४९८९५२५
ससर्त पुँजीगत अनुदान	१८९१००८२	२४००००००	१८००००००	१९२६००००	२०६०८२००	५७८६८२००
विशेष अनुदान चालु	५००००००	५९०००००	५५०००००	५८८५०००	६२९६९५०	१७६८१९५०
समपूरक अनुदान पुँजीगत	३७५३३७४	७३०००००	५००००००	५३५००००	५७२४५००	१६०७४५००
राजस्व बाँडफाँड	**८३८१८८९६**	**९४१३४१९४**	**९७४७५०२३**	**१०४२९८२७५**	**१११५९९१५४**	**३१३३७२४५१**
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मू.अ.कर	६१६५१२४५	६८०१५९३९	६५९०४०००	७०५१७२८०	७५४५३४९०	२११८७४७७०
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने घरजग्गा रजिस्ट्रेशन	०	४५००००	०	०	०	०
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्तःशुल्क	२०९६२८५२	२२६७१९८०	२८२४५०००	३०२२२१५०	३२३३७७०१	९०८०४८५१
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१२०४७९९	१८९६२७५	१८२१०००	१९४८४७०	२०८४८६३	५८५४३३३
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने वन रोयल्टी	०	0	०	०	०	०
बाँडफाँड भई प्राप्त हुने दहत्तरबहत्तरको बिक्रीबाट प्राप्त हुने	०	६०००००	११०५०००	११८२३५०	१२६५११५	३५५२४६५
अन्य बाँडफाँड भई प्राप्त हुने राजस्व सङ्कलन	०	५०००००	४०००२३	४२८०२४.६१	४५७९८६.३३२७	१२८६०३४
आन्तरिक स्रोत	**३१७९५५८४**	**२५५५२०००**	**१३३३५०००**	**१६००२०००**	**१९२०२४००**	**४८५३९४००**
आन्तरिक राजस्व	३१७९५५८४	२५५५२०००	१३३३५०००	१६००२०००	१९२०२४००	४८५३९४००
जम्मा आय रु.	**४४६७१९८५१**	**५२६३८८१९४**	**५३७६७९०२३**	**५७७०५०१०५**	**६१९५२३८७२**	**१७३४२५३०००**

५.२ त्रिवर्षीय व्यय प्रक्षेपण

मिति.२०८३ वैशाख २८ र २९ मा कार्यपालिका र विषयगत समितिबाट छनोट भई तयार भएका मध्यमकालीन खर्च संरचनामा मस्यौदाको रूपमा प्रस्तुत भएका योजनाको २०८३ वैशाख २९ मा मध्यमकालीन खर्च तर्जुमा तयारी प्राविधिक कार्यदलबाट परिमार्जन भएका योजनाको आधारमा प्राथमिकता नम्बर १, २ र ३ का तथा केही प्राथमिकता नं. ४ का योजनालाई पनि विश्लेषण गरी चलन चल्तीका दरमा लाग्ने लागत मूल्याङ्कन गरी तीन वर्षको खर्च विश्लेषण गरिएको छ ।

व्यय प्रक्षेपण

खर्च शीर्षक	आ.व. २०८१/०८२ यथार्थ	आधार वर्ष २०८२/०८३ को अनुमान	आ.व. २०८३/०८४ को अनुमान	आ.व. २०८४/०८५ को अनुमान	आ.व. २०८५/०८६ को अनुमान	जम्मा ३ वर्षको रु.
क. चालु खर्चतर्फ	**३०३६२८२४२**	**३५३६४२०००**	**३६४२५१२६०**	**३७५१७८७९७.८**	**३८६४३४१६१.७**	**११२५८६४२२०**
ख. पुँजीगत खर्चतर्फ (विकास खर्च क देखि च सम्म)	**१४०४२९५६४**	**१७२७४६१९४**	**७९५००१२५०**	**९१२९७५०००**	**९५८९३४७५०**	**२६६६९११०००**
क. आर्थिक विकास	१३११५०००	१३११५०००	८७६४१२५०	१३५९६००००	१००४७४७५०	३२४०७६०००
ख. सामाजिक विकास	२४४३४६९२	२७०२८०००	११९४१००००	१११०४००००	१३५७९००००	३६६२४००००
ग. सहरी विकास तथा पूर्वाधार	९५७४४०५२	१२८३६३१९४	५६६७०००००	६४२८०००००	६९७१०००००	१९०६६०००००
घ. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	१९९५००	१५००००	१८५००००	३१२५०००	४३७५०००	९३५००००
ङ. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	६९३६३२०	४०९००००	१५९०००००	१६५५००००	१७६९५०००	५०१४५०००
भैपरी आउँने योजनाहरुका लागि	०	०	३५०००००	३५०००००	३५०००००	१०५०००००
क र ख को जोड (पालिकास्तर) रु.	४४४०५७८०६	५२६३८८१९४	**११५९२५२५१०**	**१२८८१५३७९८**	**१३४५३६८९१२**	**३७९२७७५२२०**
योजनामा संघ र प्रदेश सरकारसँग सहकार्य हुने रु						
	आर्थिक विकास		५१९००००	५०२३००००	१२०२३००००	१७५६५००००
	सामाजिक विकास		२११५०००००	२१३०९००००	३४४७१००००	७६९३०००००
	पूर्वाधार विकास		३००००००००	३००००००००	४००००००००	१००००००००
	वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन		१८५२४००००	१७४२९००००	१८५९७००००	५४५५०००००
	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन		१००००००००	१५०००००००	१५०००००००	४००००००००
जम्मा संघ र प्रदेश रु.			**४४१९३००००**	**४८२६१००००**	**७०५९१००००**	**१६३०४५००००**
पालिका तथा संघ र प्रदेशको समेत जम्मा आवश्यक बजेट			**१६०११८२५१०**	**१७७०७६३७९८**	**२०५१२७८९१२**	**५४२३२२५२२०**
३ वर्षका लागि पालिकाको खर्च गर्न सकिने बजेट रु. ००० मा			**५३७६७९०२३**	**५७७०५०१०५**	**६१९५२३८७२**	**१७३४२५३०००**
अपुग बजेट			**-१०६३५०३४८७**	**-११९३७१३६९३**	**-१४३१७५५०४०**	**-३६८८९७२२२०**

परिच्छेद ६ : समग्र खर्च विवरण

६.१ विभिन्न कोणबाट हुने खर्च विश्लेषण

समग्र तीन वर्षको रकम रु. ५,४२,३२,२५,२२० खर्च गर्दा निम्नअनुसारका आधारमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ।

- ५ वटा रणनीतिक स्तम्भको आधार (आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन।
- प्राथमिकताको आधार पी १ र पी २
- दिगो विकास लक्ष्यको आधार

६.२ खर्च र सारांश

विभिन्न कोणबाट हुने खर्च विश्लेषण

रणनीतिक स्तम्भ	खर्च प्रक्षेपण	प्रतिशत	खर्च प्रक्षेपण	प्रतिशत	खर्च प्रक्षेपण	प्रतिशत
आ.व.	२०८३/२०८४		२०८४/२०८५		२०८५/२०८६	
आर्थिक विकास	९२८३१२५०	७.५	१८६१९००००	१३.३४	२२०७०४७५०	१३.२६
सामाजिक विकास	३३०९१००००	२६.७५	३२४१३००००	२३.२३	४८०५०००००	२८.८६
पूर्वाधार विकास	५९६७०००००	४८.२४	६७२८०००००	४८.२१	७३७१०००००	४४.२७
वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	१८७०९००००	१५.१३	१७७४१५०००	१२.७१	१९०३४५०००	११.४३
संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	२५९०००००	२.०९	३१५५००००	२.२६	३२६९५०००	१.९६
भैपरी आउँने	३५०००००	०.२८	३५०००००	०.२५	३५०००००	०.२१
जम्मा विकास बजेट	१२३६९३१२५०	१००	१३९५५८५०००	१००	१६६४८४४७५०	१००.००
चालु खर्च	३६४२५१२६०	१२.८३	३७५१७८७९८	११.८५	३८६४३४१६२	१०.४०
कुल जम्मा बजेट	२८३८११३७६०	८७.१७	३१६६३४८७९८	८८.१५	३७१६१२३६६२	८९.६०

प्राथमितता को आधारमा

प्राथमिकता क्रम	आयोजना	आ.व. २०८३/८४ को		आ.व. २०८४/८५ को		आ.व. २०८५/८६ को	
	सङ्ख्या	खर्च प्रक्षेपण		खर्च प्रक्षेपण		खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
पहिलो (P1)	कृषि, पशुपक्षी, सिँचाइ, उद्योग वाणिज्य, सहकारी, पर्यटन, श्रम तथा रोजगारी, शिक्षा, स्वास्थ्य, विपद् व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह र सुशासन	३७४४२१२५०	३०.००	४२९४१००००	३.०८	४९४५४९७५०	२९.७१
दोस्रो (P2)	अन्य (सहकारी, खानेपानी तथा सरसफाइ, युवा तथा खेलकुद, कला तथा संस्कृति, लक्षित समूह विकास, सबै पूर्वाधार, वन तथा वातावरण संरक्षण, संस्थागत विकास र चालु खर्च	८६२५१०००	७०	१३५२६४४०००	९६.९२	११७०२९५०००	७०.२९
कुल जम्मा		१२३६९३१२५०	१००	१३९५५८५०००	१००	१६६४८४४७५०	१००

दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा आगामी तीन आर्थिक वर्षको बजेट अनुमान तथा प्रक्षेपण							
संकेत नम्बर	दिगो विकास लक्ष्य	आ.व. २०८३/८४ को		आ.व. २०८४/८५ को		आ.व. २०८५/८६ को	
		खर्च प्रक्षेपण		खर्च प्रक्षेपण		खर्च प्रक्षेपण	
		रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत	रकम	प्रतिशत
१	गरिबीको अन्त्य						

२	शून्य भोकमरी	२४३८१२५०	१.९७	३२७५००००	२.३५	१२१०००००	०.७३
३	स्वस्थ जीवन	१२३७७५०००	१०.०१	१२९४७५०००	९.२८	२३४५५५०००	१४.०९
४	गुणस्तरीय शिक्षा	४०२५००००	३.२५	४१२२००००	२.९५	४४०२०००	०.२६
५	लैङ्गिक समानता	१०९५०००	०.०९	१०९५०००	०.०८	१०९५०००	०.०७
६	स्वच्छ पानी र सरसफाइ	१६५७४००००	१३.४०	१५२२४००००	१०.९१	१९९७८००००	१२.००
७	आधुनिक ऊर्जामा पहुँच	५०००००	०.०४	५०००००	०.०४	५०००००	०.०३
८	समावेशी आर्थिक वृद्धि र मर्यादित काम	२२६०००००	१.८३	३२७५००००	२.३५	२२१०००००	१.३३
९	पूर्वाधार	५९५७००००००	४८.१६	७१९८०५०००	५१.५८	९०५५४२७५०	५४.३९
१०	असमानता न्यूनीकरण	५००००	०.००	५००००	०.००	५००००	०.००
११	दिगो सहर र बस्ती	४०५००००	०.३३	२९९००००	०.२१	७०५००००	०.४२
१२	दिगो उपभोग र उत्पादन	४५८०००००	३.७०	७३७४५०००	५.२८	५४६३००००	३.२८
१३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन	६२९००००	०.५१	६९६५०००	०.५०	१३७७००००	०.८३
१४	सामुद्रिक स्रोतको उपयोग	०	०	०	०	०	०.००
१५	भू-सतह स्रोतको उपयोग	१८०८०००००	१४.६२	१७०४५००००	१२.२१	१७६५७५०००	१०.६१
१६	शान्ति, न्याय र सबल संस्था	२५९०००००	२.०९	३१५५००००	२.२६	३२६९५०००	१.९६
१७	दिगो विकासको लागि साझेदारी	०	०	०	०	०	०
जम्मा		**१२३६९३१२५०**	१००	**१३९५५८५०००**	१००	१६६४८४४७५०	१००

६.३ तीन वर्षको क्षेत्र तथा सहक्षेत्रगत बजेट

बजेट सारांश: आर्थिक क्षेत्र

खर्च सारांश आर्थिक विकास	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.
पालिका				
कृषि	८४१२२५०	११२०४०००	१५३१९७५०	३४९३६०००
पशुपन्छी	११९१९०००	१३४८६०००	१४६२००००	४००२५०००
सिँचाइ	४५८०००००	७३७४५०००	५४६३००००	१७४१७५०००
उद्योग तथा वाणिज्य	३८६००००	४७२५०००	३७५५०००	१२३४००००
पर्यटन	१७६०००००	३२७५००००	१२१०००००	६२४५००००
श्रम तथा रोजगारी	५००००	५००००	५००००	१५००००
जम्मा पालिका	**८७६४१२५०**	**१३५९६००००**	**१००४७४७५०**	**३२४०७६०००**
संघ र प्रदेश				
कृषि	०	५०००००००	८००००००	१३००००००
पशुपन्छी	१९००००	२३००००	३०२३००००	३०६५००००
पर्यटन	५००००००	०	१००००००००	१५००००००
जम्मा संघ र प्रदेश	**५१९००००**	**५०२३००००**	**१२०२३००००**	**१७५६५००००**

बजेट सारांश: सामाजिक क्षेत्र

खर्च सारांश सामाजिक विकास	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.
पालिका				
शिक्षा	४०२५००००	४१२२००००	४४०२००००	१२५४९००००
स्वास्थ्य	५४७१५०००	२५०७५०००	४६२७५०००	१२६०६५०००
खानेपानी तथा सरसफाइ	२१२४००००	३१२४००००	३७२८००००	८९७६००००
युवा तथा खेलकुद	२०६००००	१२३२००००	६०७००००	२०४५००००
कला तथा संस्कृति	५००००	९००००	१०५००००	११९००००
लक्षित समूह विकास	१०९५०००	१०९५०००	१०९५०००	३२८५०००
जम्मा पालिका	**११९४१००००**	**१११०४००००**	**१३५७९००००**	**३६६२४००००**
संघ र प्रदेश				
स्वास्थ्य	६७०००००	९२०९००००	१८२२१००००	३४१३०००००
खानेपानी तथा सरसफाइ	१४४५०००००	१२१००००००	१६२५०००००	४२८००००००
जम्मा संघ र प्रदेश	**२११५००००००**	**२१३०९००००**	**३४४७१००००**	**७६९३०००००**

बजेट सारांशः पूर्वाधार क्षेत्र

खर्च सारांश पुर्वधार विकास	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.
सडकतर्फ	३९५००००००	४३६००००००	४५४००००००	१२८५००००००
ढल तथा नाली	२२०००००	३३०००००	४८०००००	१०३०००००
पुल पुलेसा	१६५००००००	२००५०००००	२३१८०००००	५९७३०००००
आवास तथा भवन	४००००००	२५०००००	६००००००	१२५०००००
विद्युत् तथा सञ्चार	५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००
कुल जम्मा बजेट भौतिक पूर्वाधार	**५६६७००००००**	**६४२८००००००**	**६९७१००००००**	**१९०६६००००००**

बजेट सारांशः विपद् व्यवस्थापन, वन तथा वातावरण

खर्च सारांश	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु
पालिका				
विपद् व्यवस्थापन	४२५०००	९७५०००	२१०००००	३५०००००
वन तथा वातावरण	१३५००००	१९७५०००	२२०००००	५५२५०००
जम्मा पालिका	**१८५००००**	**३१२५०००**	**४३७५०००**	**९३५००००**
संघ र प्रदेश				
विपद् व्यवस्थापन	१८०३०००००	१६९३०००००	१७४४०००००	५२४००००००
वन तथा वातावरण	४९४००००	४९९००००	११५७००००	२१५०००००
जम्मा संघ र प्रदेश	**१८५२४००००**	**१७४२९००००**	**१८५९७००००**	**५४५५०००००**

बजेट सारांशः संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह खर्च सारांश संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

खर्च सारांश	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु
पालिका				
भौतिक संरचना	३१०००००	४३०००००	४३०००००	११७०००००
नीति नियम तथा कानुन निर्माण	३४०००००	१३०००००	२००००००	६७०००००
मानव संसाधन विकास	३५०००००	४३०००००	४३४५०००	१२१४५०००
सुशासन	५९०००००	६६५००००	७०५००००	१९६०००००
जम्मा पालिका	**१५९००००**	**१६५५००००**	**१७६९५०००**	**५०१४५०००**
संघ र प्रदेश				
भौतिक संरचना	१००००००००	१५०००००००	१५०००००००	४००००००००
जम्मा संघ प्रदेश	**१००००००००**	**१५०००००००**	**१५०००००००**	**४००००००००**

पच्छिेद ७: तीन वर्षे नतिजा अनुगमन खाका

१. आर्थिक विकास							
नतिजा तहहरु	**गन्तव्यका सूचकहरु**	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याइँका आधार**	**पूर्वानुमान**
प्रभाव	१. कुपोषितको सङ्ख्या घटेको हुने छ	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको		९६ (शीघ्र कडा २९ र मध्यम कडा ६७ स्वास्थ्य शाखा गा.पा.)	५० मा झार्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	
	२. गरिवीको रेखामुनि रहेको परिवार सङ्ख्या	२०.२७ प्रतिशत	२६.६९ प्रतिशत			सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	
	३. शून्य बचत हुँने परिवारको सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको			सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	
	४. आफ्नो उत्पादनले ० देखि ३ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने परिवार प्रतिशत घटाउँने	१५-२५ प्रतिशत अनुमानित	२५ प्रतिशत	५०	० मा झार्ने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	५. बेरोजगारी घटाउँने	१०.७ प्रतिशत	११ प्रतिशत	३२६८ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	१५०० मा भफार्ने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	५. समग्रमा आफ्नो उत्पादनले १२ महिना खान र बेच्न पुग्ने परिवारको प्रतिशत वृद्धि गर्ने	२० देखि २५ प्रतिशत अनुमानित	१० प्रतिशत	१०० (कृषि शाखा गा.पा.)	१०० कायम	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

७ आफ्नो उत्पादनले ४ देखि ६ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने परिवार सङ्ख्या बढाउँने	२० देखि २५ प्रतिशत अनुमानित	३५ प्रतिशत	१५०० (कृषि शाखा गा.पा.)	१५५० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
८. आफ्नो उत्पादनले ७ देखि ९ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने परिवार प्रतिशत घटाउँने	१५ देखि २० प्रतिशत अनुमानित	२० प्रतिशत	३१५९ (कृषि शाखा गा.पा.)	३१५९ कायमे	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
९. आफ्नो उत्पादनले ९ देखि ११ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने परिवार प्रतिशत वृद्धि गर्ने	१० देखि १५ प्रतिशत अनुमानित	१० प्रतिशत	१०६४ (कृषि शाखा गा.पा.)	१०६४ कायम	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
१०. सिँचाइ हुने जमिनको क्षेत्रफल	१,२०,९२,६६६	६८६४० हेक्टर	३९० (कृषि शाखा गा.पा.)	४२० पुऱ्याउँने	कृषि शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
नतिजा सूचक	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याईँका आधार**	**पूर्वानुमान**
क. कृषि						
जम्मा क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.	१४७५१६	२७९८४	१५०.६९ (कृषि शाखा गा.पा.)	बढीभन्दा बढी उपयोग गर्ने		
जम्मा खेतीयोग्य जमिन हेक्टरमा	३६४४०००	९६९३४	१३४४.१ (कृषि शाखा गा.पा.)	सिँचाइ सुविधा वृद्धि गरी बढी उपयोगमा ल्याउँने		
खेती गरिएको जमिन हेक्टरमा	१४२२०००	७२०००	१०४८.३९ (कृषि शाखा गा.पा.)	सिँचाइ सुविधा वृद्धि गरी बढी उपयोगमा ल्याउँने	कृषि शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न

						बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
विभिन्न कारणले हाल खेती नगरी बाँझो राखिएको जमिन घटाउँने	६१ प्रतिशत	२४९३४ हेक्टर	२९५.७ (कृषि शाखा गा.पा.)	खेती गर्न किसानलाई उत्प्रेरित गर्ने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
खेती गर्ने किसान परिवार सङ्ख्या	२७,००,०००	३,०२,०००	४८१६ (कृषि शाखा गा.पा.)	व्यावसायिक कृषि गर्न सहयोग गर्ने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
उत्पादन/बिक्री	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याइँका आधार**	**पूर्वानुमान**
वार्षिक खाद्यान्न उत्पादन मे.टन	१,११,५०,९९४ मे.टन सन २०२३	२५,१०,०००	७००० (कृषि शाखा गा.पा.)	७५०० पुर्‍याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ताजा तरकारी उत्पादक कृषक सङ्ख्या	१२ देखि १६ लाख	६०,००० देखि ९०,०००	२६० (कृषि शाखा गा.पा.)	३०० पुर्‍याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक ताजा तरकारी उत्पादन मे.टन	४५,५७,५३०	११०,००० देखि १५०,०००	१७०० (कृषि शाखा गा.पा.)	१८०० पुर्‍याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
आलु उत्पादक कृषक सङ्ख्या	१८,२०,०००	१,५०,०००	५०० (कृषि शाखा गा.पा.)	५५० पुर्‍याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न

						बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक आलु उत्पादन मे.टन	३४,१०,८३०	१,४०,०००	१५० (कृषि शाखा गा.पा.)	२०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
फलफुल उत्पादक कृषक सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	करिब ९०,०००	३३८२ (कृषि शाखा गा.पा.)	३४०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक फलफुल उत्पादन मे.टन	१४९८६६०	५५ देखि ६५ हजार टन	१२०० (कृषि शाखा गा.पा.)	१३०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
मसला बाली (अदुवा, बेसार, लशुन) उत्पादक कृषक सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	करिब १०००००	७०० (कृषि शाखा गा.पा.)	७५० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
(अदुवा, बेसार, लशुन) उत्पादन मे.टन	९४८००	अनुमानित ४०००० टन	२५०० (कृषि शाखा गा.पा.)	२६०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ख.पशुपक्षी						
व्यावसायिक गाई भैंसी पालक किसान सङ्ख्या	२०,००,०००	१५०,०००	२१ (पशु शाखा, गा.पा)	३० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न

					पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
गाई भैंसीको सङ्ख्या	१,२५,००,०००	७९५,०००	८४७० (पशु शाखा, गा.पा)	९५०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक दुध उत्पादन (लिटर)	२,६१,३८,४३,०००	१८,४३,००,०००	४,८०,००० (पशु शाखा, गा.पा)	५,५०,००० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
व्यावसायिक बाख्रापालन फर्म	२३५००००	२०००००	४२ (पशु शाखा, गा.पा)	५६ पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
व्यावसायिक रूपमा पालिएका खसी बाखा तथा भेडाको सङ्ख्या	१,४५,४१,२४४	३८०,००० अनुमानित	२८६१० (पशु शाखा, गा.पा)	३५००० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
व्यावसायिक हाँस, कुखुरा पालन फर्म	१७,९९,०००	१४०,००० अनुमानित	१५ (पशु शाखा, गा.पा)	२१ पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
कुखुरा र अन्य जातका पशुपक्षीको सङ्ख्या	६,६५,३१,२४९	३०,००,०००	३७००० (पशु शाखा, गा.पा)	४२,००० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

व्यावसायिक बङ्गुर पालक कृषक फर्म	४७७९८४	३०,०००	९(पशु शाखा, गा.पा)	१२ पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
बङ्गुरको सङ्ख्या	१३,५७,०००	७०,००० देखि १,२०,०००	५०२ (पशु शाखा, गा.पा)	६५० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक मासु उत्पादन मे.टन मा	५,५०,०००	२१०००	२०५ (पशु शाखा, गा.पा)	३०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक अण्डा उत्पादन (गोटामा)	१६० करोड गोटा	८ करोड	४५००० (पशु शाखा, गा.पा)	५५,००० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमन प्रतिवेदन र पशु सेवा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ग. सिँचाइ						
जम्मा खेती गरिएको सिञ्चित क्षेत्रफल -हेक्टर	१,२०,९२,६६६	६८६४० हेक्टर	३९० हेक्टर	४२५ हेक्टर पुऱ्याउँने	कृषि शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
(पूर्ण सिञ्चित) १२ महिना सिँचाइ हुने प्रतिशत	३० देखि ३५	३८३३८ हेक्टर	२९० हेक्टर	३५० हेक्टर हेक्टर पुऱ्याउँने	कृषि शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

आंशिक सिञ्चित प्रतिशत	२० देखि २५ प्रतिशत	३०३०२ हेक्टर	१०० हेक्टर	५० हेक्टरमा झार्ने	कृषि शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
खेती गरिएको मध्ये आकाशे पानीबाट सिञ्चित प्रतिशत	४० देखि ५० प्रतिशत	६८.५ प्रतिशत	७० प्रतिशत	६० प्रतिशतमा झार्ने	कृषि शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
घ. उद्योग तथा वाणिज्य						
उद्यागे, वाणिज्य तथा व्यावसायिक संस्थाहरुको सङ्ख्या)	३,८०,०००	१७५५	३३२ (उद्यम विकास शाखा, गा.पा.)	सानाउद्यम ५० थप गरी ४०० पुऱ्याउँने	उद्यम शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
उद्यम व्यवसायबाट सिर्जना भएको रोजगारी -प्रत्यक्ष्य तथा अप्रत्यक्ष्य	५५,००,०००	२०,००० अनुमानित	४०२ (उद्यम विकास शाखा, गा.पा.)	६०० पुऱ्याउँने	उद्यम शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
विभिन्न उत्पादनको सङ्कलन केन्द्रको सङ्ख्या	१६०० देखि २३००	२३० देखि ३४०	७ (उद्यम विकास शाखा, गा.पा.)	१३ वटा पुऱ्याउँने	उद्यम शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ङ. पर्यटन						
सालाना आउँने पर्यटक सङ्ख्या	१२ लाख	६५००० देखि १,०५,०००	४०० (रोजगार शाखा, गा.पा.)	५००० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

पर्यटन व्यवसायी सङ्ख्या	१४२२३३	१२०० देखि १८०००	१ (रोजगार शाखा, गा.पा.)	५ पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
पर्यटन क्षेत्रले प्रदान गरेको रोजगारी सङ्ख्या	३,९०,०००	४० देखि ५० हजार	४ (रोजगार शाखा, गा.पा.)	१० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
च. सहकारी						
जम्मा सहकारी सङ्ख्या	३२९६५	१९६७	१५ (१० सक्रिय म.वा.वा. शाखा)	१० को सवलीकरण गर्ने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	
सहकारीमा आबद्ध भएको जनसङ्ख्या	१,०९,०५,१९२	४,०४,०००	२७४५ (म.वा.वा.शाखा)	३००० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	
ऋण लगानी रु	९३० अरब	७.९२ करोड	२७४५५८३५ (म.वा.वा.शाखा)	सदुपयोगका लागि अनुगमन	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	
बचत रु	११२५ अरब	८.८६ करोड	१११४२५०२० (म.वा.वा.शाखा)	बचत सुरक्षाका लागि अनुगमन गर्ने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	
शेयर लगानी रु	९४.७२ अरब	१.८ अरब	१०४२४१७९ (म.वा.वा.शाखा)	शेयर सुरक्षाका लागि अनुगमन गने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	
छ. श्रम तथा रोजगारी						
आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये जम्मा राजेगार जनसङ्ख्या	२,३९,५८,८६८ मध्ये १,०२,७०,४४७	९५८६४३ मध्ये ६१८४८७	१७०४२ मध्ये कृषि र गैह्र कृषि गरी १३७७४(राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	सक्रियताको सङ्ख्या १४३०० पुऱ्याउँने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसङ्ख्यामध्ये जम्मा बेरोजगार तथा आर्थिक गतिविधिमा निष्क्रिय बसेकाको सङ्ख्या	अनुमानित ९,००,०००	५०,०००	३२६८ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	२००० मा झार्ने	सर्भे तथा अनुगमा प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
भारत लगायतका वैदेशिक रोजगारीमा जानेको सङ्ख्या	७० देखि ८० लाख अनुमानित	१,७०,००० देखि २, ००,००० अनुमानित	२०२७ (SAMI)	स्वदेशमै अवसर दिई कम्तीमा २५ जना फिर्ता भएको हुँने	SAMI को रेकर्ड	
वैदेशिक रोजगारीबाट सालाना आउँने विप्रेषण रु	१७ खरब २० अरब	३५ देखि ४५ अरब	५३,५१,००,०००(SAMI)	पुनरः उत्पादनमा ५१ लाख उपयोग भएको	SAMI को रेकर्ड	
विप्रेषण पाउने परिवार सङ्ख्या	५१,२०,०००	९०,००० देखि १,२०,०००	२०२७ (SAMI)	उत्पादनमुखी कार्यमा कम्तीमा ५० जनाले लगानी गरेको अवस्था	SAMI को रेकर्ड	

२. सामाजिक विकास							
नतिजा तहहरु	गन्तव्यका सूचकहरु	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६ सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याईंका आधार**	**पूर्वानुमान**
प्रभाव	हालको साक्षरता दरमा वृद्धि	७६.३ प्रतिशत	७६.६ प्रतिशत	७७.७० (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	७९ प्रतिशत पुऱ्याउँने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	
	शिशु मृत्यु जना (१००० मा)	२८ जना	२९	० -गा.पा. स्वास्थ्य शाखा)	शून्यमै कायम राख्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	
	बाल मृत्युदर (१००० मा)	३३ जना	५८	० (गा.पा. स्वास्थ्य शाखा)	शून्यमै कायम राख्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	
	मातृ मृत्युदर (प्रति लाखमा)	१५१ जना	१७२	० (गा.पा. स्वास्थ्य शाखा)	शून्यमै कायम राख्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	
	प्रारम्भिक बालविकास कुल भर्नादर	८८ प्रतिशत	७७.८ प्रतिशत	९०.५	९५	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

	प्रारम्भिक बालविकास खुद भर्नादर वृद्धि	७० प्रतिशत	६८ प्रतिशत	९२.८	९८.५	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	आधारमूत तहको कुल भर्नादर वृद्धि	१२४.८ प्रतिशत	१२५.७ प्रतिशत	१०४	१०३	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	आधारमूत तहको खुद भर्नादर वृद्धि	९४.१ प्रतिशत	९४.४ प्रतिशत	९७.१	९९	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	माध्यमिक तहको कुल भर्नादर वृद्धि	८९.९० प्रतिशत	८२ देखि ८५ प्रतिशत	८८	९०	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	माध्यमिक तहको खुद भर्नादर वृद्धि	६२.६३ प्रतिशत	४० देखि ४२ प्रतिशत	४७	५०	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
	घरमै प्रसूती हुनेको सङ्ख्या	२१ प्रतिशत	२४ प्रतिशत			स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

सुरक्षित तथा शुद्ध खानेपानीमा पहुँच पुगेका परिवार सङ्ख्या	९६.८५ प्रतिशत	२५०००	४८३५ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	५१३९ परिवारमा पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
हिंसामा परेका महिलार बालबालिकाको सङ्ख्या	२३.४ प्रतिशत	६ देखि ८ प्रतिशत	६ (न्यायिक शाखा गा.पा)	शून्यमा झार्ने	न्यायिक शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
बाल विवाहको अवस्था (१८ वर्ष मुनिको)	३५.१ प्रतिशत	५५ देखि ६० प्रतिशत	७३ (गा.पा.)	५० प्रतिशतमा कमी भएको हुँनेछ ।	न्यायिक शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
नतिजा सूचक	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६ सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याइँका आधार**	**पूर्वानुमान**
क. शिक्षा						
क्याम्पस			१ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	आधुनिकीकरण गर्ने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	
प्रारम्भिक वाल विकास			४० (गा.पा. शिक्षा शाखा)	आधुनिकीकरण गने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	
आधारभूत तहका विद्यालयहरु			२९ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	आधुनिकीकरण गने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	
माध्यमिक तहका विद्यालयहरु			९ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	आधुनिकीकरण गने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	तर्जुमा भएका योजना कार्यान्वयन गर्न बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ख. स्वास्थ्य तथा पोषण						
अस्पताल सञ्चालन सङ्ख्या	७३७	३७	छैन (गा.पा.स्वास्थ्य शाखा)	एउटा निर्माण गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

स्वास्थ्य चौकीको सङ्ख्या	३७८८	३३२	३ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	स्रोत साधनले सवलीकरण गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	७५८२	८१७	३ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	स्रोत साधनले सवलीकरण गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
गाउँघर क्लिनिकको सङ्ख्या	उपलब्ध नभएको	उपलब्ध नभएको	२४ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	स्रोत साधनले सवलीकरण गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
खोप केन्द्रको सङ्ख्या	१६९५०	८५०	२२ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	स्रोत साधनले सवलीकरण गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
बर्थिङ्ग सेन्टरको सङ्ख्या	२८८४	३५९	५ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	स्रोत साधनले सवलीकरण गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
सबैमा गरी स्वास्थ्य कर्मचारी सङ्ख्या	४०,९५२	३५०० देखि ४५००	३८ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	सबैको क्षमता विकास गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरुको सङ्ख्या	५१४२३	५००० देखि ५५००	३६ (गा.पा. शिक्षा शाखा)	सबैको क्षमता विकास गर्ने	स्वास्थ्य शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ग. खानेपानी तथा सरसफाइ						
आधारभूत खानेपानी (पाइप/धाराको पानीमा) पहुँचको परिवार सङ्ख्या	३७,९४,८६१	२,९३,०८४	४८३५ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	५१३९ मा पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
परम्रागत पँधेराको पानीमा भर पर्ने परिवार सङ्ख्या	२६२०४४	४८६८९	१९९ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने		बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
इनार तथा कुवाको पानीमा भर पर्ने परिवार सङ्ख्या	३.६ प्रतिशत	१६८६४	७७ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	सबैको पाइपको पानीमा पहुँच वृद्धि गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
मूल तथा खोलाको पानमिा भर पर्ने परिवार सङ्ख्या	४.३ प्रतिशत	४३९२	२५ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
टुवेल तथा ह्यान्ड पम्प	१९८२१८०	१४६५	० (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमामा कायम गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
सार्वजनिक शौचालय सङ्ख्या	३२२८१	१५० देखि ३०० (१२८७ परिवार समेत भरपर्ने)	३ (गा.पां)	राम्रोसँग सञ्चालनमा ल्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
फोहोरमैला फ्याँक्ने स्थानको सङ्ख्या	५ वटा व्यवस्थित र ४० वटा खुल्ला	अद्यावधिक नभएको	नभएको	एउटा डम्पिङ साइटको व्यवस्था गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

फ्लस भएको सेफ्टी ट्याङ्की सहितको शौचालय प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	४३,०१,४९०	२२८३७५	४७५२ (गा.पा.	४९०० पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
खाल्टे चौचालय भएका परिवार सङ्ख्या	२०,०५,४८०	१२६७७९	८९३ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
कुनै प्रकारको शौचालय नभएको परिवार सङ्ख्या	३०१,४९०	९५९६	३५ (गा.पां)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
घ. युवा तथा खेलकुद						
खेल मैदानको सङ्ख्या	२७००० माथि	करिब १६०० वटा	???	८ खेलमैदान र एक कभर्डहल निर्माण गर्ने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
वार्षिक रूपमा हुने गरेका खेलकुद प्रतियोगिताको सङ्ख्या	करिब ११०० माथि	करिब ३५० माथि	???	बार्षिक ३ वटा प्रतियोगिता गर्ने	शिक्षा शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ङ. कला तथा संस्कृति						
ऐतिहासिक,धार्मिक तथा सांस्कृतिक धरोहरहरु र पर्यटकीय स्थलको सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	१२ (गा.पा)	संरक्षण गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
च. लक्षित समूह विकास						
अपाङ्गता भै परिचयपत्र पाउने सङ्ख्या	६,५०,००० मध्ये करिब २,००,०००	३९,००० देखि ४२,०००	३१८ (म.वा.वा. शाखा	बाँकी भएकालाई दिने	सामाजिक विकास शाखाको रेकर्ड	
अल्प संख्यक परिवार सङ्ख्या	जनसङ्ख्याको ६.४ प्रतिशत	६०,०००		यस्ता परिवारको लागि रोजगारमूलक तालिक दिई कम्तीमा ५० परिवार रोजगार भएका हुँने	सामाजिक विकास शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
विपन्न परिवार सङ्ख्या	११,८२,३३१	१०००००			सामाजिक विकास शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
दलितको परिवार सङ्ख्या	७,८०,००० देखि ९,७५,०००	१०००००			सामाजिक विकास शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

३. सहरी विकास तथा पूर्वाधार						
नतिजा सूचक	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६ सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याइँका आधार**	**पूर्वानुमान**
क. सडक र पुल						
कालो पत्रे सडक कि.मि थप भएको हुँने छ।	१९,१६३ कि.मि	९०	३.२ (प्रा.शाखा गा.पा.)	५० कि.मि थप	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
सडक स्तरोन्नति				३०० कि.मि	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ग्रावेल सडक कि.मि.	८२०४	२०९	० (प्रा.शाखा गा.पा.)	०	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	
धुले तथा कच्ची सडक कि.मि.	८७६५	३००२	७० (प्रा.शाखा गा.पा.)	८५ कि.मि. थप	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
पक्की पुलको सङ्ख्या	३२१७	१८०सम्म	३ (प्रा.शाखा गा.पा.)	५ वटा थप हुँने	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
कलभर्ट निर्माण	उपलब्ध नभएको	४०००सम्म	३ (प्रा.शाखा गा.पा.)	१३ वटा थप हुँने	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
झोलुङ्गे पुलको सङ्ख्या	१०५०८	१०२१ माथि	८ (प्रा.शाखा गा.पा.)	३ वटा थप हुँने	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
ट्रस पुल	उपलब्ध नभएको	२५सम्म	० (प्रा.शाखा गा.पा.)	०	प्राविधिक शाखाको रेकर्ड	
ख. ऊर्जा र संचार						
विद्युत्मा पहुँच पुगेको परिवार जो बत्तीका लागि बिजुली बाल्ने परिवार सङ्ख्या	९६.०७	१,८१,६७६	५००९ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	६१३९ मा पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
बत्तीका लागि वैकल्पिक ऊर्जा प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	६.६ प्रतिशत	१७५३०६	१ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	
बत्तीका लागि मट्टितेल प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	३९,९६५ अनुमानित	१७७५	४४ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	
बिजुलीको पहुँच नपुगेका परिवार सङ्ख्या	५,३२,६६७	१,८४,३६१	१३० (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	

खाना पकाउँन बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	३३,३०० (०.५ प्रतिशत)	३६६	३ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	२५० पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	
खाना पकाउँन एल.पी. ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	२९,४९,०००(४४.३ प्रतिशत)	६१८६०	३६३ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	५०० पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	
खाना पकाउँन दाउरा प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	३३,९९,००० (५१ प्रतिशत)	३००,८८०	४७५६ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	४३५६ मा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	
खाना पकाउँन वैकल्पिक ऊर्जा प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	७९,९०० (१.२ प्रतिशत)	१४६४	१२ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	०	अनुगमन प्रतिवेदन	
खाना पकाउँन मट्टीतेल वा गुँइठा जस्तो ऊर्जा प्रयोग गर्ने परिवार सङ्ख्या	१,९६,३०० (२.९५ प्रतिशत)	१४६६	४ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	शून्यमा झार्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	
टि.भि मा पहुँच भएका परिवार सङ्ख्या	७२ प्रतिशत	६४४००	१५८० (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	२५०० पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	
मोबाइलमा पहुँच पुगेको जनसङ्ख्या	९३ प्रतिशत	१४,००,०००	७९७१ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	१०००० पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	
इन्टरनेट प्रयोग गर्ने जनसङ्ख्या	६९.२ प्रतिशत	३,५०,०००	१०७५ (राष्ट्रिय जनगणना २०७८)	३००० पुऱ्याउँने	अनुगमन प्रतिवेदन	
ग.भवन तथा आवास						
आफ्नै भवन भएका वडा कार्यालय	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	४ (गा.पा.)	७ वटा पुऱ्याउँने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
सामुदायिक भवनको सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको		३ वटा थप गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

४. वन तथा वातावरण र विपद् व्यवस्थापन						
प्रभाव	• विपद् सम्बोधन भएको अवस्था • जलवायु परिवर्तनको असर न्यूनीकरणका लागि प्रतिकार्यहरु भएका					
असर	• खाली तथा पर्ती जमिनमा वृक्षरोपण गरी व्यवस्थित वनले ओगटेको क्षेफलमा वृद्धि भएको • जोखिम क्षेत्रका नदी, खहरे तथा पहिरोहरु नियन्त्रण भएका • महामारी विरुद्ध लड्ने तयारी भएको अवस्था • विपद् कोषको व्यवस्था भएको • खाली क्षेत्रको व्यवस्था भएको					
नतिजा सूचक	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६ सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याइँका आधार**	**पूर्वानुमान**
क) विपद् व्यवस्थापन						
खर तथा परालले छाएको घर भएका परिवार सङ्ख्या	५४,२३,२९७	२३६८३	१०० (पालिका)	शून्यमा झार्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
एम्बुलेन्सको सङ्ख्या	७३५	बढीमा १२०	३ (पालिका)	६ वटा थप गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
दमकलको सङ्ख्या	१००भन्दा बढी	बढीमा ८	० (पालिका)	एउटा खरिद गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
विपद् व्यवस्थापन गाउँ तथा वडा समितिको सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	नबनेको (पालिका)	बनाउँने	पालिकाको रेकर्ड	
विपद्कालागि सुरक्षित स्थान तोकिएको स्थानको सङ्ख्या	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	सबै विद्यालयहरुमा (पालिका)	प्रचार प्रसार गर्ने	पलिकाको रेकर्ड	
विपद् व्यवस्थापन पूर्व तयारी योजना सालाना बन्ने गरेको नगरेको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	बनेको (पालिका)	प्रभावकारी कार्यान्वयनमा ल्याउँने	पलिकाको रेकर्ड	
विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना रु.	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क	छैन तर विपद्का लागि बजेट व्यवस्था हुँने (पालिका)	विपद्को समय खाँचो नहुँने	पलिकाको रेकर्ड	

	उपलब्ध नभएको	उपलब्ध नभएको				
ख. वन तथा वातावरण						
जम्मा सामुदायिक वनको सङ्ख्या	२२,५१९	२५७९	७१ (पालिका)	संरक्षणमा जोड दिने	अनुगमन प्रतिवेदन	
सामुदायिक वनको क्षेत्रफल	२३,१२,५४५	४,४५,४२५ हेक्टर	६५३२.५० हेक्टर (पालिका)	चरिचराउ नियन्त्रण र हैसियत सुधार भएको अवस्था	अनुगमन प्रतिवेदन	
सामुदायिक वनका उपभोक्ता घर सङ्ख्या	३०,८८,२५९	३,५०,०००सम्म	७२८३ जना (पालिका)	सुरक्षित देहनका लागि सचेतना प्रदान गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	
विगत वर्षदेखि पानीका मुहानहरु सुक्ने कम	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	अद्यावधिक भएको तथ्याङ्क उपलब्ध नभएको	सुक्ने कम बढ्दो छ। (पालिका)	रिचार्ज पोखरीहरु १०० र मुहान संरक्षण ५० गर्ने	अनुगमन प्रतिवेदन	

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह तथा सुशासन						
प्रभाव		योजनाको अन्त्यसम्ममा सेवाग्राहीले पालिकाका सेवाहरु पारदर्शी र सुशासन सहितको भएको महसुस गरेका अवस्था हुने छ ।				
असर		• जन सरोकारका सेवाहरु शीघ्र र चुस्त ढंगबाट प्रवाह भएको अवस्था • खास गरी कृषि पशु सम्बन्धी सेवाहरु, खानेपानी मर्मत सेवा र विद्युत् जडान तथा मर्मत सेवाहरु घरदैलोमा नै उपलब्ध भएका हुने छन् ।				
नतिजा सूचक	**नेपाल**	**कर्णाली प्रदेश**	**आधार वर्ष २०८२/८३ को अवस्था**	**२०८५/२०८६सम्मको लक्ष्य**	**पुष्ट्याइँका आधार**	**पूर्वानुमान**
क. संस्थागत क्षमता विकास						
आफ्नै वडा भवन सङ्ख्या	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	४ वटा	३ वटा निर्माणाधीन सम्पन्न गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
हालसम्म तयार भएका नीति, नियम तथा कामुनहरु	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने		आवश्यकता बमोजिम तर्जुमा गर्ने जाने	पालिकाको रेकर्ड	
ख. सुशासन						
लेखा परीक्षण तथा पालिकाको आयव्यय विवरण वेवसाइटमा समावेश गरी स्रोत साधनको परिचालन पारदर्शी पार्ने कार्य भए नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	भएको	नियमित रूपमा गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
भू-उपयोग योजना तयार भएको वा नभएको	राष्ट्रिय भू उपयोग एन तयार भएको	.... बढी भू उपयोग योजना तयार भएका	छैन	तयार गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
हालको बेरुजु रु	७ खर्ब ३३ अरब	४ खर्ब १२ करोड	२४,७४,७२,०००	५० प्रतिशत कम गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	
राजस्व सुधार कार्ययोजना तयार भएको वा नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	बनेको २०८३ मा	उपयोग गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	
सूचना प्रणालीमा आधारित करदाताहरुको लगत तयारी भए नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	छैन	तयार गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
सूचना प्राविधिको उपयोग जस्तैः सफ्टवयर, एसएमएस, इमेल, इन्टरनेट,	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	भएको	निरन्तरता दिने	पालिकाको रेकर्ड	

टेलिफोन आदि प्रभावकारिता भए नभएको						
नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणालीको स्थापना भएको वा नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	नभएको	स्थापना गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको स्थापना भएको वा नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	नभएको	स्थापना गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
सार्वजनिक सुनुवाइ र सार्वजनिक परीक्षण कार्यक्रम संचलन वर्ष/पटक	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	भएको	निरन्तरता दिने	पालिकाको रेकर्ड	
सबै सार्वजनिक संस्थामा सार्वजनिक सेवा बडापत्र र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था भए नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	भएको	निरन्तरता दिने	पालिकाको रेकर्ड	
कानुनले गोप्य राख्ने भनेका बाहेक सबै विषयका आर्थिक तथा भौतिक प्रगति, खर्च विवरण सार्वजानिकीकरण गरेको अवस्था रहे नरहेको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	रहेको	निरन्तरता दिने	पालिकाको रेकर्ड	
कृषि बजार सूचना प्रणालीको स्थापना भएको वा नभएको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	नभएको	स्थापना गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था
आपत्कालीन कार्य सञ्चालनका लागि सूचना प्रवाहका लागि हटलाइनको व्यवस्था अर्थात् हेलो सरकार रहे नरहेको	संघसँग तुलना नहुँने	प्रदेशसँग तुलना नहुँने	नभएको	व्यवस्था गर्न पहल गर्ने	पालिकाको रेकर्ड	बजेट उपलब्ध भएको अवस्था

जोखिम व्यवस्थापन

यो योजना कार्यान्वयनमा रु. ५४२३२२५२२० को बजेट अनुमान छ । यसमध्ये पनि संघ र प्रदेशसँग माग गर्न प्रक्षेपण गरिएको रु १,७३,४२,५३००० यो अनुमान परिपूर्ति गर्न नसक्दा योजनाका लक्ष्य पूरा हुन नसक्ने जोखिम रहन्छ । योजनामामा जोखिम न्यूनीकरणका लागि तलका केही उपाय अवलम्बन गर्न सकिने सम्भावना रहन्छ,

- यो बजेट प्रक्षेपण सामान्य अनुमानका आधारमा गरिएको हुँदा कार्यान्वयनका समयमा विस्तृत अध्ययन गर्दा घट बढ दुवै हुन सक्ने हुँदा कम लागतमा बढी उपलब्धि हुने गरी योजनाका गतिविधिलाई अगाडि बढाउन सकिन्छ ।
- संघ र प्रदेश सरकारसँग अपेक्षा गरिएका योजना कार्यान्वयन हुन सके पालिकालाई धेरै राहत हुने ।
- सम्भव भएका योजनामा जनतासँगको लागत सहभागीता बढाइ खर्च कम गर्न सकिन्छ ।
- कर तथा गैरकर राजस्वको दायरा बढाइ आम्दानी बढाउन सकिन्छ र यसका लागि पालिकाको राजस्व सुधार योज्ना तयार गर्नुपर्ने हुन्छ ।
- योजनाका आधारमा संघ र प्रदेशबाट विशेष अनुदान वृद्धिका लागि पहल गर्न सकिन्छ ।
- निजी क्षेत्रसँग सहकार्य बढाउन सकिन्छ ।
- सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह, स्थानीय स्तरमा कार्यरत संघ संस्था तथा इच्छुक दातृनिकायसँग सहकार्य बढाउन सकिन्छ ।

अनुसूची

अनुसूची १ : संघ, प्रदेश तथा अन्य संघ संस्थाको सहकार्यमा सञ्चालन गरिने योजना

१ आर्थिक विकास

संघ र प्रदेशसँग माग गरिने योजनाहरु										
सि.नं.	**योजना तथा कार्यक्रमको नाम**	**कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान**	**अव आवश्यक एकाइ (नाप)**	**आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)**	**आ.व. २०८३/८४**	**आ.व. २०८४/८५**	**आ.व. २०८५/८६**	**जम्मा ३ वर्षको बजेट रु**	**खर्च स्रोत**	**दि.बि.ल.नं**
१	**कृषि**									
१.१	दमाचौर बजारमा कोल्ड स्टोर निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		
	बजेट	**रु**			०	०	३००००००	३००००००	प्रदेश सरकार	
१.२	कोल्ड स्टोर भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	१	१	२		
	बजेट	**रु**			०	५००००००	५००००००	१०००००००	संघ तथा प्रदेश	
	जम्मा बजेट कृषि	**रु**			**०**	**५००००००**	**८००००००**	**१३००००००**		
२	**पशुपन्छी**									
२.१	पशुपन्छी वधशाला निर्माण अनुदान	वडा नं. ६	घरधुरी	५	१	२	२	५		
	बजेट	**रु**			४००००	८००००	८००००	२०००००	संघ र प्रदेश	
२.२	डेरी पसल प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, ४ र ६	घरधुरी	३	१	१	१	३		
	बजेट	**रु**			१५००००	१५००००	१५००००	४५००००	संघ र प्रदेश	
२.३	पशु अस्पताल निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		
	बजेट	**रु**			०	०	३००००००	३००००००	संघ, प्रदेश	
	जम्मा बजेट पशुपन्छी	**रु**			**१९००००**	**२३००००**	**३०२३००००**	**३०६५००००**		
३	**पर्यटन**									
३.१	चमेरागुफा संरचना निर्माण	वडा नं. २	पटक	१	०	०	१	१		
	बजेट	**रु**			०	०	१००००००	१००००००	प्रदेश	
३.२	पाथीभरा पार्क निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		

	बजेट	**रु**			५०००००	०	०	५०००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट पर्यटन	**रु**			५०००००	०	१०००००००	१५००००००		
	जम्मा संघ र प्रदेश				५१९००००	२३००००	४०२३००००	४५६५००००		

२. सामाजिक विकास

संघ र प्रदेशसँग माग गरिने योजनाहरु										
सि.नं.	**योजना तथा कार्यक्रमको नाम**	**कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान**	**अव आवश्यक एकाइ (नाप)**	**आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)**	**आ.व. २०८३/८४**	**आ.व. २०८४/८५**	**आ.व. २०८५/८६**	**जम्मा ३ वर्षको बजेट रु**	**खर्च स्रोत**	**दि.बि.ल.नं**
१	**स्वास्थ्य**									
१.१	पालिकास्तरीय आधारभूत अस्पताल निर्माण	वडा नं. ५, लेखपोखरा	वटा	१	सुरु	चालु	सम्पन्न	सम्पन्न		
	बजेट	**रु**			५००००००	७००००००	१५०००००००	२७०००००००	संघ	
१.२	वर्थिङ सेन्टर निर्माण	वडा नं. ३ र ७	वटा	२	०	१	१	२		
	बजेट	**रु**			०	५०००००	५०००००	१०००००००	संघ र प्रदेश	
१.३	एम्बुलेन्स सेवा	वडा नं. २, ३, ४, ५, ६ र ७	वटा	६	२	२	२	६		
	बजेट	**रु**			७०००००	७०००००	७०००००	२१००००००	संघ र प्रदेश	
१.४	मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण	वडा नं. ३, ४ र ७	वटा	४	१	१	२	४		
	बजेट	**रु**			१०००००००	१०००००००	२०००००००	४०००००००	संघ र प्रदेश	
१.५	स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिम व्यवस्थापन (SBA, USG, MA)	वडा नं. १, २, ३, ५ र ७	जना	६	०	०	६	६		
	बजेट	**रु**			०	०	१२००००	१२००००	संघ र प्रदेश	
१.६	स्वयम् सेविकाहरुलाई आधारभूत र पुन:ताजगी तालिमको व्यवस्था	सबै वडा	जना	३६	०	१८	१८	३६		
	बजेट	**रु**			०	९००००	९००००	१८००००	संघ र प्रदेश	

	जम्मा बजेट स्वास्थ्य	**रु**			६७००००००	९२०९००००	१८२२१००००	३४१३०००००		
२	**खानेपानी तथा सरसफाइ**									
	वडा नं. १ का खानेपानी योजनाहरु									
२.१	विभिन्न ३ खानेपानी योजना ५००० मिटर निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	३	१	१	१	३		
	बजेट	**रु**			१००००००००	१००००००००	१००००००००	३००००००००	प्रदेश	
२.२	दमाचौर लिफ्ट खानेपानी (३५०० मिटर) निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		
	बजेट	**रु**			०	०	३००००००००	३००००००००	संघ	
२.३	दुदिलेगैरी खानेपानी (९ कि.मि) मर्मत योजना	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		
	बजेट	**रु**			१००००००००	०	०	१००००००००	प्रदेश	
	वडा नं. २ का खानेपानी योजनाहरु									
२.४	विभिन्न स्थानमा ५ वटा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २,	सङ्ख्या	५	१	२	२	५		
	बजेट	**रु**			१३००००००	२७००००००	२८००००००	६८००००००	संघ र प्रदेश	
२.५	पाङ्ग्रेखोला दमाचौर खानेपानी मर्मत	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	०	०	१	१		
	बजेट	रु			०	०	५००००००	५००००००	संघ	
	वडा नं. ४ का खानेपानी योजनाहरु									
२.६	झखानी, आकाशी, खोलागाउँ लिफ्ट खानेपानी	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		
	बजेट	रु			३००००००००	०	०	३००००००००	संघ र प्रदेश	
२.७	विभिन्न खानेपानी योजना	वडा नं. ४	सङ्ख्या	७	२	२	३	७		
	बजेट	रु			११००००००	११००००००	१६५०००००	३८५०००००	संघ र प्रदेश	
	वडा नं. ६ का खानेपानी योजनाहरु									

२.८	ढोरासिम छायाक्षेत्र लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		
	बजेट	रु			१००००००००	०	०	१००००००००	संघ र प्रदेश	
२.९	विभिन्न ८ वटा खानेपानी योजना	वडा नं. ७	सङ्ख्या	८	२	३	३	८		
	बजेट	रु			३००००००००	५२५००००००	५२५००००००	१३५००००००	संघ र प्रदेश	
२.१०	गोपि पधैँरा लामपाटा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ६ र ७	सङ्ख्या	१	०	१	०	१		
	बजेट	रु			०	१००००००००	०	१००००००००	संघ	
२.११	विभिन्न ४ लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ७	सङ्ख्या	४	१	१	२	४		
	बजेट	रु			३००००००००	१००००००००	२००००००००	६००००००००	संघ र प्रदेश	
२.१२	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तालिम	सबै वडा	सहभागी सङ्ख्या	१५०	५०	५०	५०	१५०		
	बजेट	रु			५०००००	५०००००	५०००००	१५०००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट खानेपानी तथा सरसफाइ	**रु.**			१४४५०००००	१२१००००००	१६२५०००००	४२८००००००		
	जम्मा सामाजिक विकास रु				२११५०००००	२१३०९००००	३४४७१००००	७६९३०००००		

३. पूर्वाधार विकास

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वियन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/०८४	आ.व. २०८४/०८५	आ.व. २०८५/०८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु.	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं.
१	**सडक**									
१.१	विभिन्न वडाका सडक कालोपत्रे गर्ने (**विस्तृत अनुसूची २ मा**)		कि.मि.	९५	३०	३५	३०	९५		
	बजेट	रु			५७०००००००	६७०००००००	५७०००००००	१८१००००००००	संघमा १० करोड	

४. वन वातावरण तथा विपद्

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वियन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आ.व. २०८३/८४	आ.व. २०८४/८५	आ.व. २०८५/८६	जम्मा ३ वर्षको बजेट रु	खर्च स्रोत	दि.बि.ल.नं
१	**विपद् व्यवस्थापन**									
१.१	भू-संरक्षण, पहिरो तथा नदी कटान नियन्त्रण योजना	पालिकाभरि	कि.मि.	१००	३३	३३	३४	१००		
	बजेट	रु			१६५०००००००	१६५०००००००	१७००००००००	५००००००००	संघ गौरवको योजना	
१.२	प्रत्येक वडामा विपद् व्यवस्थापन सामग्री व्यवस्थापन	पालिकास्तरीय	पटक	१	१	१	१	१		
	बजेट	रु			२००००००	२००००००	२००००००	६००००००	संघ	
१.३	डढेलो तथा अन्य आगलागी नियन्त्रणका लागि दमकल	पालिकास्तरीय	सङ्ख्या	१	१	०	०	१		

	बजेट	**रु**			१०००००००	०	०	१०००००००	संघ	
१.४	पालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना	सबै वडा	रु.	४००००००	१३०००००	१३०००००	१४०००००	४००००००	प्रदेश	
१.५	वन डढेलो रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रम	गाउँपालिका	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित		
	बजेट	**रु**			१००००००	१००००००	१००००००	३००००००	प्रदेश	
१.६	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य नमुना अभ्यास सञ्चालन	पालिकास्तरीय	पटक	१	१	०	०	१		
	बजेट	**रु**			१००००००	०	०	१००००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट विपद् व्यवस्थापन	**रु.**			**१८०३०००००**	**१६९३०००००**	**१७४४०००००**	**५२४००००००**		
२	**वन तथा वातावरण**									
२.१	जडीबुटी खेती प्रोत्साहन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४ र ५	सङ्ख्या	४	१	१	२	४		
	बजेट	**रु**			६०००००	६०००००	१३०००००	२५०००००	संघ	
२.२	पार्क, बगैंचा निर्माण	सबै वडा	सङ्ख्या	७	२	२	३	७		
	बजेट	**रु**			५०००००	५५००००	९५००००	२००००००	संघ	
२.३	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना तर्जुमा	पालिकास्तरीय	पटक	१	०	०	१	१		
	बजेट	**रु**			०	०	५००००००	५००००००	संघ	
२.४	नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत विद्युतीय चुलो वितरण	पालिकास्तरीय	वटा	१०००	३००	३००	४००	१०००		
	बजेट	**रु**			६०००००	६०००००	८०००००	२००००००	संघ	

२.५	सामुदायिक वनमा रिचार्ज पोखरी निर्माण	पालिकास्तरीय	वटा	१००	३३	३३	३४	१००		
	बजेट	**रु**			२६४००००	२६४००००	२७२००००	८००००००	संघ	
२.६	पानीको मुहान संरक्षण योजना	पालिकास्तरीय	वटा	५०	१५	१५	२०	५०		
	बजेट	**रु**			६०००००	६०००००	८०००००	२००००००	प्रदेश	
	जम्मा बजेट वन तथा वातावरण	**रु**			**४९४००००**	**४९९००००**	**११५७००००**	**२१५०००००**		

५. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

सि.नं.	**योजना तथा कार्यक्रमको नाम**	**कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान**	**अव आवश्यक एकाइ (नाप)**	**आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)**	**आ.व. २०८३/८४**	**आ.व. २०८४/८५**	**आ.व. २०८५/८६**	**जम्मा ३ वर्षको बजेट रु**	**खर्चको स्रोत**	**दि.बि.ल.नं.**
१	**संस्थागत विकास**									
१.१	प्रशासकीय भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	शुरु	चालु	सम्पन्न	१		
	बजेट	**रु**			१०००००००	१५००००००	१५००००००	४०००००००	संघ	
	जम्मा बजेट संस्थागत विकास	**रु**			**१०००००००**	**१५००००००**	**१५००००००**	**४०००००००**		

अनुसूची २ : समग्र योजना बैंक

१.आर्थिक विकास

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आवश्यक बजेट विनियोजन रु.	संघ, प्रदेश तथा अन्य कुनै संस्थामा पेश हुँने भए सोको नाम	प्राथमिकता नं.
१	**कृषि**						
१.१	सुन्तला नर्सरी स्थापना	वडा नं. १, २ र ५	वटा	३	४५०००००		२
१.२	सुन्तला बगैंचा विस्तार	वडा नं. १, २ र ५	वटा	१५	१५०००००		२
१.३	आलु भण्डारण घर/रस्टिक स्टोर निर्माण	वडा नं. २ र ५	वटा	२	२००००००		२
१.४	तरकारी क्षेत्र विस्तार कार्यक्रम	वडा नं. ३ र ४	रोपनी	६०	५०००००		१
१.५	बेमौसमी तरकारी बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. ४	रोपनी	२०	१००००००		२
१.६	कागती खेती प्रवर्द्धन	वडा नं. ४ र ७	रोपनी	२०	१००००००		२
१.७	मौरीपालन प्रवर्द्धन	वडा नं. १, २, ३, ४, ५ र ७	घार	२००	२००००००		१
१.८	चैते धान प्रवर्द्धन	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	३०	२५००००		३
१.९	मकै बिउ उत्पादन प्रवर्द्धन	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	१५	३०००००		२
१.१०	करेसाबारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १ र २	घरधुरी	१००	१५००००		२
१.११	उष्ण फलफुल प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	२५	२५००००		१
१.१२	चिस्यानकेन्द्र निर्माण	वडा नं. २	वटा	१	५००००००		२
१.१३	तरकारी सङ्कलन केन्द्र निर्माण	वडा नं. ४ र ५	वटा	२	१५०००००		२
१.१४	हाटबजार निर्माण	वडा नं. ६	वटा	१	२०००००		२
१.१५	च्याउ खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम (च्याउ घर)	वडा नं. ३, ६ र ७	के.जी.	१०००	६०००००		१
१.१६	अदुवा बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४ र ५	रोपनी	३०	५०००००		१
१.१७	किवी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. २	रोपनी	१५	१५०००००		१
१.१८	आकाशे पानी सङ्कलनको लागि प्लास्टिक पोखरी निर्माण	सबै वडा	वटा	७०	३५०००००		१
१.१९	पुष्प प्रवर्द्धन कार्यक्रम	सबै वडा	रोपनी	१५	२०००००		२
१.२०	कोल्ड स्टोर भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	५००००००००		४
१.२१	कृषि यन्त्र सहयोग कार्यक्रम	सबै वडा			३००००००००		१
१.२२	आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रम	सबै वडा			३००००००००		१
१.२३	ढैंचा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. ३, ६ र ७	रोपनी	१००	३०००००		१
१.२४	प्रमुख बालीहरु (धान, गहुँ, मकै, आलु, सुन्तला) को उत्पादकत्व निर्धारण	सबै वडा	सङ्ख्या	१५	२०००००		१

१.२५	रैथाने बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४, ५ र ७	िनयमित		३०००००		१
१.२६	उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३			१
१.२७	उत्पादन/प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३			१
१.२८	सुन्तला बगैंचा विस्तार कार्यक्रम	वडा नं. १	विरुवा	१००००			१
१.२९	फलफुलका विरुवा वितरण कार्यक्रम	वडा नं. १	विरुवा	१००००			१
१.३०	दमाचौर बजारमा कोल्ड स्टोर निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१
१.३१	५० प्रतिशत लगानीमा बिउ उत्पादन कार्यक्रम	वडा नं. १	टोल	८			२
१.३२	कृषकहरुलाई मिनिटेलर वितरण	वडा नं. १	सङ्ख्या	४०			१
२	**पशुपन्छी**						
२.१	भैंसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, २ र ४	घरधुरी	७५	१५००००००	संघ, प्रदेश, स्थानीय तह	३
२.२	मासु उत्पादनका लागि पाडा पालन	वडा नं. १, २ र ४	घरधुरी	२०	१५०००००	स्थानीय तह	२
२.३	घाँसेबाली स्रोत केन्द्र स्थापना	वडा नं. ४	घरधुरी	२५	१०००००	स्थानीय तह	१
२.४	बाखा पकेट/स्रोत केन्द्र स्थापना	सबै वडा	घरधुरी	१०५	७००००००	प्रदेश र स्थानीय तह	१
२.५	खसी बाखा सङ्कलन केन्द्र निर्माण	वडा नं. ६	घरधुरी	१०	२००००००	स्थानीय तह	३
२.६	भकारो सुधार/निर्माण कार्यक्रम	वडा नं. १, २ र ४	घरधुरी	७५	३७५००००	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह	१
२.७	खोर सुधार/निर्माण कार्यक्रम	सबै वडा	घरधुरी	१०५	५२०००००	प्रदेश र स्थानीय तह	१
२.८	पशुपन्छी यान्त्रीकरण अनुदान	सबै वडा	घरधुरी	७०	५००००००	प्रदेश र स्थानीय तह	१
२.९	खोप तथा आकस्मिक उपचार	सबै वडा	घरधुरी	१५००	३००००००	स्थानीय तह	२
२.१०	भौगोलिक हिसाबले टाढा रहेका बस्तीहरुमा पशु स्वास्थ्य शिविर	वडा नं. १, २, ४, ५ र ७	घरधुरी	१८००	२२५००००	स्थानीय तह	१
२.११	पशुपन्छी वधशाला निर्माण अनुदान	वडा नं. ६	घरधुरी	५	२०००००	संघ र प्रदेश	३
२.१२	डेरी पसल प्रवर्द्धन कार्यक्रम	वडा नं. १, ४ र ६	घरधुरी	३	४५००००	संघ र प्रदेश	१
२.१३	व्यावसायिक फर्म सुधार/निर्माण अनुदान	सबै वडा	घरधुरी	१४	२८०००००	संघ, प्रदेश र स्थानीय तह	२
२.१४	नियमित उपचार तथा खोप सेवा	पशु सेवा शाखा	घरधुरी	२४००	४५०००००	स्थानीय तह	१
२.१५	कृषक क्षमता अभिवृद्धि तालिम	सबै वडा	घरधुरी	१४०	१००००००	स्थानीय तह	१
२.१६	कृषक समूह गठन तथा परिचालन	सबै वडा	घरधुरी	१०५	४२००००	स्थानीय तह	१
२.१७	कृषक समूहमा उत्पादन सामग्री तथा उपचार सेवा	सबै वडा	घरधुरी	१०५	७०००००	स्थानीय तह	१
२.१८	पशु अस्पताल निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	३०००००००		१
२.१९	लंकिनीखोलामा रेन्बोट्राउट माछापालनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी माछापालन पूर्वाधार निर्माणमा अनुदान	वडा नं. ४	कि.मि.	३	३०००००		२
३	**सिँचाइ**						१

३.१	गैराजिम सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	५००	१५०००००		१
३.२	पन्नेताल बगरज्यूला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	५००	१५०००००		१
३.३	दरिरह सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	५००	१५०००००		१
३.४	राड्सी सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	७००	२५०००००		१
३.५	मजाउ सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	७००	२५०००००		१
३.६	अमिलेटारी बोटेखोला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	७००	२५०००००		१
३.७	अमिलेटारी बगरकुलो सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	५००	१५०००००		१
३.८	फुल्लेबाँध सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	६००	२००००००		१
३.९	डाँडाजिम सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ७	मि.	५००	१५०००००		१
३.१०	झालेढुङ्गा तल्लो सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	५००	१५०००००		१
३.११	झालेढुङ्गा माथिल्लो सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	५००	१५०००००		१
३.१२	सानिपिपल सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	३५०	१००००००		१
३.१३	स्याला तल्लोबगर सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	७००	२००००००		१
३.१४	स्याला माथिल्लो बगर सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	७००	२००००००		१
३.१५	तल्लो बुरेली सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	५००	१५०००००		१
३.१६	माथिल्लो बुरेली सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	३००	७०००००		२
३.१७	तालगैरा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	७००	१५०००००		१
३.१८	विकाम तल्लो सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	६००	१००००००		१
३.१९	विकाम माथिल्लो सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	५००	१५०००००		१
३.२०	स्यालीघारी सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	१०००	३००००००		१
३.२१	गरिज्यूला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	७००	२००००००		१
३.२२	रिपायल सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ६	मि.	१०००	३००००००		२
३.२३	खारखोला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	३००	४५००००		१
३.२४	श्रीचौर लैसे सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	३०००	५००००००		१
३.२५	ढुङ्गेखेत सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१५००	२२०००००		२
३.२६	दोहली मेजाउ सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१०००	१५०००००		१
३.२७	एक्लेखेत सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	५००	७५००००		१
३.२८	मिलकुलो सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	५००	७५००००		१
३.२९	बगरखेत सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	७०	१५००००		१
३.३०	सिमा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	५०	१०००००		१
३.३१	दोहली दोभान सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ३	मि.	५००	७५००००		२
३.३२	टापुखोला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	६००	९०००००		२

३.३३	घट्टपोट टापुखोला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	२५०	५०००००		१
३.३४	घट्टपोट सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	४००	६०००००		२
३.३५	सिमबजार सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	४००	६०००००		२
३.३६	चोरपाटा खोला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	२००	३०००००		१
३.३७	रातामाटा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	३००	४५००००		२
३.३८	लंकिनीखोला घट्टपोट सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	५००	७५००००		१
३.३९	दुमई, खरिबोट नरदुला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	५००	७५००००		१
३.४०	भवन्ने सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	४००	६०००००		२
३.४१	टापु साग्रिनी सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	६००	९०००००		१
३.४२	नैहुला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. ४	मि.	५००	७५००००		१
३.४३	शेरमाथान सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	२०००	२००००००		१
३.४४	दहखोला सानाकाना ओखर सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	५००	७५००००		१
३.४५	तल्लोबाटुले दहचौर सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	३००	४५००००		१
३.४६	जइमाने खाई मिल कुलो, दहखोला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	३००	४५००००		१
३.४७	छेवाघर, घारीघर सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	३००	४५००००		१
३.४८	रैजेखोला, गोरीखोला, कामीडाँडा सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	४००	६०००००		२
३.४९	लम्चना खोला ज्यूला सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	५००	७५००००		१
३.५०	गोगनेरी सिँचाइकुलो निर्माण	वडा नं. २	मि.	६००	५०००००		१
३.५१	मानाकुरी सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	५०	८०००००		१
३.५२	खोरबारे सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	३०	५०००००		१
३.५३	स्यालागाउँ सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	४२	६०००००		१
३.५४	दहगाउँ सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	४५	६०००००		१
३.५५	काफलडाँडा सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	५०	७०००००		१
३.५६	डिग्रे सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	६०	८०००००		१
३.५७	गुराँसे सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	४०	७०००००		२
३.५८	दादर सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	३०	५०००००		२
३.५९	साउनेपानी सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	२५	४०००००		१
३.६०	अत्तरकाँडा सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	४०	५०००००		१
३.६१	गौंरे सिँचाइ टंकी निर्माण	वडा नं. २	घन मि.	३०	६०००००		१

३.६२	जम्मुखोला लिफ्ट सिँचाइ नयाँ निर्माण	वडा नं. १	घरधुरी	५००	२०००००००		१
३.६३	गर्ज्याङ्ग खोला लिफ्ट सिँचाइ	वडा नं. १	घरधुरी	२००	१०००००००		१
३.६४	मूलखोला सिँचाइ योजना	वडा नं. १	घरधुरी	१५०	१०००००००		२
३.६५	धोपाटे सिँचाइ योजना	वडा नं. १			५००००००		१
३.६६	टुसारे सिँचाइ योजना	वडा नं. १			१००००००००		१
३.६७	न्यायखर्क सिँचाइ योजना	वडा नं. १			१००००००००		१
३.६८	भट्टघाट सिँचाइ योजना	वडा नं. १			५००००००		१
३.६९	सिमटारे सिँचाइ योजना	वडा नं. १			५००००००		१
३.७०	डम्वाटे सिँचाइ योजना	वडा नं. १			५००००००		१
३.७१	मोखला ज्यूला सिँचाइ योजना	वडा नं. १			५००००००		१
३.७२	घारीखोला सिँचाइ कुलो, सिरुवाली	वडा नं. ५			१५०००००		१
३.७३	मोखले खोला सिँचाइ योजना, काप्रेचौर	वडा नं. ५			२५०००००		१
३.७४	पुतलीखेत सिँचाइ कुलो	वडा नं. ५			१५०००००		१
३.७५	चौरपानी सिँचाइ पोखरी निर्माण	वडा नं. ५			४००००००		१
३.७६	दियार गाउँ लिफ्टिङ सिँचाइ योजना	वडा नं. ५			५००००००		१
३.७७	महानेटा लिफ्टिङ सिँचाइ योजना	वडा नं. ५			५००००००		१
४	**उद्योग तथा वाणिज्य**						
४.१	सिलाइ मेसिन मर्मत तालिम	वडा नं. ५, ६ र ७	जना	७०	१२०००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.२	गुडिया सीप विकास तालिम	वडा नं. १, २, ६ र ७	जना	७०	१५०००००	संघ र स्थानीय तह	२
४.३	फ्रिज मर्मत तालिम	वडा नं. १, २, ३ र ४	जना	४०	१००००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.४	उद्यमशीलता विकास तालिम	वडा नं. ३, ४, ५, ६	जना	८०	१००००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.५	उद्यमीलाई टोई र टोजे तालिम	वडा नं. १, २, ३, ४ र ५	जना	११०	२००००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.६	बजारीकरण सम्बन्धी तालिम	वडा नं. ३, ५ र ६	जना	६०	५०००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.७	कोशेली घर निर्माण	वडा नं. १, ४ र ६	वटा	३	२५०००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.८	महिला तथा युवा लक्षित सीप विकास तालिम	वडा नं. २, ६ र ७	जना	४०	१००००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.९	स्थानीय उत्पादन/वस्तु प्रवर्द्धन सीप तालिम	वडा नं. १, ६ र ७	जना	५०	१२०००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.१०	उद्यमीलाई प्रविधि हस्तान्तरण	वडा नं. १, ५ र ६	जना	२०	२५०००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.११	व्यवसाय सम्बन्धी परामर्श	वडा नं. ४, ५ र ६	जना	५०	१००००००	संघ र स्थानीय तह	२
४.१२	उद्यमीलाई स्केल अप तालिम	वडा नं. २, ३, ४ र ६	जना	११०	२५०००००	संघ र स्थानीय तह	१
४.१३	दुध सङ्कलन केन्द्र स्थापना	वडा नं. २, ३, ४ र ६	जना	२२०	१२०००००	संघ र स्थानीय तह	२
४.१४	सुन्तलाको जुस बनाउने तालिम प्रदान	वडा नं. १, २ र ५	जना	११०	१५०००००	संघ र स्थानीय तह	१

५	**पर्यटन**						
५.१	छत्रेश्वरी मन्दिर रेस्टपोइन्ट निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	१५००००००		१
५.२	ढकढके सिद्धबाबा मन्दिर निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	५०००००		१
५.३	साँघार चमेरेगुफा पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ५ र ६	कि.मि.	१	५०००००		१
५.४	शङ्खपार्क पूर्वाधार निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	२५०००००		१
५.५	युद्ध पर्यटन पार्क निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
५.६	चाँदनी गुफा ढकढके लेकमा जिपलाइन निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	१५००००००		३
५.७	पालिकास्तरीय पर्यटन विकास समिति निर्माण	गाउँपालिका	सङ्ख्या	१	१०००००		१
५.८	खड्क देवी मन्दिर छायाक्षेत्र, शङ्खपार्क, पाथीभरा र चौधरी लेक, लशुने लेक, युद्ध पर्यटन क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधार निर्माण र प्रचारप्रसार गर्ने	गाउँपालिका	सङ्ख्या	१	२००००००		१
५.९	काप्रेचौर शिवगुफामा भौतिक पूर्वाधार निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	१००००००		१
५.१०	छत्रेश्वरी पर्यटकीय सर्किट निर्माण	गाउँपालिका	कि.मि.	१६	१००००००००		२
५.११	अमरादेवी मन्दिर मर्मत	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१	१००००००		१
५.१२	निलापोखरी सिद्धबाबा मन्दिर निर्माण	वडा नं. ७	सङ्ख्या	१	२००००००		१
५.१३	सिद्धभवन्तनाथ मन्दिर पूर्वाधार विकास	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	१५८०००००		१
५.१४	पाथीभरा मन्दिर सिँढी निर्माण	वडा नं. २	मि.	७००	१००००००००	संघ	१
५.१५	चमेरागुफा संरचना निर्माण	वडा नं. २	पटक	१	१००००००००	प्रदेश	१
५.१६	सिद्धले फालेको ढुङ्गा मन्दिरमा सिँढी निर्माण	वडा नं. २	मि.	७००	८००००००	पालिका	१
५.१७	तीनछहरी झरना मन्दिरमा सिँढी निर्माण	वडा नं. २	पटक	१	७००००००	संघ	१
५.१८	पाथीभरा पार्क निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	५००००००	प्रदेश	२
५.१९	पालेखोला पुजारीगेल पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	७००	३००००००		२
५.२०	खड्क देवी मन्दिरमा पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१०००	३५०००००		१
५.२१	पाँचतले गुफा पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१५००	२५०००००		१
५.२२	लैसे बौद्धस्तम्भ सिगारिकोट पदमार्ग निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१०००	४००००००		१
५.२३	लसुने पार्क निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१
५.२४	ढाँराचौर पिकनिक स्पोट, काल्चे निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१
५.२५	भगवती मन्दिर, काल्चे निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१

२. सामाजिक विकास

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आवश्यक बजेट विनियोजन रु.	संघ, प्रदेश तथा अन्य कुनै संस्थामा पेश हुँने भए सोको नाम	प्राथमिकता नं.
१	**शिक्षा**						
१.१	सबै विद्यालयहरुको भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माण, कम्पाउन्ड घेराबार र चौर/फिल्ड निर्माण	सबै वडा/विद्यालय	विद्यालय सङ्ख्या	४०			३
१.२	ICT जडान	सबै वडा/विद्यालय	विद्यालय सङ्ख्या	२०			१
१.३	मा.वि. विद्यालयमा Smart Board जडान	सबै वडा	मा.वि. विद्यालय	९			२
१.४	दरबन्दी मिलान र विद्यालय मर्ज	सबै वडा	विद्यालय सङ्ख्या	४०			१
१.५	विषयगत शिक्षक दरबन्दी	सबै वडा					५
१.६	मा.वि. विद्यालयमा १ विद्यालय १ नर्स कार्यक्रम लागु गर्ने अथवा मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्था गर्ने	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९			१
१.७	अपाङ्गता मैत्री शौचालय निर्माण	सबै वडा	सङ्ख्या	४२			१
१.८	शिक्षकहरुलाई पेशागत क्षमता विकास तालिम प्रदान	सबै वडा	पटक	१			१
१.९	आवासीय विद्यालय स्थापना	वडा नं. ५	वटा	१			२
१.१०	सबै विद्यालयमा निःशुल्क विद्युत् र पानीको व्यवस्था	सबै वडा/विद्यालय	सङ्ख्या				३
१.११	सबै सामुदायिक विद्यालयमा अङ्ग्रजी माध्यमबाट पढाइ र सिकाइ सञ्चालन	सबै वडा/विद्यालय	सङ्ख्या	४०			४
१.१२	मा.वि. विद्यालयमा पढ्दै कमाउदै अवधारणा लागु गर्ने	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९			१
१.१३	१ विद्यालय १ उत्पादन कार्यक्रम	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९			१
१.१४	सबै विद्यालय निरीक्षण र अनुगमन	सबै वडा	सङ्ख्या	४०			१
१.१५	स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित पाठ्यपुस्तक निर्माण	सबै वडा	सङ्ख्या	४०			१
१.१६	पालिकास्तरीय शैक्षिक मेला	पालिकास्तरीय	पटक	१			१

१.१७	बाल क्लव/किशोरी क्लवलाई तालिमको व्यवस्था	सबै वडा					१
१.१८	किशोरीहरुलाई आत्मरक्षा तालिमको व्यवस्था	सबै वडा/विद्यालय	जना	२००			१
१.१९	दृष्टिविहीनको लागि विशेष शिक्षा सञ्चालन		वटा	१			२
१.२०	AI शिक्षा	सबै वडा/विद्यालय	मा.वि. विद्यालय	९			२
२.२१	सरस्वती आ.वि. रानीपोखरीमा चारकोठे भवन निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.२२	भगवती आ.वि. दहचौरमा चारकोठे भवन निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	५००००००		२
२.२३	कालिका आ.वि. कल्लेरीमा चोरकोठे भवन निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	५००००००		१
२.२४	आवासीय सुविधा सहितको एकीकृत विद्यालय भवन निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	५०००००००००		१
२.२५	नवदुर्गा आ.वि.को आठकोठे भवन निर्माण	वडा नं. ७	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.२६	गोरखनाथ आ.वि.को फिल्ड तथा भवन निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.२७	सरस्वती आ.वि.को फिल्ड तथा भवन निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.२८	नारायण आ.वि.को फिल्ड तथा भवन निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.२९	जानकी मा.वि.को फिल्ड तथा भवन निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.३०	भानुभक्त मा.वि.को आठ कोठे भवन निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१	१००००००००		१
२.३१	वडा नं. १ को विभिन्न आधारभूत विद्यालयमा भौतिक पूर्वाधार निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	३	३००००००००		१
२.३२	जनता मा.वि. बुराँसेमा ८ कोठे आवासीय भवन निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	२००००००००		१
२.३३	कृष्णा मा.वि. पोखरीडाँडा को ४ कोठे भवन निर्माण	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१			१

२.३४	जनप्रेम आ.वि. खर्सुबासको ४ कोठे भवन निर्माण	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१			१
२.३५	खड्कनाथ आ.वि.को ४ कोठे भवन निर्माण	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१			१
२.३६	महेन्द्र मा.वि.को कम्पाउन्ड निर्माण	वडा नं. ५	मि.	१५०			१
२.३७	महेन्द्र मा.वि.को चौर निर्माण	वडा नं. ५	क्षेत्रफल	४००			१
२.३८	त्रिभुवन जनता मा.वि. रंगरोगन	वडा नं. ५	भवन	५			१
२.३९	त्रिभुवन जनता मा.वि. मा शौचालय निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१			१
२.४०	त्रिभुवन जनता मा.वि. को जग्गा घेराबार	वडा नं. ५	रोपनी	४१			१
२.४१	सरस्वती आ.वि. को ४ कोठे भवन निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१	१०००००००		१
२.४२	सरस्वती आ.वि.को भवन रंगरोगन	वडा नं. ५	भवन	४			१
२.४३	सरस्वती आ.वि.को फिल्ड निर्माण	वडा नं. ५	क्षेत्रफल	४००			१
२.४४	सरस्वती आ.वि.मा अपाङ्गतामैत्री शौचालय निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१			१
२.४५	कालिका आ.वि.को चारकोठे भवन निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१			१
२.४६	पृथ्वी आ.वि.को चारकोठे भवन निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	१			१
२	**स्वास्थ्य**						
२.१	पालिकास्तरीय आधारभूत अस्पताल निर्माण	वडा नं. ५, लेखपोखरा	वटा	१		संघ	१
२.२	वर्थिङ सेन्टर निर्माण	वडा नं. ३ र ७	वटा	२		संघ र प्रदेश	२
२.३	एम्बुलेन्स सेवा	वडा नं. २, ३, ४, ५, ६ र ७	वटा	६			१
२.४	मापदण्ड अनुसार स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण	वडा नं. ३, ४ र ७	वटा	४			२
२.५	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रमा दरबन्दी निर्धारण	वडा नं. २, ३ र ७	सङ्ख्या	९			२
२.६	आवश्यकता अनुसार औषधी व्यवस्थापन	सबै वडा	वटा	८			१

२.७	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा आवश्यक औजार व्यवस्थापन (Digital X-ray, USG, Endoscopy)	वडा नं. ५	वटा	३			१
२.८	स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई तालिम व्यवस्थापन (SBA, USG, MA)	वडा नं. १, २, ३, ५ र ७	जना	६		संघ र प्रदेश	१
२.९	स्वयम् सेविकाहरुलाई आधारभूत र पुनःताजगी तालिमको व्यवस्था	सबै वडा	जना	३६		संघ र प्रदेश	१
२.१०	मानसिक स्वास्थ्यको लागि मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्थापन	सबै वडा	जना	७			१
२.११	पोषण सुधार कार्यक्रम	सबै वडा	वटा	७			१
२.१२	१००० दिने आमा लक्षित कार्यक्रम	सबै वडा	वटा	७			१
२.१३	स्वास्थ्य संस्था घेराबार	वडा नं. ६ र ७	वटा	२			२
२.१४	आयुर्वेद औषधालय भवन निर्माण	वडा नं. ५ र ६	वटा	२			१
२.१५	आयुर्वेदिक औषधी व्यवस्थापन	वडा नं. ६ र ७	वटा	२			१
२.१६	आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मी दरबन्दी निर्धारण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	२			२
२.१७	आयुर्वेदिक औषधी उत्पादन	वडा नं. ५ र ६	वटा	२			२
२.१८	पञ्चकर्म कार्यक्रम सेवा विस्तार	वडा नं. ६	वटा	१			२
२.१९	नियमित आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	सबै वडा	वटा	७			१
२.२०	योग, ध्यान केन्द्र निर्माण	वडा नं. १, ३, ४, ५ र ७	वटा	६			१
२.२१	आयुर्वेद औषधालय भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	२००००००		१
२.२२	स्वास्थ्य आमा समूहको भवन निर्माण	वडा नं. ७	सङ्ख्या	७	१०००००००		२
२.२३	बालमैत्री/पोषणमैत्री गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रम	पालिकास्तरीय	पटक	१	२००००००		१
२.२४	अपुरो आधारभूत स्वास्थ्य एकाइलाई सम्पन्न गर्ने	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	५००००००		१
२.२५	आधारभूत स्वास्थ्य एकाइको भवन निर्माण	वडा नं. ४	सङ्ख्या	१	१०००००००००		१
२.२६	मापदण्ड अनुसारको दमाचौर स्वास्थ्य चौकीको भवन निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१
२.२७	दमाचौर स्वास्थ्य चौकीको फिल्ड निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			२

२.२८	सबै वनका पदाधिकारीहरुलाई आयुर्वेदिक जडीबुटी सम्बन्धी परिचयात्मक कार्यक्रम	वडा नं. १	जना	२००			३
३	**खानेपानी तथा सरसफाइ**						
३.१	१ घर १ धारा कार्यक्रम	सबै वडा	घरधुरी	५१४०	५००००००००		१
३.२	पाँचकाडे लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २	घरधुरी	५०	१०००००००		१
३.३	मोख्लेनीमूल लिफ्टिङ खानेपानी योजना	वडा नं. ५	घरधुरी	७००	१००००००००		१
३.४	कुन्ती बजरा, लामाचौर, पानीखेत, तुसारे खानेपानी	वडा नं. ७	घरधुरी	५०	१००००००००	संघ	१
३.५	गोपि पधेँरा लामपाटा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ६ र ७	घरधुरी	४०	१०००००००	संघ	१
३.६	शङ्खमूल लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ७	घरधुरी	५०	१०००००००	संघ	१
३.७	भित्रिखोला तुसारे लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ७	घरधुरी	३५	१०००००००	संघ	१
३.८	झंखानी, आकाशी, खोलागाउँ लिफ्ट खानेपानी	वडा नं. ४	घरधुरी	४०	३०००००००		१
३.९	तल्लो गोगत गैरा, देउली ग्रामिरी खानेपानी योजना	वडा नं. ४	घरधुरी	४०			१
३.१०	खानीखोला, हारीचार, सुनपोखरी, पोखरीडाँडा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ४	घरधुरी	६०	१०००००००		१
३.११	बेउगैरा उमरखोला खानेपानी योजना	वडा नं. ४	घरधुरी	७०	१०००००००		१
३.१२	विरौटा मुहान, दरिमज्यूला खानेपानी योजना	वडा नं. ३			१०००००००		१
३.१३	खाखोला दोहोरी, मझौउ खानेपानी योजना	वडा नं. ३			१०००००००		१
३.१४	लैसे डाँडागाउँ लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ३			५००००००		१
३.१५	हिलेखाली, पुवारखोली लिफ्टिङ खानेपानी योजना	वडा नं. ५					१
३.१६	मुलाखोला गोगनेरी खानेपानी मर्मत	वडा नं. २	घरधुरी	३५	१०००००००		१
३.१७	दुदिल्ले घरेलडाँडा, झक्रिगाउँ, गतेडाँडा, सुनपोखरी खानेपानी योजना	वडा नं. ४			१०००००००		१
३.१८	तल्लो पनेरा, वेतिनी वरालधारी, खानेपानी योजना	वडा नं. ४			३००००००		१

३.१९	मुलाखोला आकाशी खानेपानी योजना	वडा नं. ४			३०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२०	दुलाखोटी जुंगारगाउँ जुभाली खानेपानी योजना	वडा नं. ४			३०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२१	छहरेखोला खानेपानी योजना	वडा नं. ७			५०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२२	पानीखोला लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ७			३००००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२३	जामुनेखोला खानेपानी योजना	वडा नं. ७			१००००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२४	रिठारुख रावत गाउँ खानेपानी योजना	वडा नं. ७			४०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२५	कल्लेरी जामुने खोला खानेपानी योजना	वडा नं. ७			३०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२६	राङसी खानेपानी योजना	वडा नं. ७			३०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२७	पन्नेताल लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ७			१००००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२८	जिताथान खानेपानी योजना	वडा नं. ७			५०००००००	संघ र प्रदेश	१
३.२९	शङ्खमूल खानेपानी योजना	वडा नं. ७			१००००००००	संघ र प्रदेश	१
३.३०	ढोरासिम छायाक्षेत्र लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. ६			१००००००००	संघ र प्रदेश	१
३.३१	पाँचकाडे शौडोडा लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २	घरधुरी	६०	१००००००००	संघ	१
३.३२	बायुखोला खोखारे लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २	घरधुरी	७०	२००००००००	संघ	१
३.३३	दहखोला गतिना लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २	घरधुरी	३०	८०००००००	प्रदेश	१
३.३४	दमाचौर लिफ्ट खानेपानी योजना	वडा नं. २	घरधुरी	४०	२००००००००	संघ	१
३.३५	एक घर एक धारा कार्यक्रम	सबै वडा			१००००००००	संघ	१
३.३६	सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम	सबै वडा			१५००००००		१
३.३७	पूर्ण सरसफाइ वडा/पालिका घोषणा कार्यक्रम	सबै वडा					१
३.३८	खानेपानी मुहान संरक्षण	सबै वडा			१००००००		१
३.३९	शांघारमूल खानेपानी योजना	वडा नं. ६			५०००००००		१
३.४०	छायाक्षेत्र खानेपानी योजना	वडा नं. ६			५०००००००		१
३.४१	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तालिम	सबै वडा			१००००००००		१
३.४२	फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिङ साइटको व्यवस्थापन	वडा नं. ६			२५००००००	प्रदेश	२

३.४३	खानेपानी उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिम	सबै वडा			२५००००		२
३.४४	वास एकाइमा नियमित कर्मचारीको व्यवस्थापन	पालिकाको वास एकाइ			२३००००००		२
३.४५	पाङ्ग्रेखोला दमाचौर खानेपानी मर्मत	वडा नं. २			५००००००	संघ	२
३.४६	लसुने काथ्लाबाङ (२५०० मिटर) खानेपानी निर्माण	वडा नं. १	घरधुरी	२५०		प्रदेश	१
३.४७	दमाचौर लिफ्ट खानेपानी (३५०० मिटर) निर्माण	वडा नं. १	घरधुरी	३५०		संघ	१
३.४८	दमाचौर बजार खानेपानी (१५०० मिटर) निर्माण	वडा नं. १	घरधुरी	७६		प्रदेश	१
३.४९	दुदिलेगैरी खानेपानी (९ कि.मि) मर्मत योजना	वडा नं. १	घरधुरी	१४६		प्रदेश	१
३.५०	थापाटोल खानेपानी (१००० मि.) निर्माण	वडा नं. १	घरधुरी	४०		प्रदेश	१
४	**युवा तथा खेलकुद**						
४.१	एक वडा एक खेलकुद मैदान निर्माण	सबै वडा	वटा	७			२
४.२	खेलाडीलाई तालिम तथा प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था	सबै वडा					२
४.३	पालिका स्तरीय क्रिकेट/फुटबल मैदान निर्माण	गाउँपालिका	सङ्ख्या	१			२
४.४	वडा नं. २ मा खेलमैदान निर्माण तथा घेराबार	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	१००००००	संघ	१
४.५	युवा करियर काउन्सेलिङ कार्यक्रम	सबै वडा	जना	२००			१
४.६	दमाचौर बजारमा कवर्डहल निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१
४.७	वडाभित्रका सबै खेलाडीहरुलाई प्रशिक्षण कार्यक्रम	वडा नं. १	जना	५०			१
५	**कला तथा संस्कृति**						
५.१	झाौकी निर्माण				३००००००		१
५.२	कला संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम				३००००००		१
५.३	बाद्यवादन वितरण	वडा नं. २			३००००००		१
६	**लक्षित समूह विकास**						
६.१	विभिन्न दिवसहरु मनाउने	सबै वडा			५०००००		१

६.२	लैङ्गिक विभेद अन्त्य गर्नका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.३	महिला क्षमता विकास तथा नेतृत्व विकास तालिम	महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.४	युवायुवतीलाई कुलतबाट बचाउन सचेतना कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.५	बालविवाह, बहुविवाह न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.६	युवायुवतीलाई करियर काउन्सेलिङ कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.७	विभिन्न क्षेत्रमा योगदान दिने महिलालाईसम्मान कार्यक्रम	गाउँपालिका/ महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.८	अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई सीपमूलक तालिम	महिला तथा बालबालिका शाखा	पटक	३			१
६.९	अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा संरक्षकलाई उचित स्याहार सम्बन्धी अभिमुखीकरण	सबै वडा	पटक	३			१
६.१०	एकल महिलाहरुका लागि परिचयपत्र वितरण	सबै वडा	पटक	३			१
६.११	एकल महिलाहरुका लागि सीप विकास तालिम	सबै वडा	पटक	३			१
६.१२	ज्येष्ठ नागरिकहरुको लागिसम्मान कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३			१
६.१३	ज्येष्ठ नागरिकहरुको लागि दिवा सेवा सञ्चालन	सबै वडा	पटक	३			१
६.१४	बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा सूचक अनुगमन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३			१
६.१५	लैङ्गिकमैत्री/बालमैत्री तथा अपाङ्गता मैत्री संरचना तथा कार्यवातावरण अनुगमन कार्यक्रम	सबै वडा	पटक	३			१
६.१६	किशोरीहरुका लागि सीप विकास तालिम	सबै वडा	पटक	३			१

३. सहरी विकास तथा पूर्वाधार

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आवश्यक बजेट विनियोजन रु.	संघ, प्रदेश तथा अन्य कुनै संस्थामा पेश हुँने भए सोको नाम	प्राथमिकता नं.
१	**सडक**						
१.१	मोखुला दमाचौर झ्याम बुरासे सडक कालोपत्रे	वडा नं. १ र २	कि.मि.	२०	५००००००००		१
१.२	लान्ती लेखपोखरा दहखोला बुरासे सडक कालोपत्रे	वडा नं. २, ५ र ६	कि.मि.	३५	८००००००००		१
१.३	शङ्खमूल दारिमज्यूला जयचौर खर्षुवास सडक कालोपत्रे	वडा नं. ३, ४ र ६	कि.मि.	३०	७००००००००		१
१.४	मूलखोला लैसे हुँदै श्रीचौर झाडखानी सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३ र ४	कि.मि.	२०	५००००००००		१
१.५	शङ्खमूल बताती जिताथान राङ्सी पानीखोला तुसारे लान्ती सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ६ र ७	कि.मि.	२५	६००००००००		१
१.६	लान्ती गर्चे तारूपारे लेखपखरा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३, ५ र ६	कि.मि.	२५	६००००००००		१
१.७	शङ्खमूल श्रीचौर कोट खैराबाङ सडक निर्माण	वडा नं. ६ र ७	कि.मि.	२०	५००००००००		१
१.८	अमलडाँडा भोटेचौर सिमपानी सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ६	कि.मि.	४	५००००००		२
१.९	महानेटा तारूपारे ठूलीखर्क सडक निर्माण	वडा नं. ४ र ५	कि.मि.	१५	४५०००००००		२
१.१०	बुद्धनगर ढोरेनी चौरपानी कल्लेरी हुँदै गोगनेटी कृषि सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २ र ५	कि.मि.	१८	४००००००००		१
१.११	दहखोला दमाचौर सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १ र २	कि.मि.	५	१००००००००		२
१.१२	जुम्लेसल्ला साउनेपानी सौडाडा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १ र २	कि.मि.	५	१००००००००		२
१.१३	जिताथान लुहाम सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ७	कि.मि.	३	१००००००००		२
१.१४	जिताथान रियाले राङ्सी रावतगाउँ खुलखुले तुसोर खैराबाङ दुलधारा सडक निर्माण	वडा नं. ७	कि.मि.	३०	७००००००००		३

१.१५	साङघार कुरिल्ले हुँदै शङ्खमूल सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ६	कि.मि.	६	१५0000000		२
१.१६	दारिमज्यूला नुवागाउँ वडाचौर खिमौली खड्गदेवी मन्दिर हुँदै मुलखोला सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३	कि.मि.	३०	८00000000		२
१.१७	दारिमज्यूला तारपारे सानानचौर सिगारिकोट सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३	कि.मि.	१०	२५0000000		२
१.१८	मराठाचौर श्रीचौर रावतगाउँ पानीखोला राजागिठी सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	वडा नं. ७	कि.मि.	१५	३५0000000		३
१.१९	गैरागिठी सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ७	कि.मि.	३	१00000000		३
१.२०	सुनपोखरी घरेलडाँडा दुदिल्ले खर्सुवास सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.				२
१.२१	ठूलीखर्क टोड्के तारूपारे हुँदै पाथीभरा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.२२	पिर्वैखोला चाख्ले निगाल चुला सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१०	१0000000		१
१.२३	पिर्वैखोला देउली जयचौर सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.२४	सिरचौर सातमूल बाङ्गेसाला सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३ र ४	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.२५	खिमेउली अकासी सडक निर्माण	वडा नं. ३ र ४	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.२६	दोहली पुजारी टोल चाख्लीघाट सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३	कि.मि.	१०	१0000000		३
१.२७	सिस्नेरी सल्लेरी चोरडाँडा तिवाङ सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.२८	बल्लेखोला सिर्देमरी सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.२९	श्रीचौर झिम्ने, सिँगरीकोट, कापुकाडा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.३०	जुम्लेसल्ला साउनेपानी पाथीहाल्न सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.३१	दहखोला साउनेपानी सौडाँडा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.३२	खोरबारे चुच्चेपोखरा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१0000000		३
१.३३	दादर पाथिहाल्न खर्सुबास सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१0000000		२
१.३४	दहगाउँ आरजारी बुरासे सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१0000000		२

१.३५	कल्लेरी डिग्रे गोगनेरी रानीपोखरा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.३६	वडा कार्यालयदेखि गौटे दहगाउँ सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.३७	बाघाने अत्तरकाडाँ दमाचौर सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १ र २	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.३८	रैजेखोला मुरालटोल बुरासे सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१५	१५००००००		२
१.३९	बुरासे खरालटोल झ्याम सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	१५	१५००००००		३
१.४०	हारियार नरहुला दुमै सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१५	१५००००००		२
१.४१	खाग्ला राङगोहाने रोगचाली टोल सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ४	कि.मि.	१५	१५००००००		२
१.४२	बागबजार हुँदै ढकढके गुफा (साततले) सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१५	१५००००००		२
१.४३	खारखोला दोहली सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३	कि.मि.	१५	१५००००००		२
१.४४	बागबजार जुम्लीगाउँ डाँडा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१५	१५००००००		३
१.४५	ढोरलाचौर झल्के नयाँगाउँ जुगेडाँडा हुँदै जोगीचौर जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१५	१५००००००		२
१.४६	पाखापानी कालीकोइरेली तीर्थपौले सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.४७	पाखापानी डाँडा नाक टाकुरा फिटेकाटे हुँदै विउरेखोला खापुकाडा जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.४८	पाखापानी दियारागाउँ पोखरा जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.४९	सिरुवाली स्कुलदेखि ढोरेनी स्कुल जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.५०	ढोरेनी पटारे कर्नेगाउँ जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.५१	चोरपानी बीचगाउँ सडक सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.५२	दमाचौर मैयानी जलेखर्क जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १	कि.मि.	१०	१०००००००		२

१.५३	गैरीगाउँ सिदुरे हुँदै रानीपोखरी जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.५४	दमाचौर कर्नेगाउँ दुबेरिचौर सडक कालोपत्रे	वडा नं. १	कि.मि.	१०	१०००००००	संघ	२
१.५५	कुट्टी बजारदेखि जिउला जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.५६	दमाचौरदेखि मरटघाट जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. १	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.५७	सिरुवाली तीर्थपोले मैनेरी पाथिहाल्न जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.५८	मुलखोला डाडागाउँ बाङ्गेसल्ला कालुपहर जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ३	कि.मि.	१०	१०००००००		३
१.५९	गरिपारि देखि पाथिहाल्न जोड्ने सडक स्तरोन्नति	वडा नं. ५	कि.मि.	१०	१०००००००		२
१.६०	वडा कार्यालय देखि सौडोटा नयाँ सडक निर्माण	वडा नं. २	कि.मि.	७	१०००००००		१
१.६१	कलेरी डिग्रे गोगनेरी रानीपोखरा सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	११	२००००००		२
१.६२	रैजखोला बुराँसे सडक स्तरोन्नति	वडा नं. २	कि.मि.	७	१०००००००		२
१.६३	फारुलिबोट जलेखर्क चामी सडक नयाँ निर्माण	वडा नं. १	कि.मि.	३			१
२	**ढल तथा नाली**						
२.१	पालिकाका विभिन्न बगरक्षेत्रमा नाला तथा ढल व्यवस्थापन	वडा नं. १, २, ३ र ६	मि.	९००	१०००००००		१
३	**पुल पुलेसा**						
३.१	लैसे चाख्लिघाट पक्की पुल निर्माण	वडा नं. ३	मि.	१५	४०००००००		१
३.२	मोख्लेखोला स्लाब कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. १ र ५	मि.	१३	५००००००		१
३.३	राड्सी कारेवास झोलुङ्गे पुल	वडा नं. ७	मि.	३००	५०००००००		२
३.४	त्रिवेणीधाम र जिताथान जोड्ने सडकमा शारदा खोलामा पक्की पुल निर्माण	वडा नं. ७	मि.	६०	१६०००००००		१
३.५	जयचौर कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. ४	मि.	१०	४००००००		१
३.६	पुमैखोला कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. ४	मि.	१०	४००००००		१
३.७	सिन्दुरे कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. १	मि.	१०	४००००००		२
३.८	भोटेचौर मालोडाँडा पक्कीपुल निर्माण	वडा नं. ६	मि.	५०	१४०००००००		२

३.९	भूमीश्वर कर्णालीपिपल झोलुङ्गेपुल निर्माण	वडा नं. ६	मि.	२००	४००००००००		२
३.१०	जिताथान ढुङ्गेबजार झोलुङ्गेपुल निर्माण	वडा नं. ७	मि.	२००	४००००००००		२
३.११	लान्ती देखि पौवा पक्की पुल निर्माण	वडा नं. ६	मि.	५०	१४००००००००		२
३.१२	सांघार देखि गरिज्यूला स्लाब निर्माण	वडा नं. ६	मि.	१५	४००००००००		२
३.१३	बल्लेखोला कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. ४	मि.	१०	३००००००००		१
३.१४	बाङ्गेसल्ला पोखरिडाँडा झोलुङ्गेपुल निर्माण	वडा नं. ४	मि.				१
३.१५	खड्गदेवी मन्दिर जानेबाटोमा कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. ३	सङ्ख्या	५	६०००००००		१
३.१६	वडा नं. २ को विभिन्न शाखाबाटोमा कल्भर्ट	वडा नं. २	सङ्ख्या	५	६०००००००		१
३.१७	वडा नं. २ को विभिन्न सडकमा पक्की पुल निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	४	५०००००००		१
३.१८	वडा नं. १ को विभिन्न सडकमा कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	५	६०००००००		१
३.१९	वडा नं. ५ को विभिन्न सडकमा कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. ५	सङ्ख्या	७	६०००००००		१
३.२०	दारिमज्यूला टाड्के पक्की पुल निर्माण	वडा नं. ३	मि.	३०	६०००००००		१
३.२१	पालेखोला पुजारीटोल कल्भर्ट निर्माण	वडा नं. ३	मि.	७	१५००००००		१
४	**आवास तथा भवन**						
४.१	सामुदायिक भवन निर्माण	वडा नं. ३			१००००००००		१
४.२	४ कोठे सामुदायिक भवन/सभाहल निर्माण	वडा नं. २	सङ्ख्या	१	६०००००००		१
४.३	दमाचौर बजारमा ४ कोठे सामुदायिक भवन निर्माण	वडा नं. १	सङ्ख्या	१			१
५	**विद्युत् तथा सञ्चार**						
५.१	सबै वडामा विद्युत् तथा सञ्चार विस्तार	सबै वडा			२००००००००		१

४. वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आवश्यक बजेट विनियोजन रु.	संघ, प्रदेश तथा अन्य कुनै संस्थामा पेश हुँने भए सोको नाम	प्राथमिकता नं.
१	**विपद् व्यवस्थापन**						
१.१	पालिकामा विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना	सबै वडा	रु.	४०	४००००००	प्रदेश	१
१.२	विपद् जोखिम नक्साङ्कन	गाउँपालिका	पटक	१	५०००००	पालिका	१
१.३	वन डढेलो रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रम	गाउँपालिका	नियमित		३००००००	प्रदेश	१
१.४	भू-संरक्षण, पहिरो तथा नदि कटान नियन्त्रण योजना	पालिकाभरि	कि.मि.	१००	५०००००००००	संघ	१
१.५	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य नमुना अभ्यास सञ्चालन	पालिकास्तरीय	पटक	१	१००००००	प्रदेश	१
१.६	आपतकालीन सेवा केन्द्र स्थापना	पालिकास्तरीय	सङ्ख्या	१	१५०००००	पालिका	१
१.७	प्रत्येक वडामा विपद् व्यवस्थापन सामग्री व्यवस्थापन	पालिकास्तरीय	पटक	१	६००००००	संघ	१
१.८	डढेलो नियन्त्रणका लागि दमकल	पालिकास्तरीय	सङ्ख्या	१	१०००००००	संघ	२
१.९	सचेतनाको लागि होडिङ बोर्ड राख्ने	पालिकास्तरीय	वटा	३५	१५०००००	पालिका	१
१.१०	मोखलाखोला जिउलामा तटबन्धन निर्माण	वडा नं. १	कि.मि.	२			१
१.११	धोबाटे तटबन्धन निर्माण	वडा नं. १	कि.मि.	१.५			१
२	**वन तथा वातावरण**						
२.१	वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण	गाउँपालिका	पटक	१	५०००००	पालिका	३
२.२	वृक्षरोपण कार्यक्रम तथा नर्सरी स्थापना	पालिकाभरि	पटक	१	१५०००००	पालिका	२
२.३	जडीबुटी खेती प्रोत्साहन कार्यक्रम	वडा नं. १, २, ४ र ५	पटक	१	२५०००००	संघ	२
२.४	पार्क, बगैंचा निर्माण	सबै वडा	पटक	१	२०००००००	संघ	१
२.५	पानीको मुहान संरक्षण योजना	पालिकास्तरीय	वटा	५०	२००००००	प्रदेश	१
२.६	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना तर्जुमा	पालिकास्तरीय	पटक	१	५००००००	संघ	१
२.७	नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत विद्युतीय चुलो वितरण	पालिकास्तरीय	वटा	१०००	२००००००	संघ	१
२.८	वातावरण शिक्षा तथा सचेतना कार्यक्रम	पालिकास्तरीय	वटा	३	५०००००	पालिका	२
२.९	सामुदायिक वनमा रिचार्ज पोखरी निर्माण	पालिकास्तरीय	वटा	१००	८००००००	संघ	१
२.१०	१ घर ५ विरुवा वृक्षरोपण कार्यक्रम	पालिकास्तरीय	पटक	१	२५०००००	पालिका	२
२.११	सामुदायिक वन कार्ययोजना नवीकरण	पालिकास्तरीय	पटक	१			१
२.१२	वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीसँग अन्तरक्रिया गोष्ठी	पालिकास्तरीय	पटक	१	२०००००	पालिका	१

२.१३	वडाभित्रका सबै सामुदायिक वनहरुमा वृक्षरोपण कार्यक्रम	वडा नं. १	विरुवा	३००००			१
२.१४	वडाभित्रका सबै वनका सञ्चालक समितिहरुलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम	वडा नं. १	समिति	२०			१

५. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

सि.नं.	योजना तथा कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयन हुने वडा र स्थान	अव आवश्यक एकाइ (नाप)	आवश्यक मात्रा (लक्ष्य)	आवश्यक बजेट विनियोजन रु.	संघ, प्रदेश तथा अन्य कुनै संस्थामा पेश हुँने भए सोको नाम	प्राथमिकता नं.
१	**(क) भौतिक संरचना**						
१.१	प्रशासकीय भवन निर्माण	वडा नं. ६	सङ्ख्या	१	४०००००००	संघ	१
१.२	कार्यालयमा गार्डेन निर्माण	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	४००००००		१
१.३	पुस्तकालय स्थापना	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	४००००००		२
१.४	वाटर फाउन्टेन निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	१००००००		२
१.५	इन्जिनियरिङ ल्याव निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	७०००००		१
१.६	पालिका, वडा, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र बजार क्षेत्रमा सि.सि.टि.भि. जडान	पालिका, वडा, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र बजार क्षेत्र			२००००००		१
	(ख) नीति नियम तथा कानुन निर्माण						
१.७	क्षेत्रगत नीति तथा कार्यविधि निर्माण कार्यक्रम				२००००००		१
१.८	आवधिक योजना निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	१००००००		१
१.९	डिजिटल प्रोफाइल निर्माण	पालिका	सङ्ख्या	१	१००००००		१
१.१०	ऐन/कानुनको कार्यान्वयन विश्लेषण	पालिका			४०००००		१
१.११	डिजिटल नागरिक वडापत्र निर्माण र व्यवस्थापन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	८०००००		१
१.१२	संगठन व्यवसथापन तथा सर्भेक्षण	पालिका	सङ्ख्या	१	८०००००		१
१.१३	मौजुदा कानुन पुनरावलोकन	पालिका			१००००००		२
२	**मानव संसाधन विकास**						
२.१	सभाका समितिलाई क्षमता विकास कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	१५०००००		१
२.२	कर्मचारी क्षमता विकास कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	१५०००००		१

२.३	कार्यपालिका सदस्यहरुलाई क्षमता विकास कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	१५०००००		१
२.४	नगर प्रहरी विट स्थापना	पालिका	ज्ना	६	१२०००००		१
२.५	नगर प्रहरी तालिम	पालिका	पटक	१	५०००००		२
२.६	खरिद प्रक्रिया सम्बन्धी तालिम	पालिका			१००००००		१
२.७	अध्ययन, अवलोकन, भ्रमण तथा सिकाइ	पालिका			१५०००००		२
२.८	कार्यालय नियमित मर्मत सम्भार	पालिका र सबै वडा	सङ्ख्या	८	४००००००		२
२.९	उपभोक्ता समितिलाई तालिम		सङ्ख्या	९४५	९४५०००		१
३	**सुशासन**						
	(क) पारदर्शिता र जवफादेहिता						
३.१	विद्युतीय अनुगमन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	२००००००		१
३.२	अफिस अटोमेसन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	२००००००		२
३.३	एकीकृत सेवा प्रवा सञ्चालन केन्द्र	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	२००००००		१
३.४	घुम्ती सेवा	सबै वडा	सङ्ख्या	७	१४०००००		१
३.५	कार्यालय तथा अभिलेख व्यवस्थापन	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	१४०००००		२
३.६	सफ्टवेर तथा अन्य सेवा	सबै वडा र पालिका	सङ्ख्या	८	२००००००		२
३.७	सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रम	पालिका	पटक	३	९०००००		१
३.८	गुनासो सुनुवाइ संयन्त्र निर्माण	पालिका			९००००००		१
३.९	वेवसाइट व्यवस्थापन	पालिका			३००००००		२
३.१०	अनुगमन मूल्याङ्कन	पालिका			१००००००		२
३.११	आधारभूत हार्डवयर र सफ्टवेर व्यवस्थापन	पालिका र सबै वडा	सङ्ख्या	८	३००००००		१

आज मिति २०८३/०१/२८ गते छत्रेश्वरी गाउँपालिका, औरेनचौर, सल्यानको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको लागि गाउँपालिका अध्यक्ष श्री औंज बहादुर बुढाथोकी ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिलको महानुभावहरूको उपस्थितिमा योजना तर्जुमा कार्यशाला सम्पन्न गरी आगामी तीन वर्षको लागि योजनाहरू संकलन गरियो ।

तपसिल

क्र.सं.	नामथर	पद	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	श्री औंज बहादुर बुढाथोकी	गा.पा. अध्यक्ष	९८५६८२०८१२	
२.	श्री गुड्डु कुमारी खत्री	गा.पा. उपाध्यक्ष	९८५६८४४४६२	
३.	श्री दिपक बुढाथोकी	प्र.प्र.अ.	९८५६८४४४००	
४.	श्री फौद बम बस्नेत	वडा अध्यक्ष-५	९८४१५९५११२	
५.	श्री प्रेम बहादुर नेपाली	वडा नं. २ अध्यक्ष	९८६८६८११७१	
६	श्री छविलाल रगजी	वडा नं. ४ अध्यक्ष	[illegible]	
७	श्री तिर्थ राज दाहाल	वडा नं. ३ अध्यक्ष	९७४३६७०२३६	
८.	श्री रैन बहादुर विष्ट	वडा नं. ६ अध्यक्ष	९८४४४४७४४५	
९	श्री विर बहादुर विश्वकर्मा	का.पा.स.	९८४७८८७३२७	
१०	श्री तुलसरा वि.क.	का.पा.स.	९८४३९२६७२१	
११	श्री पविता डाँगी	" "	९८४६९६९६९४	
१२	श्री कमला गिरी	" "	९८६३१६५९६६	
१३	श्री बिमला डाँगी	व.हे.अ.	९८६९९६०६६८	
१४	श्री रीता बुढाथोकी	ज.स्वा.अ.	9822841918	
१५	श्री तिलक बहादुर पुनमगर सामी		९८६९६९६९९	
१६	श्री विश्ववन्धु डाँगी	उ.वि.प	९८५७८८४४५९	
१७	श्री डाक्टरनाथ पौडेल	इन्जिनियर	९८६८१८९३५१	
१८	श्री दिपक केशमाल	कृषि विकास अधिकृत	९८४५७२१३३४	
१९	श्री प्रदिप चन्द	प्र.स.ई	९८४५७०१३३५	
२०	श्री मिलन कुमार वली	सू.प्र.अ.	९८४८०७४९३६	
२१	श्री यमराज रावत	स्वा.प्रा.इ.	९८५८६०८९८८	
२२	श्री गणेश साउद	आयुर्वेद चिकित्सक	९८६६९३२९८८	
२३	श्री रुकेश घिमिरे	पशु शाखा प्रमुख	९८६१३९५७८४	
२४	श्री मेघा अधिकारी	ओ.जे.पी.	९८६६९२५६८७	
२५	श्री निमा कुमारी बस्नेत	उ.वि.अ.	९८६३३०१६५०	
२६	श्री हिमाल पुन	वडा अध्यक्ष, छत्रेश्वरी गाउँपालिका वडा नं. ६	९८६३८५४८६१	
२७	श्री कमला विष्ट	वाल सहजकर्ता	9847951058	
२८	श्री सुरेश सिंह	का.स	9847654630	

क्र.सं.	नामथर	पद	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
२९	मनोज भण्डारी	शाखा अधिकृत	९८६८२०६६८३	[illegible]
३०	दिपा कुमारी वली	का.स	9848716958	[illegible]
३१	अर्जुन शाह	प्रशासन सहायक	9845162496	[illegible]
३२	सन्दीप शर्मा	पास सेवा सयत्ता सहज केन्द्र	[illegible]	[illegible]
३३	रामु डाँगी	शिक्षा	–	[illegible]
३४	हल्का पुन	कृषि	–	[illegible]
३५	भोला वली	चालक	–	[illegible]
३६	निर्मला विष्ट	का.स	–	[illegible]
३७	रेन्द्र [illegible]	[illegible]	–	[illegible]
३८	रमेश जोशी	–	9742882103	[illegible]
३९	राम क. के.सी.	पशु सेवा अधिकृत	९८०७६६३९८२८	[illegible]
४०	दुर्गा बहादुर कार्की	वरिष्ठ लेखापाल	[illegible]	[illegible]
४१	अनिता वली	प्रा.स.	[illegible]	[illegible]
४२	डा० माधव (मा. कोइराला)	परामर्शदाता		[illegible]
४३	सूर्य प्र. नेपाल	,,		[illegible]
४४	रोशन अर्याल	,,		[illegible]
४५	कृष्ण अधिकारी	,,		[illegible]

आज मिति २०७३/०१/२९ गते छत्रेश्वरी गाउँपालिका, सल्यानको मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमाको सिलसिलामा मध्यमकालीन खर्च संरचना प्राविधिक समितिको संयोजकत्वमा मिति २०७३/०१/२८ गते प्राप्त भई पेश भएको योजनाहरु उपर गाउँपालिका अध्यक्ष श्री ओज बहादुर बुढाथोकी ज्यूको अध्यक्षतामा तपशिलका महानुभावहरुको उपस्थितिमा छलफल, परिष्करण र प्राथमिकिकरण गरी सम्झौताको समयावधिभित्र अन्तिम प्रतिवेदन पेश गर्न परामर्शदातालाई निर्देशन दिने निर्णय गरियो ।

उपस्थिति

१. श्री ओज बहादुर बुढाथोकी, गाउँपालिका अध्यक्ष
२. श्री बुद्ध कुमारी खत्री, गाउँपालिका उपाध्यक्ष
३. श्री दिपक बुढाथोकी, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
४. श्री ... बहादुर बस्नेत छत्रेश्वरी-५ वडा अध्यक्ष
५. श्री प्रेम बहादुर नेपाली ४ नम्बर वडा अध्यक्ष (छत्रेश्वरी)
६. श्री तिर्थ राज दाहाल २ नं. वडा अध्यक्ष (छत्रेश्वरी)
७. श्री टिकाराम कुँवर वडाअध्यक्ष ६ नं. वडा छत्रेश्वरी गा.पा.
८. श्री दिपन बस्याल कृषि विकास अधिकृत, छत्रेश्वरी गा.पा.
९. श्री मनोज भण्डारी - ... ''
१०. श्री विश्वबन्धु डाँगी उ.नि.प ''
११. श्री राम बहादुर केसी प.स्वा.अ. ''
१२. श्री विर बहादुर वि.क. का.पा. सदस्य
१३. श्री बसन्ता ... का.पा. सदस्य
१४. श्री पविञा डाँगी का.पा. सदस्य
१५. श्री तुलसा वि.क. का.पा. स.
१६. रामरा डाँगी साक्षरता सहजकर्ता
१७. श्री रीता बुढाथोकी ज.स्वा.अ
१८. श्री विमला डाँगी अ.हे.व.
१९. श्री हरिकला ... सहजकर्ता
२०. श्री निमा कुमारी बहोत उ.नि.प.
२१. श्री अर्जुन ... प्रशासन सहायक
२२. श्री दुर्गा बहादुर केसी वरिष्ठ लेखा सहायक
२३. श्री ... आयुर्वेद निरीक्षक
२४. श्री ... कुमार ... कृ.प्रा.अ
२५. श्री यमराज रावत ख.पा.स.टे

२६	तिलक बहादुर पुनमगर	स्थानी छत्रेश्वरी मा.पा	[signature]
२७	अनिता वली	स्था. प	[signature]
२८	जीवराज खत्री, प्रशासकीय अधिकृत		[signature]
२९	डा० माधव अधिकारी	पत्रकार/दाता	[signature]
३०	नेत्री प्र. नेपाल	”	[signature]
३१	रोशन डुम्रकोटी	”	[signature]
३२	कृष्ण अधिकारी	”	[signature]

आज मिति २०८३।०२।०१ गते छत्रेश्वरी गाउँपालिका, ओटेचौर, सल्यान को मध्यमकालीन खर्च संरचना, क्षमता विकास योजना र राजस्व सुधार कार्ययोजनाको प्रारम्भिक मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ई पृष्ठपोषण दिने कार्य गाउँपालिका अध्यक्ष श्री भोज बहादुर बुढाथोकी ज्यू को अध्यक्षतामा तपशिलका महानुभावहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न भयो ।

उपस्थिति

१. श्री भोज बहादुर बुढाथोकी, गाउँपालिका अध्यक्ष
२. श्री दिपक बुढाथोकी, प्रमुख, प्रशासकीय अधिकृत
३. श्री गणेश न्यौपाने वरिष्ठ शिक्षा अधिकृत
४. " राजकुमार डाँगी [illegible]
४. " निरञ्जन बुढाथोकी रोजगार सहायक
५. दिपेन बस्याल कृ.वि.अ.
६ " तिलक ब. पुनमगर (FLFSAMI)
७ " विश्वबन्धु डाँगी E.D.F
८. यम राज रावत स्वा.प्र.इ.
९. डा. रुकेश घिमिरे पशु सेवा शाखा
१० निमा वस्नेत ड.वि.प्र.
११ गणेश डाँगी इन्जिनियर (हेड)
१२. अर्जुन शाह वरिष्ठ प्र.सं.
१३ नविन चन्द जि.सि.
१४ मेघा अधिकारी अ.हे.व
१५ जानकी बिष्ट ग्राम.आई.टि. अपरेटर
१६ अनिता श्रेष्ठ थापा योजना सहजकर्ता
१७ शारदा वली महिला विकास निरिक्षक
१८ दुर्गा बहादुर केसी वरिष्ठ लेखा सहायक
१९ बिष्णु बहादुर घर्ति का.स
२० टेक राज वली इ.स.ना.
२१ दिपा कुमारी वली का.स
२२ डा. माधव अधिकारी परामर्शदाता
२३ सूर्य प्रसाद नेपाल परामर्शदाता
२४ रोशन उप्रेती " "

अनुसूची ४ : मध्यमकालीन खर्च संरचना निर्माणको सिलसिलामा लिइएका केही तस्बिर

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
छत्रेश्वरी गाउँपालिका, सल्यान
वेवसाइटः chhatreshworimun@gmail.com
इमेलः https://chhatreshworimun.gov.np/